

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

güldürü
dizisi : **BİR**

**ALTIN
EKİCİSİ**

SINIF YAYINLARI

THE GOLDEN

1

Güldürü Dizisi : BİR

ALTIN EKİCİSİ

**RIFAT
ILGAZ**

ALTIN EKİCİSİ

**İstanbul :
Sınıf Yayınları
1972**

Y E L K E N Matbaasında
dizilmiş ve basılmıştır

ALİ OSMAN'IN

ÇAKALI

İlçe Belediye Meclisi için aday listelerinin düzenlenmesi işi birden hızlanıvermişti. İl Merkezinden gelen kurt yönetimci Avni Şaşmaz gelir gelmez meyhaneleri, kahveleri, gazinoları dolaştıktan sonra bir akşam çıktı Parti Başkanının karşısına :

«Hayır!» dedi, «Gösterdiğiniz adayların hiç birinde iş yok! Gezdim dolaştım, halk tanımıyor onları. Merkezin gizli emri var... Bu seferki seçim kıran kırana... Ancak seçim kaabiliyeti olanlar aday gösterilecek. Nihat Özer mi, geç!... Herkes biliyor, kapatması varmış aşağı mahallede! Hasan Atılgan mı, sapığın biriymiş ...Hiç durma üzerinde. Nuri Yılmaz... Tek kurşun vermemiş mücadeleciler delikanlılara... Olmaaaz!... Kendini aday göstermek isteyen babayiğit, eli titreme-

den açacak kesenin ağzını... Bizim partimiz, bir koy, beş al partisi!»

«Ya İhsan Ataç?» dedi, İlçe Başkanı Yaşar Oy-dangel?»

Onun için de kulağı doldurulmuştu Avni Şaş-maz'ın :

«Geçenlerde kaç otomobil istendi kendisinden, Başkanın geleceği gün?» diye sordu, «Haa? Kaç araba istendi, on araba değil mi? Pekii, kaç arabayla çıktı gelen misafirlerin yolunun üstüne?»

«Üç mü dört mü ne...»

«Bu üç araba da garajdan kiralanmış, İbrahim'in garajından. İbrahim kim? Partinin demirbaş adamı değil mi? İhsan Ataç kiralamasa, bu arabalar nasıl olsa katılacak değil miydi karşılayanların arasına! Bir partinin ileri geleninden araba istendi mi, yarıdan çoğu hususî olacak ki bir şeye benzesin! Bizi itibar-lı kişiler karşılamaya çıkmış diye şişinecekler misa-firlerimiz. Çürük çarık dolmuşlarla yol üstüne çıktın mı, çekiver kuyruğunu. Sen İhsan Ataç'ı da geç!. »

«Ya Ali Haydar?»

«Onu da geç canım!»

«Maden direği hamallarının gösteri yürüyüşünü durduran...»

«Ali Haydar mı durdurdu?... Biz rica minnet bas-tırılan gösteri yürüyüşüne, durduruldu diyemeyiz! El etek öperekten... Parti olarak böyle durdurmalar iste-miyoruz biz.»

Parti Başkanı, yelkenleri büsbütün mayna etme-mek için :

«Bu kadar değil!» dedi, «Adamlarımız hiç de bu kadar değil... Daha neler var, neler elimizin altında. Karşı tarafın baltalamasından çekindiğimiz için gizli tutuyoruz... Var, liste başı olacak değerli adamları-

mız... Bize bağı altı okka partililer... Birden bomba gibi çıkaracağız ortaya... Hilmi Pekmezci, Nuri Serdümen, bir ayağı köyde bir ayağı kasabada bir Aliosman var.ki...»

«Şu Çıngıraklı Köyün Aliosman'ı mı?»

«İşte o!»

«O da çalındı kulağıma.» dedi, «Peki, ne iş yapmış bu adam?»

«Ne iş mi yapar? Kimin ne iş yaptığı belli olmaz ki beyim! Sata sata beş on dönüm toprağı kaldı köyde Aliosman'ın amma... Sözü geçer Allah için bütün ilçede... Tam seçim kabiliyeti olan bir adam işte. Sevilir doğrusu.»

«Bankadaki durumu?»

«Bankayla bir alışverişi olmaz ki Aliosman'ın.»

«Yâni protestosu murotestosu?»

«Yok öyle şeyi!...»

«Oldu mu ya!... Protestosu olacak ki, partiye eyvallahı olsun!»

«İtibarlı adamdır Aliosman, sözü dinlenir adam.. Dağa taşasözü geçer... Kurda, çakala...»

«Ha deyince, yol üstüne üçyüz, beşyüz adam dizebilir, öyle mi?»

«Dizmesini dizer, iş oraya gelince. Severiz Aliosman'ı Allah selâmet versin!»

Ertesi gün düştü Aliosman'ın peşine Avni Şaşmaz. Önce aşağı mahallenin muhtarından başladı işe. Eğildi kulağına sordu :

«Tanır mısın Aliosman'ı?»

Çok ciddî bir şey sorulacağını sanan adamların gevşemesiyle, birden çözülüverdi muhtarın çatık kaşları :

«Bizim Aliosman mı?» dedi, «Eyi adamdır, hoş adamdır!»

Gölüyordu. Hem de dişlerini tam sayı göstere göstere.

«Yâni...» dedi Avni Şaşmaz, «Sevilir adam demek istiyorsun öyle mi?»

«Köylüsü de sever, kentlisi de Allah için!... Bitanedir Aliosman!»

«Tuttuğu iş?»

«Ne iş tutarsa üstesinden gelir amma... Şimdilik hazırdan yiyor işte! Akıllı adamdır Aliosman...»

«Nüfuz ticareti falan mı yapıyor yoksa?»

«De ki öyle... Geçinip gidiyor işte!»

«Elinde avucunda...»

«Nesi olacak!» dedi muhtar, «Ünü var, yetmiyor mu?»

«Ününden bize ne! Ha deyince yüzelli ikiyüz kişi dikebilir mi yol üstüne?»

«İsterse bütün memleketi ayağa kaldırır! Herifte kafa var be, buluş var... Böyle adamları sokacaksın ki Belediye Meclisine memleket şenlensin! Buralarda meyvacılık öldü. Tahılcılık öldü. Kalkınsak kalkınsak hancı tavuğu gibi hâşâ huzurdan yolcu fışkıyla kalkınırız! Turistlerden demek istiyorum!... Yalan mı beyim?»

«Doğru ama... Bundan Aliosman'a ne!»

«Yaratır namussuzum! Turizm ne demek? Antikalık yapıp dışardan gelenlerin gözlerini boyamak değil mi? Sen demek Çıngıraklı Aliosman'ı tanımıyorsun haa!...»

«Çıngıraklı mı dedin? Benim bildiğim bir köy var, Melen taraflarında... Çıngıraklı köy!»

«İşte Aliosman'ın köyü... Köyün asıl adı Çıngıraklıçakal Köyü... Çakalını biliriz de, söylemeyiz biz! Eski adı Çorakköy'dü. On yıl içinde ne çoraklığı kal-

dı, ne kuraklığı! Cennete döndü Aliosman'ın sayesinde!»

«Nasıl oldu bu?»

«O sıralarda Çorakköyde mısır ekermiş Aliosman. Mısırlar kelleye durdu mu, çakallardan baş alamamış. Bir gece sayvanda beklerken çakal sürüsü mısır tarlasına inince tuzakla bir çakal yakalamış... Boynuna bir çingirak bağlayıp salıvermiş çakalı ormana... Sürüsüne dönmek isteyen çakal, çalılarının arasından çingir mıngır geçerken...»

Olayı gözlerinin önüne getiren Avni Şaşmaz gülmeye başlamıştı katıla katıla. Anlatıyordu muhtar :

«Çingiraklı çakal gider, önünden sürü kaçır... Çakal gider, sürü kaçır... Çakalların saklandığı bütün çalı diplerini bildiği için, kendilerine çingiraklı bir hayvanın yaklaştığını görünce, huryaa!... Çoban köpeklerinin üzerlerine yürüdüğünü sanan çakallar başlarını alıp kaçarlarmış dağdan dağa... Köyde kala kala bir çingiraklı çakal kalmış... Herkesin kulağı kırışte artık... Çingirak sesini duyan, Aliosman'ın çakalı geliyor diye çıkarmış yol üstüne. Çakalın ünü yayıla yayıla Çorakköy'ün sınırlarını aşmış, kasabaya dayanmış... Oradan da komşu illere... Tam turistlerin şurda burda yeni yeni görüldüğü yıllar... Aliosman'ın çakalı gazetelere geçince görmek için gelen gelene!»

«Tamam!» dedi, Avni Şaşmaz, «Turizmin memleketimizde hızla kalkınması için Aliosman gibilerin Belediye Meclislerine girmeleri gerek! Meclise partimiz adına gösterilecek adayın bundan iyisi can sağlığı!»

Kurt politikacının da akli yatmıştı Aliosman'da iş olduğuna ama, partinin hali vakti yerinde, tarla tapu sahibi daha nice nice değerli üyeleri vardı. Ufak

bir tartışmadan sonra listenin en altında kalıvermişti Aliosman'ın adı. Son gözden geçirmelerde de silinip ıkarılıvermişti bir kalemde!

Belediye Meclisine girmek gibi bir hevesi yoktu Aliosman'ın ama, bütün bu olup bitenler birden kafasının kapağını attırıvermişti. Ünnn sınırları içinde saltanatını sürüp giderken, deliye döndürmüştü politikacıların oyuncağı oluvermek! Bir gün çekti kafayı, çekti kafayı dayandı Parti Merkezine, Merdivenin tâ alt basamağında açtı ağzını :

«Kimmiş beni önce listenin st başına geçirip de iki paralık adamların hatırı için liste dışı bırakanlar!» diye verip veriştiriyordu, «Dkkânım yok, tezgâhım yok, tarlam tapum yok, param pulum da yok ama, ünm var benim, ünm!... Benden iyisini mi bulacaksınız Belediye Meclisine aday gösterecek! Ulan bir Kel akalla adını yedi memlekete duyuran kim var, benden başka!»

AĞIR GELİR

SANA!

Memur aylıklarının yetersizliğinden, geçim koşullarının dayanılmazlığından hemen her gün baş köşede yana yakıla söz eden başyazarımızın, patronluğuna sığındım bir gün :

«Aldığım parayla geçinemiyorum!» dedim.

Gazetede ki görevim önemli bir iş sayılmazdı, düzeltmendir. En hor görülen bir görevdi bu ama, yine de bütün hor görülen insanlar gibi yaşamak, rahat soluk almak zorundaydım.

«Geçinemiyorsan...» dedi, «Kolayı var!»

Kaşlarına büyük adam çatıklığı vererek ekledi :

«Kendine daha uygun bir iş bulursun!»

«Bulamadım!» dedim, «Hiç olmazsa şu ikiyüz el-i lirayı, üçyüz yapamaz mıyız diye gelmiştim.»

«Nasıl yaparız!» dedi. «Yapamayız! Seninkini üçyüz yapmamız için en azdan kırk kişinin daha aylığına bir şeyler eklemem gerekmez mi?»

«Sizin işinize karışmam!» dedim, «Arttırmak, arttırmamak sizin bileceğiniz iş!»

«Eğer benim bileceğim işse, olduğu gibi kalsın!»

Akşama düzelttiğim yazının konusu «Asgari Geçim Endeksi» idi. Makalede sayın patronum salık verdiği aylık, altıyüz liradan başlıyordu. Göğsüm kabara kabara düzelttim yazıyı. Bununla birlikte altıyüz sayısını, ikiyüz elli diye düzeltmem gerekirken kalemin ucuyla bile dokunmadım. Ben bu düzeltmeyi yaparsam yazı tümüyle anlamını yitirir, patron da bana kapının yolunu gösterirdi.

Gazetemizin açtığı bu geçim savaşında, başyazarımızı kendi kişisel sorunlarımla yormamak için köşemde uslu uslu oturmaktan başka bir iş kalmıyordu bana. Üçyüz liralık bir gündüz işi bulup dengeyi tutturmalı, kendi sorunumu, kendim çözümllemeliydim.

Gazetede işin bulunmaz bir özelliği vardı, gece işi olması... Bütün gün boş kaldığım için, istediğim yerde çalışabilirdim, uykuya ayıracağım boş zamanlarımı değerlendirir, üçyüz liralık bir işe girebilirdim en azdan.

Çok geçmeden bir kitabevinde düzeltme işi açıldığını öğrendim. Gazetede görevimi sabaha doğru bitirip elimi yüzümü yıkadıktan sonra, doğru adam arayan kitabevinde aldım soluğu. İnsaflı birine benziyordu patron, bana başka bir işte çalışıp çalışmadığımı bile sormadı. Bir iki kolon yazıyı önüme sürerek hemen bir denemeden geçirdi beni. Bu işlerde elektronik bir yetenek edinmiştim yıllardanberi. Yazı dizilenlerin yanlışlarını yakalayıp yüzgeri etme alışkan-

lığını kazanmış olmam benim için pek övünülecek işlerden sayılmazdı. Patron, eski harflerden yeni harflere bir aktarma yaptırdı. Yaşımın gerektirdiği tabldot bir bilgiyle onun da çıktım içinden. Dil öğreten okullarda birkaç yıl srten kişilerin bilgiliğiyle sordu :

«Fransızca bilir misin?»

«Bilirim!» dedim, «Bir işe yarar mı dzeltmenlikte?»

«Sen bil de gerisine karışma! Başka?»

«Biraz Arapça...»

«Başka?»

«Biraz da Acemce...»

«Güzel! Başka?»

«Eh İngilizce biraz da...»

«Nerden ğrendin bunları?»

«Pek azını okulda... Daha çoğunu kendi kendime...»

«Başka?»

«Bunlar yetmezse kurslara gider öğrenirim.» dedim.

«Biz öbür kitabevleri gibi değiliz. Bilimsel kitaplar, değerli sanat eserleri basarız, kültür ister!»

«ok haklısınız!»

«Yâni demek istiyorum ki çok dikkatli olman gerekecek!»

«Elimden geldiğince çalışırım!»

«Sormamı hoş gr, bir diploman var mı?»

«Vardı, kayboldu!»

«Ya!... Nerden almıştın?»

«Verdilerdi, Ankara'da bir yüksek okuldan!»

«Kayboldu demek diploman...»

«Pek işime yaramadığı için olacak, bırakmışım bir yerde. Lzım olursa ıkartayım yenisini.»

«Sanmıyorum. Vereceğimiz aylık ikiyüz elli lira...»

«Üçyüz yapsanız.»

«Hele sen, işe bir başla, kolay!»

Sustuğumu görünce :

«Kaç lira alırdın, bundan önceki işlerde?» diye sordu.

Ufak şeyler için yalan söyleme alışkanlığım yoktu :

«İkiyüz elli liraya kadar alırdım.» dedim.

«Daha yukarısını da burda alırsın, bizi memnun edersen!»

Eh, haksız da sayılmazdı. Şu kadar yıl çalıştığım yerden üçyüz lira yapmasını isteyince, bir kovulmadığım kalmıştı. Henüz emeğimin geçmediği yerden nası! verirlerdi bu parayı.

«Peki!» dedim, «Siz bilirsiniz!»

Yeni işimize de başlamış olduk böylece. Gazetede ki işim, üçte dörtte bitiyordu, sabaha doğru... Sekize kadar masamın başına kestirdikten sonra kalkıyor, elimi yüzümü yıkayıp yeni işime koşuyordum.

Kitabevindeki görevim öyle patronun şişirdiği gibi önemli bir iş değildi. Dizimevinden ha babam kolonlar sayfalar akıyordu, düzeltmek için. Geldikçe hemen düzeltiyor, gönderiyordum. Bu arada müşteri bastırıp benden bir kitap soran olursa, «Benim ne üstüme vazife» diye terslemiyordum. Kalkıp istediği kitabı buluyor, gerekirse paketleyip eline tutuşturuyordum. Bunları yapmam için mutlaka tezgâhtar olmam gerekmezdi ki. Depodan, hamalın sırtında gelen kitabı, adamı yükün altında tutmamak için kalkıp indirmem de işten mi sayılırdı... Ciltçiden gelen kitapları, hamalın sırtına yerleştirip depoya göndermek de öbür işin tersyüz edilmişiydi. Böyle ufak tefek işlerin, sü-

rekli masa başında çalışanlara iyi gelen yararlı bir yanı da olmalıydı. Bu yararlanmayı daha da arttırmam için patron, elinden gelen çabayı göstermiyor değildi. Yük taşımada gösterdiğim başarı, onun kadar beni de sevindiriyordu.

O günlerde kitabevimizin basın bölümünde çalışmak için aylıklı bir yük işçisi aranıyordu. Patron sanki kızına damat seçiyormuş gibi ince eleyip sık dokuyor, sorgudan sorudan sonra hemen her gelene gösteriyordu kapıyı. Bir gün boyu posu pek yük işçisine yakışmayan bir adam geldi, patronun karşısında dikildi. Necmettin bey, öbürlerine uyguladığı sınava başlamıştı, hafiften bir el ense çekerek... İlk barajı başarıyla aşan adama :

«Hele otur şöyle!» dedi.

Adam, kendisini kapıda bir bekleyen varmış gibi oturmak istemiyordu.

«Canım otur hele!» diye üsteledi, «Çay mı içersin, kahve mi?»

«Sağol, bir şey içmem!»

«Canım, iç bir çay! Nerelisin sen?»

«Niğde'li!»

Patron, kahveciye gönderecek adam arıyordu bakışlarıyla. Çocuk postaneye gitmişti. Kalktım, karşıdaki kahveciye çayını söyledim Niğde'linin. Döndüğümde patron verilecek işin tanımlamasını yapıyordu :

«Basımevine sekizde, bilemedim sekiz buçukta gelirsın! Akşam yediye kadar...»

«Peki!» diye kesti sözünü, «Öğlenleri yemek paydosu...»

«Eh, bir saat falan... Yemeğini hemen yer, gelirsın işinin başına!»

Niğde'li suratını ekşitti.

«Olmaaaz!» dedi, «Bir saat az!»

«Canım hadi bir buçuk saat olsun! Hiç dışarı işi yok... Müdür kahve çay söylemeye bile yollasa, gitmezsin!»

«Çırak yok mu bu işler için?»

«Var, olmaz olur mu?»

«Bu kadar mı?»

«Makineye kâğıt toplarını verir, basılınca da alırsın! Gelen sokak hamallarını yüklersin, yüklüyse indirirsin yükünü sırtından! Eh oraları derleyip, toplamak da senin işin!»

«Çıraklar ne güne duruyor!»

«Doğru! Çıraklar yapsın!»

«Yediye kadar orda kapalı kalmak... Ben dışarda...»

Necmettin bey sözünü kesti :

«Dedim ya, dışarı işi yok! Kâğıtları verirsin makinelere, oturursun!»

«Sen aylıktan haber ver! Kaç lira aylık?»

«Şimdilik dört yüz lira...»

Niğdeli anasına sövülmüş gibi birden fırladı yerinden :

«Ne söylüyorsun sen!» dedi. «Dört yüz liraya adam çalışır mı, böyle günde!»

«Canım şimdilik!»

«Bu para benim boğazıma yetmez! İki ekmek yiyorum bir oturuşta!»

«Peki peki, ekmek parasını ayrıca... Dört yüz elli olsun!...»

«Hadi eyvallah! Bize gelmez!»

Adam çayını getiren kahvecinin terazisine çarparak basıp gitti. Ciltçiden kitap paketleri gelmişti, hamalın sırtından indiriyordum. İşim bitince utana sıkıla :

«Efendim!» diye sokuldum patronun masasına.

«Söyle!»

«Basımevindeki işe...»

«Eee?»

«Beni verseniz...»

«Ne yapacaksın basımevinde?»

«Kâğıt toplarını makineye vermek... Basılanları..»

Geniş geniş güldü Necmettin bey :

«Yâni...» dedi, «Yük işçiliği mi?»

Hamallık diyemiyordu.

«Evet!» dedim, «Yük işçiliği!»

Birden karıştı yüzü :

«Bırak şakayı da, geç işinin başına!»

«Gücüm, kuvvetim, çok şükür...»

«Yapamazsın sen!»

«Nesi varmış yapılmayacak! Bir top kâğıt, gelse gelse on kilo, oniki kilo gelir. Denedim burda ben, eli kolaya kadar, tuttuğum gibi...»

«Ne söylüyorsun! Yapamazsın diyorum sana!...»

«Neden yapamazmışım!»

«Yapamazsın! Ağır gelir sana!»

«Anlayamadım, nesi ağır gelir? Taşıdığım kâğıt topu mı?»

«İşin adı ağır gelir! Yapacağın iş düpedüz hamallık! Hamallık ağır gelir!»

«Ağır gelsin, onu da taşıyım! Gecemi gündüzümü bileyim artık! Varsın hamal desinler. Akşam yatacağım yeri bileyim... Etmeyin, verin bu işi bana!»

«Yapamazsın! Efendi adamsın sen!..»

«Bıktım böyle efendilikten!»

Ben bıkmıştım ama, onlar beni efendi görmekten bıkmamışlardı. Çok gördüler bu insanca işi bana.. Kurtulamadım efendilikten.

SAĞLAM BİR

ADAY

Herşeyi düşünürdüm de, eski yapıları alıp arsasına yeni apartmanlar, oturtan bizim Mühendis Nazmi'nin, milletvekilliğine özeneceğini hiç düşünmedim! Azılı bir milletvekili heveslisi olup çıkıvermişti!

Seçim bölgesi olan Zonguldak'a taşınıp dururken :

«Nasıl oldu da, bu sevdaya tutuldun?» diyecek olmuştum, terslemişti beni :

«Halka hizmet etmek sevdaya tutulmak mı demek?» diye yıkmıştı kaşlarını, «Kendisine hizmet eden halk bulur çıkarır, baş tacı eder.»

«Yahu, senin baş tâcı olmaya hiç ihtiyacın yok! Aksaray'ı, Fındıkzadeyi ihya ettin! Her yurttaşa bir

ev! Kaç kişiyi ev sahibi ettin! Hepsinden bir oy al-san...»

«Bir de Zonguldak'ı, Ereğli'yi, Bartın'ı, Amasra'yı dolaş bakalım, onlar kaç ar oy veriyor!...»

«İstanbul'dan koysan adaylığını, nasıl olur?» diye sormuştum.

«İstanbul büyük yer!» demişti, «Kim tanır Mühendis Nazmi'yi! Sen git de Zonguldak bölgesinde sor beni!»

Dediği bölge, benim doğma büyüme memleketimdi. Memleketim olmasa bile altında arabası olanın Bartın'ı, Amasra'yı görmemesi büyük bir kayıptı. Fatih Sultan Mehmet, iyi şeyler duymasaydı kalkıp İstanbul'dan Bartın'ı, Amasra'yı zaptetmeye mi giderdi!

Bir Haziran günü Ankara asfaltından sapıp Mengen'den geçtik... Girdik Devrek'ten Zonguldak bölgesine... Bu bölge, Zonguldak bölgesi değil, bizim Mühendis Nazmi'nin bölgesiydi. Daha yol kıyısındaki kahvede çayımızın kaşığına el atarken sordum.

«Siz Mühendis Nazmi'yi tanır mısınız?»

«Kim tanımaz ki Mühendis Nazmi'yi!» dediler, «Sen tanımıyor musun yoksa?»

«İstanbul'da aynı apartmanda oturuyoruz!» dedim.

«Bak oğlum Basri, bey ne içiyor!»

«Teşekkür ederim!» dedim, «Çayım elimde!»

«Sen kulak asma ö çaya! Yolcu işi o... Basri, hele sen taze bi çay demle! Bizim Nazmi beyin komşusuymuş bey!»

Biraz deşmek için.

«Demek tanırırsın öyle mi?» diye üsteledim.

«Sen ne konuşuyorsun! Yedisinden yetmişine, ki-me sorsan tanır onu! şu okul varya... Adını Nazmi

Dinçer Okulu koyacaktık da kendisi razı olmadı. Sor çocuklara bakalım, kim yaptırdı bu okulu de, onlara!»

«Kendi parasıyla mı yaptırdı?»

«Paranın ne ehemmiyeti var! Ha o vermiş, ha ben... İş, önyayak olmayı bilmekte!»

«Yaaa!... Böyle demek! Bizim Nazmi buralarda..»

«Bütün ilçelerde hep böyle... Şu çeşme var ya...

Önünde arabaların durduğu çeşme...»

«O mu yaptırdı?»

«Bırak çeşmesini, suyunu bile o getirtti!»

«Yâni parası da ondan çıktı, öyle mi?»

«Canım, paranın ne ehemmiyeti olur... Milletin başına geçip...»

«Doğrusu ben bizim Nazmi'nin bu yanını hiç bilmezmişim! Mükemmel bir devlet adamı yeteneği varmış kendisinde... Demek bu seçimlerde yüzde yüz...»

«Ne yüzde yüzü, yüzde beşyüz!»

«Ama geçen seçim...» diyecek oldum, lâfı ağzıma tıkadı :

«Daha tanımıyorduk ki onu!...»

«Ama bu seçim?...»

«Yüzde bin!»

Bartın'da Avukat Sakaoğlu'nun yazıhanesinde yorgunluk kahvesi içiyordum :

«Bizim Mühendis Nazmi...» diyecek oldum. Lâfı tıktı ağzıma :

«Sizin mi? Nerden sizin oluyormuş? Siz İstanbulluların, öyle mi?»

«Yok canım!» dedim «O anlamda söylemedim. Aynı apartmanda oturuyoruz da...»

Yüzünün anlamı birden değişiverdi :

«Demek aynı apartmanda oturuyorsun ha!...»

«Onun yaptığı apartmanda!»

«Biz de aşağı yukarı, onun kurduğu şehirde otu-

ruyoruz. Şu yollar, şu çeşmeler... Orduyeri köprüsü... Hükûmetin önündeki havuz... Bir de sinema... İstanbul'da az bulunur böylesi... Yakında gelecek, Memurlar Kulübünün temelini atmak için...»

«Peki!» dedim, «Ya köyler?... Köylü ile arası nasıl?»

«Sen köylünün yolunu yap da, bir yana duruver! Bakalım unuttur mu seni! Yollar, nerdeyse bitmek üzere... Her köye bir okul diye tutturdu... Nazmi bu! Diline bir doladı mı, üstesinden gelmeden bırakmaz. Gene de bu memlekette Nazmi gibiler için yapılacak çok, çok işler var!»

«Bu seçim mutlaka kazanacak şu halde.»

«Valla!...» diye güldü Avukat Kemal, «Seçim işi bu! Hiç belli olmaz sandıktan kimin çıkacağı!»

«Halk oyunu vermez mi demek istiyorsun? Halk bu kadar nankör olabilir mi?»

«Hiç de nankör değildir halkımız. Kendisine iyilik yapan kim olursa olsun, unutmaz. İster Halk Partisi'nin getirdiği vali olsun, isterse AP nin yolladığı kaymakam! Elverir ki kendisine bir yararı dokunsun. Buraya ne devrimci kaymakamlar geldi, arkasına baka baka uğurlandı Kokaksu'dan!»

«Şu halde bizim Nazmi...»

«Hele seçimler gelsin... Kolay!»

Amasra'yı günlük güneşlik bir gününde buldum. Limanların büyüğü de, küçüğü de tıklım tıklımdı denize girenlerle. Bir yalı lokantasında kolyoslarla rakımızı içerken konuyu, döndüm dolaştırdım bizim Nazmi'ye getirdim :

«O da çok sever uskumruyla rakı içmesini!» dedim.

Bütün masadakiler :

«Bayılır!» dediler.

«Demek tanırırsınız Nazmi'yi?» diye üsteledim.

«Onu kim tanımaz ki...» dedi Parti Başkanı.

«Demek sizden?» diye sordum çekine çekine.

«Bizden değil ama... Koysun bağımsız adaylığını, partinin bütün oylarını alsın götürsün!»

«Seviyor Amasra'lılar, öyle mi?»

«Adamın böylesini kim sevmez! Bir tel çekeyim, yarın burdadır. Bir köye okul mu lâzım, çağır, yapsın plânını; Bir bucağa Belediye binasının temeli mi atılacak, bizim Başkanla karşılıklı kessin kurdeleyi. O, törene katıldı mı temel lâfta kalmaz, yapının iki ay demeden çatısı çatılmış, bayrağı çekilmiştir.»

«Demek bu seçim...»

«Tamam!...»

Yenikapı'da, denize açılan geniş balkonumuzda kadehlerimizi doldururken :

«Yaşa Nazmi'ciğim!» dedim, «Sevdirmişsin kendini! Köylerde, bucaklarda seni tanımayan yok! Ne yaptın da sevdirdin böyle?»

«Ne yapacağım, ev yaptım, yol yaptım, okul yaptım...»

«Çok para döktün demek bu işlere?»

«Ne parası be! Her şey parayla mı olur?... Sen halka iş gösterdin de, çalışmadı mı? Almanya'ya izinsiz giren işçiye, vur emri çıktı da ne oldu? Halkımız yine akın akın giriyor sınırdan. Kurşunun üzerine gözünü kırpmadan yürüyor. Sen iş göster millete! İster paralı, ister parasız... Gönlünü alıp çalıştırmasını bil! İlerisi için bir umut kapısı arala, çekil bi yana!»

«Canım, üç beş, sen de harcıyorsundur elbet!»

«Üç beş değil, beş on! Ama o kadarını başkası da harcıyor canım! Halk, ona düşman, benimle dost. Biri kötü niyetle harcar, biri iyi niyetle!...»

«Demek bu seçimde...»

«Gittin gördün! Var mı bir kuşkun?»

«Yok!» dedim, «Yüzde yüz!»

«Öyle görünmüyor mu?»

«Öyle görünüyor!»

Nazmi seçim günlerine doğru kayboldu. Bağımsız adaylığını koymuş, seçim konuşmaları için köy köy dolaşmaya çıkmıştı. Mühendis olduğu için bütün teknik olanaklardan da yararlanmayı düşünmüştü. Konuşurken akım kesilirse diye, özel dinamolar bile götürmüştü. İşittiğine göre gidebileceği köyleri harmanlamış, dağ köylerini atla dolaşmıştı.

Seçim günü geldi geçti. Aldığı oyları günü güne, saati saatine öğrendim. Bu oylarla ancak orta mahalleye muhtar seçilebilirdi Nazmi. Nasıl olmuştu bu? Hiç aklım ermemişti bu yenilgiye!

Seçim bölgesinden dönüp geldiği zaman, ağzını bıçak açmıyordu Nazmi'nin :

«Namussuzluk bu kadar olur!» diyordu. «Nankörlük! Nankörlük değil, kalleşlik!»

«Sandıklar mı çalındı?» diyecek oldum.

«Hayır!» dedi, «Ah bir çalan çıksaydı da, halka bu adamları linç ettirseydim!»

«Parayla satın mı alındı seçmenler?»

«Benim seçmenlerime kimsenin parası geçmez!»

«AP mi ağır bastı?»

«Ağır bassa ne çıkar!»

«CHP mi yoksa?»

«Benim onlardan istediğim bir tek koltuktu! Gerisini aralarında paylaştılar zaten!»

«Peki, ne oldu öyleyse?»

«Ah, bilsem ne olduğunu!...»

Bunu ben öğrenebilirdim. Havaların ısınmasını bekledim. Avukat Kemal Sakaoğlu'nun Hükûmet cad-

desindeki yazıhanesinin önüne çektim arabamı. Soluk soluğa çıktım merdivenleri :

«Yahu!» dedim, «Siz ne yaptınız bu Nazmi'ye!»

Masanın üstündeki dilekçeyi katlayıp zarfa sokarken :

«Ne yapmışız?» dedi.

«Oy vermemişsiniz, daha ne yapacaksınız!»

«Öyle oldu!» dedi.

«Demek bu halk sevmiyormuş Nazmi'yi!»

«Onu nerden çıkardın!»

«Ortada işte! Halk sevseydi, mebus yapar, Ankara'ya gönderirdi!»

Zarfı kapadıktan sonra :

«Ne dedin?» dedi, «Anlamadım!»

«Yâni halk sevseydi dedim...»

Sinsi sinsi güldü :

«Yâni...» dedi, «Halk sevdiği adamı, işine yaran adamı tutup Ankara'ya gönderecek, öyle mi?»

«Değil mi?» dedim.

«Halkı sen ne sanıyorsun be!» dedi, «Halk bu kadar aptal mı, işine yarayan adamı memleketten uzaklaştırırsın! Halkın gözü çoktan açıldı azizim! Şimdiye kadar yolladıklarından hiç hayır gelmedi. Nazmi'yi de milletvekili yapıp gönderecek de, köyler okulsuz, çeşmesiz, yolsuz mu kalacak! Hele bir iki seçim daha geçsin aradan, yaşlansın biraz, atlayıp sıçrayacak hali kalmasın, onu da yollarız!»

BÖYLE BAŞI...

Biliyorum, suçun hepsi berberlerin değil... Birazı da kafamın! Yuvarlak desem, yuvarlak değil... Yumurta gibi hiç değil... İki kiloluk yağ kutusu biçiminde armuda benzer bir kafa... Yerelması görünüşünde de, malta eriği gibi... Şu yeryüzünde her varlığın bir biçimi vardır da, kafamın yoktur. Belki bu yüzden ne biçime girer, ne de bir düzene... Saç traşına gelmeyişi de bundan olacak!

Herkes berbere niçin gider, kafasına uygun bir görünüş vermek için değil mi? Kafamın ölçüye gelir bir biçimi yoktur ki berber onu biçime soksun!

Saçlarım bir aylık olup da, başımın yamukluğu, basıklığı, tümsekliği biraz örtülmeye, ayıp yanları kapanmaya başladı da insan içine çıkacak bir görünüş kazandı mı, hanım dikilir karşıma :

«Benden utanmıyorsun, hiç olmazsa eşinden dos-

tundan utan da git, bir saç traşı ol!» diye çatar kaşlarını.

Tıraş ha!... Berberin önüne oturup buyur diye ona kafayı teslim etmek ha!... Tümseklerinde, çukurlarında şıkır şıkır makas gezdirmekten, makina ustura oynatmaktansa kesip atsın dibinden bu kafayı daha iyi!

Saç sakal sahibi olduğumdan bu yana, traşın hiçbir türünden hoşlanamadım gitti. Ne olursa olsun, kafamı bütünüyle başkasının keyfine bırakmanın biraz da aptallık olduğunu bildiğimdendir bu belki de... Tıraş eden kişi, alacak kelleme eline, ben «biraz kulak arkalarını aliver, enseme düzeltiver.» desem de, kulağımın dibinde makasını şıkırdata şıkırdata önce beni uyuttuktan sonra, canının çektiği gibi saçımı da sakalımı da duman edecek! Her şey olup bittikten sonra da alacak yan duvardaki aynayı, enseme tutup, «Nasıl beyim?» diye aynanın içinden gözlerimi arayıp soracak. Yâni sizin anlayacağınız, «Bak nasıl kuşa benzettim!» demek isteyecek. Dengesiz bir terazi gibi sakal başlarından birinin ağdığını bile göremeden kendini Sevil berberi sanıp şişinecek. Bir de bahşiş ha!... Neyin bahşişi, hangi işçiliğin karşılığı, hangi ustalığın ödülü bu haraç?...

Tıraş dönüşü ne vakit kapıdan içeri girsem, hanım kapıyı aralayıp bakacak yüzüme, eve yabancı bir erkek giriyormuş gibi :

«Gene kime oldun bu kürt traşını? Ne biçim ense bu?»

Her zaman böyle karşılanırım kapıdan, hiç değişmez. Traşın üstünden onbeş, yirmi gün geçip de aynada saçlarımın, kulağımın üstüne doğru indiğini gördüm mü bir üzüntüdür çöker içime. Hanım, her zaman son traş olduğum berberden öylesine soğutur ki

beni, bir daha dükkânının önünden bile geçemern. Her seferinde başka bir berber.

Geçen gün kıydım paraya, daha çok kıydım zamanıma... Girdim cadde üstündeki lüks berberlerden birine. Tam iki buçuk saat, elimde «Akbaba», sıra bekledikten sonra ancak oturabildim koltuğa. Berber, yakamın içine kadar giren saçlarıma baka baka :

«Saç mı, sakal mı?» diye sormaz mı!

«Daha uzamamış mı saçlarım?» dedim.

«Hiç belli olmuyor ki beyim!» dedi, «Geçen gün bir herif geldi, Allah seni inandırсын, üç numaraya vursam saçlarını, bir minder doldurur rahatça... Saç istemez daha, çok kısa, dedi, hele sen sakalı alıver, büyüsün de düzeltirsin sonra. Doğru dedim, hele biraz büyüsün de oturur öreriz. Yâni demem şu ki, bir kaza yapmayalım diye sordum.»

«Yok yok, kaza yapmazsın. Alıver fazlasını.»

Fazlasını dedim ki, kafamı cascavlak çıkarmasın diye... Sen misin böyle diyen. Elime tutuşturduğu bir gazeteye daldığımı görünce makineyle kulaklarımın çevresini açmaz mı yangın yeri gibi. Kendime gelip de:

«Ne yaptın?» dedim, «Hani fazlasını alacaktın?»

«Öyle yaptım beyim.»

«Kulaklarımı tencere kulpu gibi çıkarmışsın iki yandan.»

Şöyle sağa sola dönüp bir baktım ki, ense bir karış kalkmış yukarı :

«Oldu mu ya?» dedim, «Ben şimdi hanıma...»

Sustum birden... Küçümseyerek baktı yüzüme.

Boyun atkımı sardım sarmaladım boynuma. Öylece girdim kapıdan içeri. Kaçar mı gözünden hanımın:

«Haydi sokakta sardın sarmaladın boynunu» dedi, «Bir sürü misafir var bu gece. Ne yapacaksın, ne

yüzle gireceksin yanlarına? Böyle Nazi subayları gibi!...»

Tam bir ay saçın yenisini yetiştirmek için adam içine çıkmadım. Bir ay içinde berbere hünerini gösterecek bol bol saç yetiştirdikten sonra, mahallemiz gençlerini traş eden berberin koltuğuna oturdum.

Yeni berberim korkunç bir kulüpçü çıkmıştı. Bir gün önceki maçın kıran kırana bir eleştirisini yaparak tuttuğum takımı batırdı, çıkardı. Ona cevap yetiştirirken, bildiğini okumuştı.

«Sihhatler olsun!» diye ak örtüyü boynumdan sıyırınca bir göz attım aynaya ki, o bol saçtan, parmak uçlarımla tutup çekecek kadar bile saç kalmamıştı tepemde.

Süklüm püklüm girerken kapıdan :

«Hele bir dön bakayım!» dedi hanım, gözlerini devire devire, «Nedir bu ensenin kepezeliği?»

«Gene ne buldun ensemde?»

«Ne biçim ense bu?...»

«Ne biçim?»

«Dört köşe!...»

«Ne çıkar dört köşeyse?»

«Ne mi çıkar? Amerikan ensesi be!»

«Amerikan ensesi mi? Ensenin de Amerikani, İngilizini olur mu?»

«Her şeyi olur da Amerika'nın, ensesi neden olmasın?»

Şaşırp kalmıştım. O söylüyordu boyuna :

«Lâfa gelince söylersin, her şeyimiz Amerikan oldu diye! Kafalar neden olmasın?... Üstelik de kazımış enseni usturayla pırıl pırıl! Coni'lerin enseleri gibi!»

«Usturayla mı kazımış?»

«Haberin yok mu? Nerdeydin berber enseni kazırken?»

«Nerde olacağım, Eskişehir - Galatasaray maçında!»

Arkasını dönüp yürüdü :

«Çıkamazsın bu kafayla insan içine?...»

Gene kapandım eve. Tam bir ay yenisini yetiştirmeye çalıştım saçların. Ustalığına inandığım bir berberin koltuğuna oturduğum zaman bir göz attım aynaya traştan önce. Saçlarım yakamın içine kadar uzamış, eski kafadan en küçük bir iz kalmamıştı :

«Al sana tertemiz bir kafa!» dedim. «Dilediğin gibi çalış üzerinde!»

Dilediği gibi makas oynatmaya başlamıştı. Aynayı tutup da enseme göstermeye kalkışınca :

«İstemez!» dedim, «Ben beğenmişim, beğenmemişim hiçbir faydası yok! Nasıl olsa akşam denetleyecek hanım!»

Göğsümü gere gere dikildim karşısına akşam üstü :

«Hadi bakalım!» dedim, «Bunun da bul bir kusurunu, göreyim seni!»

Başını uzatıp enseme bir göz atar atmaz, bastı yaygarayı :

«Nereden buldun bu berberi? Tepeni adamakıllı açmış!»

«İnsaf hanım!» dedim, «Tepemin açılmasında ne kusuru olabilir berberin?»

«Saçlarını kısa keserse tepen böyle ayna gibi çıkar ortaya. Bir daha gitme bu berbere.»

«Gitmem hanımcığım, bundan sonra eğer istersen hiç berbere gitmem!»

Yaz gelmiş, hanımı annesine yazlığa yollamıştım. Gidişi, traş zamanıma rastladığı için, rahatça salıvermiştim saçı sakalı. Oh be!... Bu da ayrı bir özgürlükmüş meğer. Saç sakal özgürlüğü! Özgürlüğün

her türünün ayrı ayrı özlemini çektiğimiz için, saç sakal koyvermenin de bir özgürlük olabileceğinin kolay kolay farkına varamıyor insan! Bu da bütün özgürlükler gibi kökleri derimizin altına, taa içgüdülerimize kadar dayanan bir özgürlük işte!

Uzun bir süre berberin önünden bile geçmedim. Karımın geleceğine beş-on gün kala, sözümü geçireceğime inandığım bir dükkândan içeri daldım. Saçlarım hemen hiç el sürdürmeden, enseyi, kulak arkalarını düzelttirdim hafiften.

Hanım izin gününü doldurup da, evin kapısını çalıp elindeki valizi daha yere koymaya vakit bulamadan :

«Nedir bu kepazelik?» diye yürüdü üzerime, «Traş olacak paran mı yoktu? Nedir bu saçlar, ensedeki çizgi bile kaybolmuş, papazlara dönmüşsün!... Yürü, doğru berbere!...»

Ben, hanımın beğenisiyle berberin keyfi arasında mekik dokuya dokuya kafamın dış görünüşünü, onların bireysel anlayışlarına peşkeş çekerken, bir gün kafamın iç yapısıyla da toplumsal bakımdan ilgilenenler çıkmıştı.

Ve bir gün ilgilenmeyi meslek edinmiş kişiler, beni tuttukları gibi cezaevinin berber koltuğuna oturtuverdiler :

«Vur saçlarını üç numaraya!» dediler berbere.

Usta, her yerde olduğu gibi, cezaevinde de zenaatının eri, keyfinin berberiydi. Aldı eline üç numara makineyi, yoz toprağı sürer gibi alnımdan girip ensemden çıktı. Sonra makası alıp kafamın şurasını, burasını sözüm ona düzelterek tuttu enseme aynayı.

Ben :

«Hâlâ mı ayna?» diye bağırdım, «Hâlâ mı ense be?»

Berber, hiç soğukkanlılığını bozmadan :

«Bak!» dedi, «Enseyeye bak! Cetvelle çizilmiş gibi.»

«Hâlâ mı ense çizgisi?... İstemiyorum bu çizgiyi artık. Al fırçayı eline, sabunla başımı. Öylesine kazı ki, hiç kimse bu çizgi için bir daha ağzını açıp lâf etmesin.»

Şaşkın şaşkın bakıyordu :

«Ne duruyorsun?...» diye bağırdım, «Hep sizin keyfinize, sizin emrinize göre mi olacak bu kafanın traşı? Siz mi biçim vereceksiniz kafama benim? Vur diyorum usturayı! Kafa benim değil mi be? İster makineye vurdururum, ister usturaya! İstersem giyotine uzatırım. Size ne benim kafamdan, öf be!...»

HASSAS KANTAR

Şimdiye kadar bahşış diye, hediye diye çok rüşvetler vermiştim ama böylesi yeni geliyordu başıma. Bundan önce verdiklerimin bir özelliği vardı: İstenmemiş olmaları...

Bu sefer ki açıktan açığa istenmişti, hem de kaç lira olduğu belirtile belirtile, vergi keser gibi... Hep-sinden kötüsü yivış yivış bir gülüşle, alay edercesine isteniyordu. İşi yokuşa süre süre... Eşeği kaybettirip buldura buldura...

«Elli lira!» demişti gözlerimin içine baka baka...

«Ne parası bu?» diye sormuştum.

«Kantar payı!»

Kaşlarımı çatıp :

«Vermiyorum» diye belirttiğim zaman da hiç kızmamış, gözlerinin içine kadar gülmüştü :

«Cancağızın bilir!» demişti, «Seni zorlayan yok!

Görevim, araba basküle oturdu mu kaç kilo geldiğini söylemek! Eğer 950'den fazla gelirse vergisi 500 lira kadar farkederek sene. Paran bolsa ödersin her sene tıkr tıkr...»

Dört yıl imanım gevremişti Almanya'da. Bütün işçiler gibi yememiş, içmemiş memlekete bir arabacık sokabilmek için peynir ekmeğe, sosis ekmeğe yatmışım. Kapıkule'den sokana kadar ne bahşişler, ne hediyeler vermemiştim. Bu sefer ki göz göre göre haraıtı.

İki boydu arabalar, benim arabam 950 kilodan düşük olduğu için, küçük boydan sayılıyordu. 934 kilo olduğunu, kilosu kilosuna fabrikası yazmıştı bir alüminyum parçasına da arabanın burnuna çakmıştı. Böyle terslik edenlerin gözünün içine sokmak için.

Sayın kantarcımız bakmaya bile yanaşmamış:

«Biliyorum!» demişti, «Bu arabalar, kilosu kilosuna tam 965 kilodur. Boşuna yorma beni!»

«Hayır!» diye direktmişim. «Tam 934 kilo! Nah yazılı işte, burnunda!»

«Yazılı olabilir! Görevim kantarcılık! Tartarız! Şu var ki bu model Opeller tam 965 kilo!»

Biraz daha açıklamak gereğini duymuştu :

«Tabii her zaman değil! Bahşışı verilmediğı zamanlar!»

Demek arabamın 934 kilo olduğunu o da biliyordu. Elli lirayı vermezsem kantarla oynayıp en azdan söylediğı kiloyu tutturacaktı. Ben de böylece her sene açıktan 500 lirayı ödeyecektim tıkr tkır. Ne olursa olsun, vermiyecektim bu parayı! Gözümü açacak, el çabukluğu yapmasını önleyecektim :

«Geç kantarın başına da...» dedim, «Tartalım!»

«Hay hay!»

Atladım arabama, kantarın önündeki madeni ze-

min üzerine yavaş yavaş yürüttüm. El frenini çektim. Koştum kantarcının kulübesinin penceresine, İçerde baskülün düğmeleriyle bir süre oynadıktan sonra sarı bir düğmeye sıkıca bastı. Yol kenarlarındaki otomatik tartılardan çıktığı gibi bir kart fırladı delikten. Kendisi göz ucuyla bile bakmadan uzattı bana :

«Oku!»

Okudum :

«1082 kilo!»

Aynı yivışık gülüşle :

«Nasıl?» dedi, «Hiç aldanmamışım değil mi?»

«Olamaz!» diye bağırdım, «Nasıl olur!»

«Gözünün önünde tarttık!»

«Aklım ermez benim, kapağın içinde yazılı! Fabrikası yanlış yazmaz!»

«Fabrikası yanlış yazmazsa, bu kantar da yanlış tartmaz. Bu da Alman malı!»

Hiç düşünmeden yapıştırdım :

«Kantarcı ne malı?»

Ağzımdan çıkıvermişti bu söz. «Vay, vazife başında hakaret haa!» diye üzerime yürümesini beklerken büsbütün yılışarak :

«Bakıyorum, Almanlara fazla güveniyorsun, Alman fabrikalarından çıkan mallara...» dedi, «İklim farkını hiç hesaba katmadan... Bu kantar da, araba da Almanya'ya göre ayarlanmış... Elbet bu kadar fark yapacak iklim farkı!»

Gözümün önüne birden Almanya'daki kantarcılar gelmişti. Hiç benzemiyorlardı bizim kantarcılara... Belki de bu da iklim farkından! Şöyle bir süzdüm tepeden tırnağa... Tüvit ceket. Nyltest gömlek vardı sırtında... Alt yanında dar tiril tiril kaşe pantolon.. Trevira bir kırıvat sarkıyordu, kayışının pırıl pırıl yanan tokasına doğru... Doğruydum, iklimi çok başkaydı bura-

ların! Almanya'da güneşli günlerde kantarın topuzuna güderi eldivenle yapışmazlardı böyle. Hele iş için gelenlere tepeden alay edercesine hiç bakmazlardı. Her halde iklim farkından olacak, pek bilmezlerdi yivış yivü gülmesini.

Hâlâ gülüyordu gözlerimin içine baka baka.

«Kantarına da inanmıyorum!» dedim, «Sana da!»

Sırıtarak :

«İnanmayabilirsin!» dedi, «İtiraz etmek hakkın!

Gider Maliyeye itirazını yaparsın!»

«Gidiyorum!»

«Gitmeden de olurdu ya... Aklına koydun bi kere.

Haydi gülegüle!»

Gülüyordu! Neden gülüyordu, niçin gülüyordu, anlamıyordum! Hayır, hayır, çok iyi anlıyordum. Sırıtarak, yılışarak, yivışarak haraç istiyordu benden. Rüşvet istemek bile değildi bu! Haraç istemenin erkekçe bir yanı vardı. Gücünü ortaya koyarak istenirdi haraç. Kurban olayım, bıçağını dayayıp haraç isteyen göğsü kıllı kabadayılara! Bu adam bıçağını, tabancasını göstermiyor, yalnız yeni fırçalanmış dişlerini göstere göstere istiyordu. Buna dayanılmazdı işte!...

Atladım arabaya, doğru garaja.

«Boşaltın depodaki benzini!» dedim.

Boşalttılar.

«Bağajda ne varsa çıkarın!» dedim, «Kriko, step-

ne, el lâmbası, teneke, ne varsa!»

Ne varsa çıkardılar.

«İngiliz anahtarı! Tornavida!»

Onları da attılar dışarıya.

«Trafik üçgeni!»

O da çıktı.

«Radyotördeki suyu da yarılayın!»

Suyu da yarıya indirdiler.

«Haydi eyvallah!»

Yeteri kadar benzinle çıktım yola. Maliyede, ayakta yazdığım dilekçeyi verdim itiraz komisyonuna. Yazmadığım ayrıntılarını da ağızdan anlatmaya başladım. Yer gösterip dinlediler. Kahve bile ısmarladılar üstelik...

Her şey yolunda gidiyor derken, karşı masada oturan en güleryüzlüsü, dilekçeme uzun uzun bir şeyler yazıp tutuşturdu elime:

«Buyrun, doğru Defterdarlığa!»

«Aman!» dedim, «Trafikten aldığım mühlet bu akşam doluyor!»

«Zararı yok!» dedi, «Opel acentasına da uğrayıp arabanın kaç kilo olduğunu bildirir bir belge de almanız mı, tamamdır!»

Gülüyordu bu memur da... Bir Bakanın yurttaş güleryüzle davranın, diye genelgeyle yaptığı uyarıyı, harfi harfine yerine getirmek için olacaktı bu gülüş. Ah, keşke sayın Bakan bu memurlara daha başka uyarılarda da bulunmuş olsaydı!

Acentadan belgeyi aldım, dilekçeye ekleyip götürdüm Defterdarlığa. Verdiğim dilekçeyi okudular, belgeyi incelediler :

«Tamam!» dediler, «Doğru Maliye'ye!»

«Ordan geliyorum ben!»

«Gene oraya gideceksin!»

«Dolaştırmayın beni boşuna! Vaktim doluyor!»

«Bu sefer son!»

Yitirdiğim zamanı yoldan kazanmak için son hızla sürüyordum arabayı. Sirkeci'den geçerken tam istasyonun karşısında zınk diye durmaz mı!

«Ah!» dedim, «Benzin bitti!»

Arabalarından çıkan şoförler, kendilerine yol açmak için, tuttukları gibi benzinciye kadar ittiler arkam-

dan. Beş liralık benzinle buldum Maliyeyi. İki saat önce bıraktığım memurlar öylesine değişmişlerdi ki, onlar gitmişler, yerlerine başkaları gelip oturmuşlardı sanki.

«Buyurun!» diye uzattım havale edilmiş dilekçe-mi...

Bir saat önce kahve ısmarlayan memurdu karşımdaki. Yeni görüyormuş gibi yüzüme baktı baktı da:

«Nedir o?» diye sordu.

«Havale ettiler size, Defterdarlıktan!» dedim.

«Tartı itirazı mı?» dedi, «Artık yarına!»

«Aman!» dedim, «Biliyorsunuz, bu akşam doluyor süresi! Bir imza, bir imzacık!»

«Ne imzası! Tartılacak araba, imza sonra!»

«Biliyorsunuz ki, bu araba...»

«Tartılacak!»

«Belge de aldım acentadan...»

«Tartılacak!»

«Peki!» dedim, «Tartılacaksa çabuk olalım!»

Birbirlerinin yüzüne baktılar. Biri :

«Haydi Hurşit bey!» dedi. «Gidiver kantara kadar»

Atladık arabaya, yolda, eski havayı yeniden estirmek için, güneşten, yağmurdan, bahardan, yazdan tutturarak girmek istiyordum konuya, boşuna! Adam dilini yutmuştu sanki. Bir ara :

«Uzatmıyacaktın bu işi!» dedi.

«Uzatan ben değilim ki!»

«Sen değil de kim?»

«Kantarıcı!»

«İş, onun işi değil, senin işin!»

«Terslik eden o!»

«Hiç sanmam!» dedi. «Çok terbiyeli arkadaşdır!»

«Doğru!» dedim, «Terbiyesine hiç diyecek yok! Üstelik de çok güleryüzlü!»

Gelmiştik tartı yerine. Sayın kantarcımız beni yalancı çıkarmamak için, dişlerinin sayısınca sırtarak karşıladı bizi :

«Geldiniz mi?» dedi, «Buyrun, çekin arabayı tartıya!»

Daha da incelmişti görmiyeli, gözlerinin bebeğine kadar gülüyordu. Arabayı tartı levhasının üstüne oturttum. Kulübeye memur da girmişti. Kantarcı yanındakine düğmeyi gösterdi :

«Basıver» dedi.

Delikten çıkan kartı okudu yüksek sesle :

«1096 kilo!»

Biraz daha yivışarak sordu :

«Gramını da ister misiniz?»

«Bir o eksikti!» dedim.

Tepem atmıştı :

«Olmaz böyle şey!» diye bağırdım, «Daha da ağırlaşmış araba!»

Biraz da gelen memura güvenerek :

«Nasıl olur bu!» diye söylenmeye başladım, demek bozuk bu kantar!»

Kantarcı yivışıklığından hiçbir şey yitirmeden :

«Efendim!» dedi, «İtiraz hakkınız var! Yüksek itiraz komisyonundan müfettişler getirebilirsiniz!»

Kuyruktaki arabaların şoförleri :

«Uzatmaaa, kısa kes!» diye bağırdılar gerilerden.

Kısa kesmek için yapılacak işi biliyordum ama, bir türlü kendime yediremiyordum. Kantarcı kulağıma eğilmişti, en yivışık gülüşüyle:

«Yüzelli!» dedi, «Yüzelli oldu!»

«Neden?» diye dikleştim.

«Eee!... Siz öyle istediniz de...»

«Veremem!»

«Siz bilirsiniz! Dedim ya, itiraz hakkınız var! Ama bu sefer yüzelli ile de kurtulamazsınız! Ona da itiraz ederseniz, bin! Ne olursa, size olur yine! Bana gelince, hiçbir şey değişmez, bana düşen pay, hep elli lira!»

Önümüz yazdı, plâj mevsimi... Almanya'da çalıştığım dört yılın yorgunluğunu çıkarmalıyım. Dört yıl, bir araba edinmek için anam ağlamıştı çünkü... Haklımdı arabama atlayıp bir iki arkadaşla plâjlarda yatıp yuvarlanmak...

«Eee, peki, sonra ne oldu?» diyeceksiniz!

Ne olacak, Haziranın ilk günü çektim arabayı Kilyos'a...

«Canım, şu tartı işi ne oldu?»

«Haaa!... Tartı mı?... Suç bendeymiş! Bir yanlışlık olmuş... Hani arabalarda taban halısı vardır ya... Tartıdan önce onları çıkarıp atmam gerekirmiş! Hep acemilik! Fazla yormadılar beni, üçüncü defa arabayı tartıya sokmadan, bu halıların kilosunu eski kilodan düşüverdiler... Biraz açığımız kalmıştı, bir depo benzinin ağırlığı kırkbeş kilo tutuyormuş, onu da düştüler.. Bağajdaki stepneyi, krikoyu, İngiliz anahtarını, torna vidayı da düştüler, el lâmbasını, trafik üçgenlerini de.. On gram bir fazlalık kalıyordu, hani küllük vardır ya, sigara küllüğü... İkinci tartıda dökmemiştim telâştan... Onu da düşünce, tam 934 kilo! Çaktılar imzayı! İş, iyiniyetli olma meselesi! Hırlaşmalar, dırlaşmalar olsa da siz kulak asmayın! İyiniyet olduktan sonra bütün engeller kalkar ortadan, bütün pürüzler düzeliverir böyle, ayna gibi...

BENZİN KOKUSU

Havaların ısınmaya yüz tutması, bizim gibi kabuğuna çekilmiş olanları birden diriltmişti. Cağaloğlu'nda çıkmazdaki bir işi bahane ederek atladım dolmuşa, Mecidiyeköy'den... Böyle uzun menzilli dolmuşa kolay kolay rastlanmaz olmuştı son aylarda. Dolmuşçular istedikleri zamları Belediyeden koparamayınca, indi bindilere İstanbulluların canlarına okumaya başlamışlardı. Aktarmasız Taksim'e gitmek bile bir talih işi olmuştı Şişli'den...

Demek istiyorum ki benim dolmuşcu böylesi açık-gözlerden değildi. Kim bilir onun çıkarı da, ay dolmuşu gibi uzun mezilli yolculuklar da olacaktı.

İnip binenlerin beni rahatsız etmemeleri için ay modülüne geçer gibi köşeye büzülüp kalmam gerekirdi ama nerde bizde öyle talih!... İtiş kakış tam şoförün yanına düşmüştüm. Sol yanıma, kar görmüş İstan-

bul sokakları gibi bir anda felç oluvermişti. Şoförü şaşırtmamak, viteslerine kolayca yapışmasını sağlamak için sol ayağımın burnundan, sol kulağıma kadar bat-tal etmiştim sol yanıma, kendi isteğimle.

Gaz pedalına basıp da yola girince, burnunu di-reksiyonun altına doğru uzatıp kokladı :

«Duyuyor musun kokuyu?» dedi, beni dirsekleye-rek.

«Ne kokusu?» dedim.

«Ne kokusu olacak! Benzin kokusu... Petrol Ofi-sin kokusu bu!»

«Petrol Ofis'in ayrıca bir kokusu mu var ki?»

«Var ya! Olmaz olur mu?... Yerli benzin kokusu bu! Biz nerde, petrolculuk, benzincilik nerde! Ne za-man dara gelip Petrol Ofis'ten depoyu doldursam hep böyle pis pis benzin kokar! Öf be! Kırıldı burnumun direği!»

«Ben duymuyorum!» dedim, biraz da dalına bas-mak için.

«Ne burun be!» diye horlayan bakışlarını dikti gö-züme. Başını çevirip gerilerden tanık aradı. Arkamda oturan, Türkçeyi Amerikan şarkıları gibi çekiştire çe-kiştire konuşan bir kız, koştu yardımına :

«Öf!» dedi, «Ben duymuyorum! Öooo!... Aman, ne pis kokuyor böyle!»

Bunları söylerken perhizci, süpürge saçlı kızlar-dan biri mi, değil mi diye bir bakayım dedim. Çevir-mek istedim başımı geriye. Sen misin çevirmek iste-yen! Boynum kazık gibi! Çevirebilirsen çevir!... Kız-dan önce, yanındaki dibine kadar indirilmiş camı gö-rünce :

«Bayan!» dedim, «Şu camı lûtfen!»

«Ne olmuş cama?» diye tersledi beni.

«Ne olacak!» dedim, «Açık da...»

«Duymuyor musunuz benzin kokusunu? Temiz hava gelsin biraz!» ?

«Duymuyorum!»

«Ben duyuyorum!»

«Siz duyabilirsiniz ama, boynum tutulmuş sizin pencerenizden!»

Önüme dönecek yerde, şoföre döndüm :

«Siz kapatın önce şu solunuzdaki camı! Kapatın da bayan, nasıl kapatılacağını görüp öğrensin!»

Kız, kimseden bir şey öğrenmeye ihtiyacı olmadığını belirtmek için yapıştı camın yağsız koluna, gıcıır gıcıır çevirmeye başladı. Cam mı gıcırdıyordu, dişleri mi, belli değildi!

«Mersi!» dedim.

Şoför de aralık camını kapattı birden :

«Tamam!» dedi, «Var mı başka bir diyeceğin?»

«Ne diyeceğim olsun?»

«Benzin kokusundan falan?»

«Bir şey duymuyorum ben!»

Sen misin koku almayan! Gerilerden bir gülyağı kokusu kanatlandı ki nerdeyse arabanın içinde görecektim kanat çırpıp dolaştığını... Bir koku, öylesine bir koku ki... Her halde arkadaki bakkal kılıkli adam, bir güvercin gibi ceketinin altından çıkarıp pırrr diye salıvermişti bu kokuyu... Burnuma kloformlu bir pamuk gibi yapışıp kalmıştı :

«Bir, iki, üç, dört!» diye başlamıştım saymaya, bayılıp bayılmadığımı anlamak için.

Evet, Isparta'dan mal almaya gelmiş olacaktı bu bakkal kılıkli adam. Cam açık olduğu için farkına varmamıştık kokunun...

Araba İlkyardım'ın önünden geçerken bir indi bindi oldu. Baktım başı sarılı bir adamdı oracığa ilişiveren. Onunla birlikte bomba gibi bir lizol kokusu da

patlamıştı arabanın içinde. Ama nasıl öğürtücü bir koku!... İspartalının gülyacı kokusuna, limon gibi sıkılmış, araba savrula savrula yürüdükçe bir mayonez gibi köpüklenmeye başlamıştı. Şoför durup dururken sağ omuzunun üstünden :

«Ne güzel hava!» dedi, «Nisanda böyle hava olsun, şaşılacak şey!»

Birazcık alay var mı bu sözlerde diye baktım yüzüne. Kız yetiştirdi geriden :

«Yok mayonez gibi!» dedim öfkeyle :

«Öööö!» dedi kız, «Arttı benzin kokusu, öf be!»

«Aferin!» dedim, «Güzel anlıyorsunuz benzin kokusundan!»

«Hele yerlisi olursa!»

İspartalı bakkal da lâfa karıştı :

«Gözünü sevdiğimin Amerikası, benzin çıkarmak onların harcı!»

«Gülyacı gibi benzin yapıyorlar!» dedim, «Depoya doldurma da üstüne başına dök!»

«Süperi de var bu benzinin!» dedi şoför, «Bir uçak benzinleri var ki karşıdan sigarayı görse ateş alıyor.»

Haşarata ilâç püskürtür gibi koku gittikçe artıyordu. Camlar kapanmıştı çünkü. Sol kulağımın dibindeki sert poyraz kesilmiş, sağ kulağımda bir İzmir imbatı esiyordu hafiften. Şoför, indi bindileri sağ yanımdaki iki parmak aralıklı camdan yönetiyordu. Burdan sızan hava, kokuların çıkmasına, değil yardım etmek, inadına onları yivleştiriyordu arabanın içinde. Ne yapmış da kapattırmıştım camları! Artık açtıramazdım, hele o şirret diskotek kızına...

Karaköy durağında bir indi bindi daha oldu, İspartalı gitmiş yerine bir, bir...

Artık kimin bindiğini anlamak için başımı çevirip

bakmak gereksizdi. Şöyle dolmuşun havasını bir koklamak yetiyordu. Bu yeni gelen olsa olsa bir lâkerdacı, bir hani Köprü'ye yanaşan sandallarda tazedir diye kokmuş balık satanlar vardır ya... Sudan yeni çıktı, diri diri, diye bağırır... Çankırı'lı balıkçılardan hani... Dolmuşun havası başkalaşıvermişti bu bayat balıkçı yüzünden.

Hacıyağı kokusuna karışan lizol kokusu ,soylulugundan hiçbir şey yitirmemekle birlikte, son gelen bayat su ürünleri kokusu hepsini bastırmış, bütün eski kokuları arabanın bir köşesine sindirmişti. Ispartalı'nın gidişi, gülyağı kokusunda en küçük bir azaltma yapmamıştı.

Burnumun dibinde birden yoğun bir gülyağı kokusu... Dönüp baktım, kızın ojeli parmakları arasında bir tüp... Burnumun ucuna değdirerekten şoföre doğru uzatıyor :

«Sür kardeş! Hidayet Dayım getirmiş Mekke'den... Benzin kokusunu dağıtır!»

«Canını seveyim!» dedim, «O benzin kokusunun ben!»

«Buyrun, siz de sürebilirsiniz! Çok bozuldu havası arabanın!»

Demek Ispartalı dediğim, bakkal kılıklı efendiden adama iftira etmişim. Koku ondan değil, kızıdan geliyormuş meğer!

Yanımda oturan dirsek arkadaşım Eminönü'nde indi. Hemen yerini gencecik biri almıştı. Kim olabilirdi bu genç adam diye burnumu çevirince, şoför :

«Hapşuuu!...» diye kapandı direksiyona.

Mısırçarşısı'nın bütün kokularını özetleyen keskin bir karabiber kokusu yayılmıştı birden ortalığa. Mekke'nin hacıyağı kokusu, İlkyardım'ın lizol kokusu, bayat deniz ürünlerinin tuz yüklü kokusu, bütün bu

kokular, birer köşeye sinmişlerdi, bu yeni gelen biber kokusu yüzünden... Ortada kala kala bu hapşırık tozuna benzeyen koku kalmıştı. Şoför arka arkaya hapşırdı, direksiyona kapana kapana... Bir kaza çıkarması işten bile değildi. Son hapşırmasında :

«Çok yaşaaa!» dedim, «Sakin benzin kokusu genzine kaçmış olmasın!»

«Yok beyim! Ne benzini?... Öyle bir koku ki, tarçın mı desem, karanfil mi desem, karabiber mi!... Müsaadenle beyim, açıyorum şu camı!»

Yanındaki pencereyi küt diye indirdi dibine kadar. Temiz bir hava dolması gerekirdi içeriye... Dolmasına dolmuştu ama, kenara köşeye sinen dört beş çeşit koku birden toz kaldırılmış gibi, havalanıvermişti, hepsi birbirine karışarak... Şoförün hapşuları sürüp gidiyordu yol boyunca.

«Gaza dirice bas da...» dedim, «Şu yerli benzinin kokusu çıkıp bastırsın bütün bu kokuları!»

Gaz pedalını öfkeden köklemişti ama, faydasız. Kız :

«Öffff!...» dedi, «Şu benzin kokusuna da dayanamıyorum artık!»

Karabiberci :

«Bütün gün biz ne kokuların içindeyiz abla!» dedi, «Canım feda benzin kokusuna!»

«Öööö!... Kusacağım!...»

Yüzümü kızartıp karıştırm lâfa :

«Sizi kusturaacak koku, gaz pedalından değil, elinizdeki hacıyağından geliyor! Koyun çantanıza, ben de kusacağım nerdeyse!...»

«Öööö!...»

Çantasını açıp mendil çıkarmaya yetişememişti. Keskin bir viski kokusu kaplamıştı ortalığı. Yerli benzinden başka burnu koku almayan şoför :

«Öf be!» dedi, «Bu da ne kokusu böyle?...»

«Süper benzin!» dedim, «Su katılmamış, Amerikan benzini! Açın camları, kapıları da çıksın dışarı!»

DEVİRİMCİ

KAYMAKAM

Mevlütçü kaymakam gitmiş, yerine devrimci kaymakam gelmişti. Kaymakamla birlikte, mahalle bekçisinden tut, tahrirat kâtibine kadar hep devrimci olup çıkmıştık. Karakolun telefonundan beni çağırtmış makamına. Adamlı olarak karşısına çıktım :

«Sizin iyi bir futbolcu olduğunuzu işittim...» diye başladı.

«Aman efendim!» diye sözünü kestim, «Biraz oynardık öğretmen okulunda... On sene var ki, ayağımı topa değdirmiş değilim!»

«Tamam!» dedi, «Doğruymuş demek... Bana sizin gibi devrimci, genç, atılgan, ateşli öğretmenler lâzım! Bizi Ereğli maça çağırıyor. Gideceğiz tabiî...»

«Efendim, biliyorsunuz ki... Ortada ne top var...

Ne top oynayacak adam. Forma... Ayakkabı... Kulüp yok ki...»

«Hepsi tamam. Ben Şube başkanına telefon ettim. Deppoydan onbeş çift postal verecek...»

«Kimi oynatacağız?»

«Bekçilere emir verdim. Yarın akşam Çil İsmail'in tarlasında hazır olacaklar. Sen de kahveleri dolaş... Şöyle eli ayağı düzgünlerinden...»

«Forma... Çorap...»

«Bizim odacı kadın patiskadan forma dikecek... Maç günü giyerler... Şimdi iç donlarıyla çıksınlar sahaya...»

«Hangi sahaya?...»

«Canım, Çil İsmail'in mısır tarlasına dedik ya...»

«Biliyorsunuz ki bu iş biraz da bilgi, tecrübe meselesi... Bilen oyuncu lâzım... Bir sürü baldırı çıplakla...»

«Canım ben de oynacağım. Bu meretten biz de çakarız. Ereğli kaymakamı devrimci de, bizim elimiz armut mu topluyor?... Ben kızarsam maça bile çıkardım. Onun karanfili... Söyletme beni... Gençliğimde tığ gibiydim. Santradan alırdım topu... Pire gibi for'dum. Sağ, sol, hepsi bende. Bir asıldım mı tiril tiril titrerdi kaleciler... Ereğli kaymakamına devrimciliğin ne demek olduğunu gösteririm ben. O alsın boyunun ölçüsünü!»

Şöyle bir boyuna bosuna baktım. Boy, yallah yallah bir altmış... Kilo, ortalama doksanbeş, yüz... İri bir göbek... Kat kat ense... Tombul, tombul eller, ak, ak...

Gülümsediğimi görünce :

«Bir haftada forma girerim. Göreceksin, forluk geçti ama bizden, beton gibi bir bek çıkacak karşına!»

Kulağıma doğru eğildi :

«Ankaradan gençlik faaliyetleri için rapor istiyorlar. Ben, Devrim Kulübü için ilk raporumu yolladım. Siz dolaşın kahveleri üye kaydedin! Halkı kurtaralım kahveden. Girsinler kulübe. Oynayan oynar, oynamayan aidat verir. Daha olmazsa jandarmayla boşaltırım kahveleri!»

Ertesi gün postalları giydik. Pazarcıların atlarını, eşeklerini bağladıkları Çil İsmail'in tarlasında antremanlara başladık. Kaymakam, bir yere şamandıra gibi demirliyor, ayağına yuvarlanan paslara, tutturabilirse bomba gibi çakıştırıyordu. İska geçtikçe de millet, kırılıyordu gülmekten.

Kahvenelerden jandarmayla adam çıkarmaya hiç lüzum kalmamıştı. Bekçi tahsildarı Osman :

«Hey Uşaklar!» diye bağıırıyordu kahve kapısından, «Ne duruyorsunuz! Kaymakam Çil İsmail'in tarlasında top oynuyor!»

Tavlayı kapatan koşuyordu. Bir devşirme takım çıktı ortaya, dördü bekçi, üçü çırak, ikisi kâtip... Geri kalanı da kumarcı... İçlerinde işe yarar bir kahveci çıracı vardı: Bilâl. Ayakları bu işe yatkındı. ama, peynir ekmekten anası ağlıyordu. «Koş Bilâl!» dedikçe, melül melül bakıyordu yüzüme. Öbürlerinin de ondan hiç aşağı kalır yeri yoktu bakımsızlıkta.

Yola çıkmadan bir gün önce formaları giydik. Arkamızı Karadeniz'e verip bir de resim çektirdik. Kaymakam sıkı bir demeç verdi. Devrimcilikten, memleketin şerefinden uzun uzun konuştu. Yenilmiyeceğiz, diye bağırdı. Ölmek var, yenilmek yok! Ereğlililere devrimciliğin ne demek olduğunu gösterecektik. Parolasını koydu ortaya kaymakam:

«Ölmek var, dönmek yok!»

Ertesi gün Mişmin'in motoru bizi Ereğli iskelesine bıraktı. Kaymakam ne kadar memur varsa zorla getirmişti. Bizim çocuklar karşılaşmaya gelenlerin arasında kayboluvermişlerdi. Maça daha iki üç saatlik bir zaman olduğu için çarşı içinde geniş bir salona tıktılar bizi. Elimizi, yüzümüzü yıkamış bekliyorduk.

Tahrirat kâtibi kapıyı aralayıp bakıyordu. Bir ara: «Geliyorlar!» diye açtı kapıyı ardına kadar. Önce içeriye nefis bir koku doldu. Az sonra odacı kılıklı adamların elinde tepsiler... Ayran sürahileri... Tepsi-lerde Ereğli'nin, adını duyup da yiyemediğimiz meşhur peynirli pideleri yatıyordu. Arkadan da sepetler girdi salona... Meşhuur Ereğli çilekleri... Çileklerin kokusu nerdeyse fırından çıkmış peynirli, yumurtalı pidelerin kokusunu bastıracaktı.

Ereğlili, sözcüler, buyur ettiler. Bizim kaymakam geçti baş köşeye:

«Yiyin çocuklar!» dedi.

Dedikleri kadar vardı. Enfesti peynirli pideler. Baktım benim Bilâl'a... Kıvrıp kıvrıp atıştırıyordu.

«Haydi Bilâl» diyordum. «Bulamazsın bizim orda! Dayan!»

Kaymakam, tıkaandıkça asılıyordu ayrana.

«Ohhh!»

Tepsiler boşalınca çilek sepetleri geldi ortaya. Mis gibi kokuyordu çilekler. Ne gidiyordu ya, pidenin üstüne. Biz avuç avuç atıştırdıkça Ereğlili idareciler kıs kıs gülüyorlardı.

Masanın üstü tertemiz çıkınca çektik sandalyeleri... Top gibi doymuştuk.

Sandalyelerin üstünde rahat oturamıyor, kıpır kıpır kıpırdanıyorduk. Kahveleri getiren odacı, kaymakama uzatmış, tepsiyi, bekliyordu:

«Buyurun efendim!»

Hafiften kestiriyordu kaymakam. Tahrirat kâtibi onun kahvesini de kendi kahvesini de koydu masanın üstüne.

«Susun çocuklar!» dedi, «İçi geçti. Kestirsin biraz, iyidir! Açılır!»

O işi biz de yapsak daha iyi olacaktı. Bir ara Ereğlili idareciler göründüler:

«Eeee!» dediler, «Çıkalım yavaş yavaş!»

Yüzümüze soğuk sular serptik. Kendine gelemeyenler başlarını tuttular musluğun altına. Çocuklar kurbağa yutmuş yılanlar gibi kıvranıp duruyorlar, dolanacak bir ağaç gövdesi arıyorlardı sanki... Sarılmışlardı gazozu, içtikçe içiyorlardı.

Şekerlemeyi yarıda bırakan kaymakam:

«Haydi devrimci arslanlarım, göreyim sizi!» diye başladı, «İşte beklediğimiz gün geldi... Ölmek var, dönmek yok. Yeneceğiz, mutlaka yeneceğiz! Unutmayın ki arkanızda ben varım!»

Bu demeç, ona takımda bek oynamayı hatırlatmıştı. Devrimcilik damarları kabarmıştı kaymakamın:

«Ben de oynayacağım!» diye tutturdu. «Bek oynayacağım!»

Düştük yola... Git git bitmiyordu. Çarşı içinden geçtik, mahalle aralarından yürüdük. Bir şoseye düzeldük. Git babam git! Kaymakam en sonunda bir ağaca yaslanıp kaldı:

«Benden paso çocuklar!»

«Geldik, aha şuracıkta!» dediler.

«Gidemem!» diye çököverdi, «Kalbim! Kalbim! Kalbim!»

Sonra da «Midem!... Midem!...» diye tutturdu.

Çaresiz tahrirat kâtibi, girdi koluna, alıp götürdü otele. Kanter içinde indik oyun yerine. Bir dere kenarında soyunduk. Hakemin düdüğü ile çıktık ortaya.

Ereğli takımına bir de baktık ki... Bizi iskelede karşılayan, salonda bizimle pide yiyenlerden tek kişi yok.. Bambaşka bir takımdı bu. Mideleri bizim gibi şişkin de değildi. Hakemin düdüğüyle birden düğmelerine basılmış gibi fırladılar. Daha ikinci dakikada indiler kaleye:

«Goooool!»

Kaleci bir köşede peynirli pideleri eritiyordu. Elini bile kaldıramadı. Bek'ler çivilenmiş kalmışlardı yerlerinde. Top santradan bir daha döndü.

«Goooool!»

Topun santraya gitmesiyle, geri dönüp kaleye girmesi bir oluyordu:

«Goooool!»

Seyirciler bizi gayerete getirmek için; tepine tepine bağırıyorlardı:

«Yaşa Pide!»

«Yaşa peynirli!»

«Ayrıan bravooo!»

«Yaşa Çileeeeeek!»

Bizim oyuncular, elleri arkasında dolaşıp duruyorlardı sahanın ortasında. Eğer top yanlarından geçerse postallarını uzatıyorlar, topun çarpmasını bekliyorlardı.

«Yaşa postaaal!»

«Gool..!»

Goller onikiyi bulunca hakem nezaket olsun diye sordu:

«Devam edecek misiniz?»

Kaymakamın parolasını unutmamıştık: «Ölmek var, dönmek yok!»

Ama bizim malmdr devrimcilikte kaymakam kadar hızlı değildi. Girdi araya. Parolayı tersyüz etti:

«Dönmek var, ölmek yok!»

Tek kayıp vermeden döndük, geldiğimiz yere. Çocuklar üç gün kendilerine gelemediler ama, üç gün de acıkmadılar.

ÇİNEKOPLARIN SAĞLIĞINA!

Bedros, beni bekliyormuş sanki, sormadan rakımı uzattı. Birinciği içtim, ikinciği yarı edince kulağımın pası açılmıştı. Duyuyordum artık. Sağıma soluma bir kulak kabarttım :

«... Hep beraber girdik Papağan Bara. Bir masaya çöktük. Yedik, içtik... 12 lira! Şimdi 12 liraya bir domates salatası ...Hey anam heeey!»

Bu konuşma beni açmamıştı. Muhaliflik akıyordu bu sözlerden. Zaten konu da değişmişti kendiliğinden.

«Çinekop küçüktür. Küçük olmasına küçüktür ama, zehir gibi balıktır. Ele avuca sığmaz. Ağzı büyüktür, dişleri sağlamdır. Daldı mı koparır.»

Köşeden bir istasyon daha yayına başladı:

«O gece ne içmişim ağabey, körkütük olmuşum. Bizim tansiyoncu Talat görmüş, girmiş koluma. Hani şu Talat! Bir tansiyon beş kâğıt, var ya! On tansiyona baksa, eder elli kâğıt. Nesi var, sıktığı pamuk gibi kol- lar da caba!»

«Doktor mu bu?» diye sordular.

«Ne doktoru be? Bulmuş bir tansiyon âleti. O gün gazetelerde araba kaçakçılarına savaş mı var. Alır çantasını koltuğunun altına. Talimhane'de, Şişli'de, Osmanbey'de alır soluğu. Şunu bunu emekliye mi ayırıyorlar, kapı kapı dolaşır, Aksaray'da, Karagüm- rük'te...»

«Dişleri kerpeten gibidir çinekopun. Bir yapıştı mı, koparmadan bırakmaz. Sen hiç zokayla torik çek- tin mi?... Çektinse görmüşündür. Nah kürek kadar to- riğin sırtında pençe pençe yara, çinekopun diş yarası. Hiç bakmaz, dalar. Dalınca da götürür ha!.. Bakmaz gözünün yaşına. Şu kadarcık çinekop, pabuç kadar to- riği götürür Abi!»

«Okadar uzun boylu değil! Torik her zaman için toriktir. İri balıktır, büyüktür demek istiyorum. Amma şişirdin ha! Çinekop, çinekop!..»

Çinekop konuşması sürüp gidiyordu:

«Sen istakozculara sor çinekopu! Kofana'lara yan- lışlıkla bir çinekop düşmesin. Duman eder sepeti.... parçalar alimallah! Dişli balıktır çinekop. Uskumru mu sandın çinekopu be! Uskumru, balıkların en miskini- dir. Bir tüye aldanır enayi. Kıyı balığıdır uskumru.. Açılamaz korkudan. Harem'in oralarda attın mı çapa- rayı, her tüye bir uskumru... Canlı canlı çıkar da kuy- ruğunu bile sallamaz. Ama çinekop öyle mi?..»

Tansiyoncu Talat da sürüp gidiyordu:

«Bir kolumda Talat... Bir kolumda arkadaşı, tam Kasımpaşa'ya inerken ekip çıktı karşımıza. Kime ne

zararımız olur bizim? Bir nara atmışım okadar. Muavin beni askıda görünce:

«Bırakın şunu be!» dedi. Bıraktılar. Baktı ki üçümüz de Harmandalı...»

Bedros dördüncüyü doldurdu. Tezgâh başında, biri karpuz turşusunun nasıl yapılacağını anlatıyordu:

«Daha karpuz yumruk kadarken sokacaksın kavanozun içine. Beş on gün karpuz büyüyecek...»

Bedros kızmıştı:

«Canım güneş görmeden nasıl büyür karpuz? Hem kavanozun içine niye sokarsın karpuzu! Büyüsün bostanda kendi bildiği gibi!.. Güneş görsün!..»

«Fazla güneş istemez karpuz. Nah bu kadar oluncaca...»

«Kırmaz mı kavanozu?»

«Kırar sonunda tabii. Ama baktın ki fazla irileşiyor, koparırsın!. Doldurursun suyu ağzına kadar! Bas içine bol tuzu!.. Kur salamurasını, rafa koy!.. Al sana karpuz turşusu!»

«Tuh böyle karpuzun karpuzluğuna!»

Toriğin avukatı gittikçe ateşleniyordu:

«Arkadaş, ne olursa olsun, çinekop küçükb balıktır. Eğer torik torikse, yani büyük balıksa demek istiyorum, yutacaktır onu. Böyle gelmiş, böyle gider bu dünya!»

«Çinekop cıva gibi balıktır. Zokaya gelmez. Ucundan yemi koparır da kaçır, haberin olmaz! Uyanık olacaksın, tetikte olacaksın!.. Vurdu mu, nah şöyle çekeceksin! Kazık gibi çekersen hava alırsın! Hadi zokayı yuttu diyelim. Öyle kolay kolay salıvermez kendini. Dişini bir taktı mı misinaya... Jilet gibi keser atar. Gözü karadır çinekopun!»

«İş zokayı yutana kadar, yuttu mu iflâh olmaz bi daha!..»

Herkes, elinde bardak, torik mi, çinekop mu, tartışmasının sonunu bekliyordu. Lafa karışmıyorlardı ama çoktan ikiye bölünmüşlerdi. Çinekopçu, kolay kolay zokayı yutup da teslim olacağa benzemiyordu.

«Arkadaş!» diye başladı, «Sen çinekoptan başka, zokadan kurtulan, zokayı kesip de kaçan balık gördün mü? Kurtuldu mu da bi daha zor yaşar zokaya!.. Torik akını başladı mı, bütün istavritler, uskumrular, toriğin işkembesine girip torik olmuş kalmıştır. Ege'yi ara, Karadeniz'i, Akdeniz'i ara, küçük balık bulamazsın ama, yine çinekop ortaldadır. Sürüyle dolaşan çinekopa senin enayi toriklerin hele hiç yaşamaz. Torik büyük balıktır, diri balıktır ama enayi balıktır. Daha doğrusu kendine güveni yoktur toriğin!

Çinekopçular coşmuştu. «Yaşa Hasan» diye kadehlerini kaldırdılar. Torikler adına konuşan genç:

«Torik büyük balıktır, işte o kadar! Büyüklük her zaman para etmez.» diye kestirip atmak istedi.

«Büyüktür, küçüğü yutacaktır, değişmez bu. Bu kanunu senin çinekopun mu bozacak yani?»

«Yutar, belki... Ama zor yutar! Senin toriklerin sırtında diş yarası varsa, anla ki sözüm haybeden değildir. Çinekop dişli balıktır. Çinekop zehir gibi, cıva gibi balıktır. Çinekopu sen istakozculara sor. Çinekop Çinekoptur, işte okadar!..»

Çinekopun övgüsünü yapan da zehir gibi, cıva gibi dişli bir delikanlıydı. Kolları sıvalıydı, pazuları yumruk yumruk oturmuştu. Kadehini kerpeten gibi sıkıyordu avucunda. Kısa kesmek için:

«Arkadaşlar!» dedi, «İçelim!»

Torikleri tutanlar hariç, bütün kadehler kalktı. İçlerinden biri:

«İçelim» dedi, «Çinekopların çinekopluğuna!..»

Ben de yapıştım kadehime.. Bu kadehi hep böyle inekoplar için kaldırmıştım. Bu bir meyhane alışkanlığı değildi. İnaniyordum inekoplara.. İnaniyordum inekopların bir gün büyük balıkları önüne katıp, şu denilzerden, karaya vuruncaya kadar kovalayacaklarına!

«inekopların sağığına!»

Biri açıklayıverdi aklından geçirdiklerini;

«Sağı kalan yürekli çinekopların sağığına!..»

BEĞENEMEDİN Mİ?

Emirgân'da iki üç arkadaş çay içiyorduk. Şoför Halit uzaktan beni görmüş olacak ki geldi, başucumda dikildi:

«İşin var mı?» dedi.

«İşi olanın Çınaraltı'nda işi ne?»

«Biraz hoşça vakit geçirmek istiyorsanız benim takaya buyurun! Eğlenirsiniz!»

Halit çocukluk arkadaşımdır, eski şoförlerden.... Dolmuşlar icat edilmeden önce yine şofördü. Eh, beş on kuruşu olacak bir köşede...

«Yeni mi aldın arabayı?» dedim.

«Pek eski sayılmaz!»

Biz çay paralarını verirken, «Tam Mercedeslerin gösteri yürüyüşüne çıktıkları saatler... İyi eğleneceğiz!» dedi.

Sokağın içine girdik. Yol kenarında külüstür bir araba yatıyordu:

«Yazık» dedim, «Yedek parçasızlıktan çürüklüğe atılmış!..»

Halit güldü:

«İşte bizim taka bu!» dedi.

«Bırak şakayı!..»

«Beğenemedin mi?»

«Neresini beğeneyim?»

Yeniden bir göz attım. Renk denilen bir şey kalmamıştı. Kapılar zelzele görmüş bir gecekondur çatısı gibi kaykılmıştı. Karöser, arabanın üstünden kaymasın diye tellerle bağlanmıştı. Farlardan biri düşmüş, biri de toslama sonunda arabanın gövdesine yapışıp kalmıştı. Bütün bunlarla alay eder gibi bir ucu sarkmış silik bir plâka, arabanın arkasına bir telle tutturulmuştu. Daması olmadığına bakılırsa, özel sayılması gereken, otuz yıllık bir Forttu.

«Ne duruyorsunuz, binsenize!»

Naci:

«Çoluk çocuk sahibiyim beni affedin!» dedi.

«Başım gözüm, Tanrıya emanet!» diye sarıldım kapıya... Çektim, kolu çevirmeye çalıştım, dayandım, vurdum, açamadım. Şoför Halit:

«Açılmaz, zorlama!» dedi, «Öbür kapıdan bineceksiniz!»

İki arkadaşı, ite kaka arkaya yerleştirdi. Beni de yanına aldı.

Şöyle bir iki yerini elledikten sonra araba çalışmaya başlamıştı, saat gibi!

«Yahu» dedi, «Bu motör değil, Zenit saati!..»

«Öyledir!»

Kaldırımın üstünde seke seke ilerliyorduk. Neka-dar vida, civata, somun, ek yeri, reze, menteşe, tene-

ke, demir parçası varsa her biri bir ezgi tutturdu. Araba değil, yeni örgütlenmiş bir belediye bandosuydu.

Asfalta çıkınca nota değişir gibi oldu. Halit «Oyun başlıyor!» dedi, «Hazır olun!»

Bütün bu teneke, demir, tahta gürültüsü içinden motorün saat gibi çalışan tıkırtısı hafiften duyuluyor, kabaran yüreğimize biraz olsun soğuk su serpiyordu.

Bizim «hususî» yolun tam ortasından yavaş yavaş ilerliyordu. Halit, işine gelmiyen arabalara yol veriyor, temiz bir marka gördü mü yolunu keserek önünden ağır ağır gidiyor, sol kolunu çıkararak «Yavaş» işareti veriyordu. Nihayet aradığını bulmuş olacak ki yolun en sıkışık bir yerinde adamakıllı yavaşladı. Arkadaki Kadillaktan bir baş çıktı:

«Garaja çeksen daha iyi edersin ahbap» dedi. Yanındaki bayan, gerisini tamamladı:

«Tamirhaneye!»

Direksiyondaki:

«Hayır, araba mezarlığına!» diye sıırttı. Halit bize sorduğunu onlara da sordu:

«Ne o? Beğenemediniz mi?»

Bayan daha alaycıya benziyordu:

«Beğenmemek mi? O da ne kelime!.. Bayıldık!...»

«Haklısınız. Arabamın üstüne yoktur. Çok Mercedesleri cebinden çıkarır.»

«Maî kendini gösteriyor. Sen yoldan çekil de geçelim biz!»

«Geçebilirsiniz, işte meydan!»

«Mercedesi bir romörkör gibi asfaltın en geniş yerine çekti çıkardı.» Başını tekrar uzatarak:

«Buyurun geçin!» dedi, «Ne duruyorsunuz?»

Hafiften gaza bastı. Araba bir yarış atı gibi atıldı. İleriye. Mercedesin hizasına gelince tekrar hızlandı.

Mersedes hızlanarak tam onu geçecekti ki... Bizim taka ok gibi fırladı ileriye... Yıldırım gibi gidiyordu. Yarış başlamıştı artık.

Ağızlarımız açık, takayı inceliyor, bu hızın nereden geldiğini anlamaya çalışıyorduk. Bizim kadar Mercedestekiler de şaşkınlık içindeydi. Hele bayanın sinirden yüzü kıpkırmızı olmuş, yanındaki sportmen arkadaşını habire zorluyordu. Bir aralık bize yetişir gibi oldular. Hatta yetiştiler de... Bu Halit'in bir oyunuydu. Onları kızıştırmak içindi. Başını uzatarak:

«Beyim!» dedi, «Yeni öğreniyorsunuz galiba?»

Centilmen yarışçı:

«Pek yeni sayılmaz!» diye dişlerini sıkarak cevap verdi:

«Şu halde arabanızda iş yok!»

«Nasıl iş olmaz! Daha yenisi çıkmadı bu modelin?»

«Çıksa da işe yarıyacağını pek sanmam!»

Yol tıkanmıştı. Mercedesteki bayan, yanındakine:

«Bırak direksiyonu bana!» dedi. Adam istemeye istemeye geçti sağına.

Halit keyiften bayılıyordu:

«Bayan» dedi, «Biz Kilyos'a doğru şöyle bir gezinti yapacağız. Arabanıza güvenirseniz, buyurun!»

Bayan cevap vermedi ama bu teklif çok hoşuna gitmişti.

Yol açılınca bizim taka atıldı ileriye.... Mercedes de arkasından. Biz hızlandıkça onlar da hızlandı.. Kadın güzel kullanıyordu. Bir ara Halit:

«Şimdi bizi geçecek!» dedi. Az sonra dediği de oldu. Bayan, çalımla yanımızdan rüzgâr gibi süzüldü:

«Aman Halit!» dedim, «Bas gaza!»

«Merak etme sen! Geçemez!»

«Geçemez olur mu, geçti bile!..»

«Geçemez!»

120 ile gidiyorduk. Mercedes bizden 150, 200 metre kadar ilerleydi. Halit «Şimdi bakın siz!» dedi.

Bizim taka kanatlanmıştı sanki... 130... 140» 150... Nerdeyse tekerlekler kalkacaktı yerden. Mercedes'i toz bulutuna gömerek yanından kaydık... Geriye dönüp baktığımız zaman ne Mercedes vardı, ne de sürücüleri...

«Yahu Halit!» dedim, «Bu âfet ne böyle?»

«Otuzbeş yıllık şoförüm! Otuz beş yıldır bu Kadilaklardan, Pacartlardan, Mercedeslerden neler çektim, bilemezsin!.. Fransa'ya sırf bu iş için gittim. Yarış kazanmış bir araba aldım. Taktırdım bizim takaya burda motorunu. Artık bütün zevkim bu sürücüleri deli etmek!..»

«Kilyos'ta bir gazi'ne yanladık. Çok geçmeden de bizim Mercedes de göründü. Bayan yüzü gözü toz içinde geldi masamıza dayandı:

«Nedir bu iş?» dedi, «Anlıyamadım!»

Halit keyifli keyifli gülüyordu:

«Ne var» dedi, «Anlamıyacak!..»

«Bu külüstür araba bizim son model Mercedesi nasıl geçer?»

«Geçer tabii.. Kaç yıldır araba kullanıyorsun Bayan?»

«Beş!»

«Ben otuz beş... Müsaade edin de geçsin artık.. İllallah sizlerden be!..»

YILBAŞINI NERDE GEÇİRECEKSİNİZ?

Tunç, okul çantasını şezlongun üstüne attı. Eteklerini savura savura paltosunu da çıkardı, hizmetçiye verdi.

Radyoda hoşlandığı bir aranjman «pop» başlamıştı. Pencerenin önünde yılbaşı için ojelerini yenileyen ablasının karşısında saygıyla eğildi:

«Küçük hanım!..» dedi, «Kavalyeniz olabilir miyim?»

Ablası tırnağına sürdüğü boyayı incelerken :

«Hadi ordan hipi bozuntusu!» dedi. «Kala kala sana mı kaldım?»

Anneleri:

«Kız kalksana!» diye çıkıştı, «Hangi züppe seni şimdiye kadar bukadar nezaketle dansa kaldırdı?»

«Eksik olsun onun nezaketi!..»

Tunç yüzüne bir politikacı süsü vererek:

«Peki küçük hanım!» dedi, «Ben de gider kendimi balkondan aşağı atarım!»

«Aman, şekerim dikkat et! Sakın Güner'in üstüne düşmiyesin. Yılbaşı gecesi kurtlarını dökmeden yolarsın öbür dünyaya!..»

«Sus, Güner'in adını ağzına alma!»

Demek adı yalnız senin ağzında dolaşacak! Peki git onu kaldır dansa. Beni rahat bırak!

Sonra tırnağındaki boyaya elini uzaklaştırarak bir daha baktı:

«Çok açık oldu, değil mi anne?»

«İster koyu olsun, ister açık! Yılbaşında Hilton'-da dansedecek değilsin ya?»

«Dur bakalım, nerden biliyorsun? Bu akşam babamla bir konuşayım. Eğer gidemezsek ne yüzle çıkarız Maçka sosyetesinin karşısına?»

Tunç'a döndü:

«Söyle bakalım şekerim, sevgilin yılbaşında nereyi şereflendiriyor?»

«Ya Hilton'u ya Divan'ı, ya da Tarabya'yı!..»

«Sakın Boğaz'daki otelleri şereflendirmesin!..»

«Sus kız!.. Şimdi ha!..»

«Bu yıl hiçbir yere gidemez onlar! Ekşioğulları yakında topu atacak! Bankalar krediyi kesmiş!»

«Bankalar krediyi kesmişlerse topun ağzında onlardan önce biz varız!»

«Biz de varız, onlar da var. Hiltonda bir masa en azdan üçbin liraya patlar. Hele Güner'in bir ablası var ki... Üç bin onun tuvaletine!..»

«Canım tasası sana mı düştü? Hem onlar üç bin de verirler, dört bin de..»

«Zor verirler...»

«Üç bin lira da para mı?»

«Bugün için para!..»

«O senin pinti baban için!»

«Bankalar krediyi keseli, herkesin sesi soluğu da kesildi! Haberin yok dünyadan!..»

«Güner'in saçlarını kestirdiğinden bile haberim var. Bu yılbaşı ya Hilton'a gidecekler... Ya da...»

Birden ojenin fırçasını soktu şişeye:

«Peki Tunç» dedi. Ablası, «Senden ricam, nereye gideceklerse öğren! Hilton'a mı, Divan'a mı?»

«Canım ikisinden birine.. Ne farkeder?»

«Senin aklın ermez! Şu iki üç gün içinde öğren de bana söyle!»

«Ne var ucunda?»

«Ne mi var? Senin aile şerefine var! Onu kurtaracağım!»

«Benim içinse hiç zahmet etme! Ben boş veririm böyle şeylere. Ha bak, hani geçen gün arkası büzgülü bir parka vardı ya, onu alırsan iş değişir o zaman! Şerefine ben de katılırım!»

«O biraz tuzlu gelir. Bir kazağa razı mısın?»

«O da kabul! Ama rengini ben seçeceğim!»

«Söz demek!»

«Söz! Yarın okula giderken asılırım!»

Ertesi gün otobüse Güner'in arkasından binmişti, kulağına fısıldadı :

«Bonjur Güner!»

«Bonjur Tunç!»

Bütün kolejliler gibi fransızca selâmlaşmaktan hoşlanırdı:

«Dersler nasıl gidiyor?»

«Bu da lâf mı yani? Bırak dersi de sen nasıl gidiyorsun? Nerelere?»

Güldü. İçinden de şunları geçirdi:

«Küt diye de yılbaşını nerde geçireceksiniz diye soramam ya!»

«Yani sinemalara falan? Hangi filmleri gördün diyecektim.»

«Melektekini gördüm, Konaktakini gördüm, As'takini, Site'dekini gördüm. Kent'e yakında bir film gelecek, harika!..» Emek'tekini gördüm. Çok güzeldi.»

«Yani görmediğin film yok.»

«Yok gibi bir şey! Konsoloslukta Everest Fatih'lerini göstermişler onu kaçırdım işte!»

«Ya vah vah!.. Ablam görmüş, dökümantermiş ama, çok hoşuna gitmiş. Katmandu'daki köy evleri bizim Üsküdar'daki evlerden daha güzelmiş!»

«Şey Güner... Sana bir şey soracaktım. Siz yılbaşı için nerden masa ayırttınız?»

«Daha erken değil mi?»

«Yani nerden ayırtacaksınız?»

«Bu da soru mu? Tabii şeyden...»

«Hilton'dan değil mi?»

«Tabii Hilton'dan, ya siz?»

«Biz daha karar vermedik ama... Seni dansa kaldırabilmek için Hilton'da beraber olmamızı çok istedim.»

«Sakın ha! Babam dans etmeme her zaman müsaade etmez. Belki seni refüze etmek zorunda kalırım.»

«Zararı yok! Seni gece elbisesiyle seyretmek bile yetişir bana!»

«Hele şu pis şövalyeye bak! Sanıyorum ki, biz yılbaşını ya Hilton'da geçireceğiz... ya da...»

«Divan Oteli'nde...»

«Hadi ordan! Divan Oteli'nden babam hiç hoşlanmaz!»

«Demek, Divan Oteli ihtimali hiç yok!»

«Amaaan!.. Babam sinir olur bu otele.... Onu geç!..»

«Nedense benim babam çok hoşlanır!»

«Aman ne banal!»

Tunç, kızın bu ayıplamasına çok kızmıştı... Dalına basmak için:

«Babam yılbaşı için Divan'dan tam iki bin liraya en iyi yerden masa kapatmış!» dedi.

«Demek Divan'dasınız yılbaşında! Babamın Hilton'dan vazgeçeceğini hiç sanmıyorum! Eğer Roma'ya gitmezsek ister istemez orda geçireceğiz yılbaşını.»

«Ya, öyle demek. Çok güzel!»

«Nedir güzel olan? Yılbaşını Hilton'da geçirmek mi?»

«Evet, daha doğrusu yılbaşını Hilton'da geçirmeniz haberi.»

«Ne varmış bu haberde?»

«Daha ne olsun?»

«Anlıyamadım.»

«Demek, bankaların krediyi kesmeleri sizin durumunuzu sarımadı?»

«Neye sarırsın? Sizin durumunuzu sarı mı yoksa?»

«Yooook! Sarıymış olsaydı Divan'dan ikibin lira verip bir masa kapatır mıydık?»

«İkibin lira da para mı yani? Benim yeni maxi elbisem binsekiz yüz liraya çıktı. Ablamınki iki bin.»

«Ah seni bu elbisenin içinde doya doya bir görseydim!..»

«Romantik genç!»

Tunç okuldan dönünce gene çantasını ezlongun üstüne attı. Eteklerini savura savura paltosunu çıkarırken ablasına müjdeyi verdi:

«ğrendim.»

«Nereye gidiyorlar?»

«Bizim kazak geliyor, değil mi? Lcivert üstüne açık mavi..»

«Geliyor!»

«İnanmam! Annem kefil olursa. Anneciğim, kefil misin?»

«Aman, çok uzattın, söyle hadi!»

«Hilton'da geireceklermiş yılbaşını! Ya da...»

Ablası sözünü kesti:

«Divan'da!..»

«Divan'a biz gidiyoruz dedim!»

«Ne bizim gideceğimizi mi söyledin?»

«yle değil mi ya? Onlar Hilton'da geçirirse, biz de ya Divan'da oluruz, ya Park Otel'de, ya da Karlton'da, Lalezar'da...»

«Fena bir yalan değil!»

«Babamın iki bin liraya bir masa tuttuğunu bile söyledim.»

«Bravo! Hak ettin kazağı. Onlar demek mutlaka Hilton'dalar?»

«Eğer Roma'ya gitmezlerse...»

«O ihtimal de var haaa!»

«Canım, bu ihtimalin ne zararı var bize?»

«yle ya, Roma'da karşılaşacak değiliz ki. Demek bankaların krediyi kesmesi paranın piyasadan ekilişı vızgeliyor onlara?»

«Onu da sordum ablacığım, vızgeliyormuş!»

«Babam hâlâ uyusun!»

Yılbaşı akşamı daha saat sekizbuukta Tunç gitti son model bir taksi buldu, çekti apartmanın önüne

Trafik polisi bile şoföre ağzını açıp bir şey söyleyemedi. Pırıl pırıl bir Mercedes'ti bu!

Ablası Sevgi de, annesi de bir türlü hazırlanamıyorlardı. Sevgi gece elbisesini giymişti ama münasip bir küpe seçemiyordu. Akıllı hep annesinin yeşil taşlı küpelerindeydi. Aynaya gidip geliyor, on dört çift küpeyi çifter çifter sıradan geçiriyordu.

Sıra bileziğe gelmişti ki annesi salondan seslendi:

«Bak karşıya! Güner de, ablası da camın önünde. Senin arabaya binmeni bekliyorlar!»

«Ne giymiş Necla?»

«Pullu mullu bir şey!..»

«Hilton için erken değil mi?»

«Tam zamanı!»

Çok geçmeden bir korna sesi duyuldu. Annesi dışardan seslendi:

«Bir özel araba geldi onları almaya?»

«Ne, özel araba mı?»

Bu araba işi ikisini de yıkmıştı. Annesi:

«Nerden buldular bu arabayı?» diye içini çekti.

Raci Bey onları gevezeliklerinden usanmıştı artık:

«Yeter, uzatmayın, geç kalıyoruz!» dedi.

Tunç aşağı inmiş arabanın yanında dikliyordu. Karşı apartmandaydı gözleri. Hava kararmış, sokakta daha şimdiden sallananlar görölmeğe başlamıştı. Saatine baktı, dokuza beş vardı. Seslendi içerdekilere:

«İnin artık, geç kalıyoruz!»

Karşı apartmanda Güner de ablası da görünüp görünüp kayboluyorlardı:

«Yaşayacaklar bu gece!» diye içini çekti Tunç. Güner'den ayrı bir yılbaşı daha geçirecekti işte. Dans et-

mekten vazgeçmişti ya, hiç olmazsa onu yakından seyredebilseydi.

Öyle da!mıştı ki yukardan inenleri bile görmedi. Ablası elbisesinin eteklerini kaldırmış, arabanın yanında dikiliyordu. Gözleri karşı apartmanın pencerele-rindeydi. Necla bikini mayodan farksız tuvaleti içinde sırtıp duruyordu. Özel arabayla Hilton'a yılbaşı için gi-decek bir talihlinin gülmek hakkı değil miydi...

Herkes yerine geçmiş, araba yola koyulmuştu.

Nişantaşından Harbiye'ye çıktılar. Hilton pırıl pı-rıl ışıklar içindeydi. Divan Oteli'nin hizasına gelince otomobil yavaşladı. Şan sinemasının önünde zıncı diye durdu. Tunç, saatine bir göz attı:

Bu iyi haberdi. Suçlu suçlu girdiler içeri. Lambalı birinin gösterdiği dört koltuğa oturdular. Ooooh! Sa-bahtan beri bozulan sinirleri ancak bu rahat koltuklar-da dinlebilirdi. Burada Ekşioğullarının insanı didik didik eden suçlandırıan, küçümsiyen, alay eden bakış-ları yoktu.

Sevgi sözde film seyrediyordu ama, akli hep Nec-la'daydı. Ne talihli kızdı şu kara Necla! Açık göğüslü tuvaleti gerçi biraz kadıncaydı ama, iyice de yakışmış-tı uzun boyuna.

Tunç da Güner'ini düşünüyordu boyuna. Hani dansetmek bir yana, bir kerecik yakından görebilsey-di.

Yer gösterici kızın ışığı gözlerinde yanıp söndü. Önlerinde ışıktan bir yol açıldı. Bir erkek, üç kadın, dizlerine sürtüne sürtüne geçtiler sessiz sedasız, boş koltuklara gömüldüler. Arkalarında iç gıcıklayıcı bir esans kokusu kaldı.

Sinemadakiler sanki birbirleriyle kavgalı gibiydi. İstedikleri yere gidemeyip de buraya düşmüşse benzi-

yorlardı. Suçu birbirlerine yıkan bir somurtuşları vardı.

Lambalar yanınca bu somurtkan kalabalık birden silkindi. Herkes yanındakinden başlayıp uzaktakilere doğru incelemelere koyuldu.

Tunç, iç gıcıklayıcı kokular bırakıp geçenleri aradı. Uzakta değildiler, nah şuracıkta oturuyorlardı. Birden gözleri tanıdık bakışlarla karşılaştı. Nasıl olurdu bu? Bu gözler, Güner'in duru yeşil gözleriydi. Şaşırp kalmıştı. Güner'in şaşkınlığı daha da öldürücüydü. Her ikisi de suçlu suçlu bakakaldılar birbirlerine. Tunç:

«Abla» dedi, yavaşça.

«Bak, onlar!»

«Kimler?»

«Ekşioğulları.»

«Nerde?»

«Sağımızda.»

Bir bakışta görmüştü. Annesine:

«Kaçalım!» dedi.

«Neden kaçacakmışız, Hilton'a giden biz değiliz ki...»

Tunç'la Güner arasında sadece bir koltuk vardı. Eğilse, elbisesinin en açık yerlerinden vücudunun bazı bölgelerini bile görebilirdi. Ama eğilip bakamıyordu. Değil bakmak, ondan gelen esans kokularını duymamak için nefes bile alamıyordu çocukcağız.

KIZLARDAN

HANGİSİ?

Elindeki müsveddeleri biçimlice kıvırdıktan sonra dizgi makinesinin motorunu açtı. Klavyenin mandalını çekti. Şöyle bir göz attı kâğıtlara:

«Okunmaz ki bu adamın yazısı!» dedi «Okunmasına okunmaz ama, okuyacaksın ister istemez!.. Nuri be!...»

Nuri'de ses yok! Harıl harıl yazı diziyor, yanındaki linotipte.

«Sana söylüyorum be! Para var mı bugün para?»

İki motorun gürültüsü dünyayı tutuyordu. Kayışların sesi, kalıpların sesi, matrislerin sesi...

«Nuri!..»

«Ne var be?»

«Aylıklardan ne haber?»

«Sana ne aylıklardan! Taksitçiler alıp alıp gidecek değil mi? Ha bugün almışsın, ha yarın. Hiç almasan da olur!»

«Taksit taksit canları çıksın bu heriflerin! Laf olsun diye soruyorum zaten. Ne yazmış bu adam be? Neşeli bişiy galiba! Bu gece Sevil'i götürüyorum pavyona! Bi bassanova döktürelim de yarın ne olacaksa olsun! Taksitçiler üstümde ne bulurlarsa almamazlık etmesinler.»

«Bak oğlum Yılmaz! Bu böyle gitmez. Evlenmezsen, bir araya gelmez iki yakan!»

«Yaka mı dedin? Hangi yaka? Bizim yaka İzmir'in Karşıyaka'sı... Karşıyakası vardır da beri yakası yoktur. Ama sen duuur... Dediğini yapıyorum yakında. Bir altın babasının torununu buldum. Dedesinden başka kimse yok kızın. Daha doğrusu dedesinin bizim kızıdan gayrı tek mirasçısı yok! Göztepe'de iki ev, Alsancağ'ta üç dükkân, Gâvurköy'de tütün tarlaları... Kız, dedesine açmış bizim dalgayı, bizim basımevine, beni sormaya gelecekmiş bugünlerde... Moruğun pek gözü tutmamış işçi deyince.»

«Sevil dediğin kızın dedesi mi bu?»

«Yok kardeşim, ne Sevil'i be! Sevil'e gelene kadar sabah olur. Dediğim kızın adı Pakize. Göztepe'de oturuyor. Kıyak kız ha!.. Fazla güneş de görmemiş.»

«Bundan sonra görür!.. Hayırlısı olsun!»

«Başka çıkar yol da kalmadı. Aylıklar taksitçilerin elinde haciz! Ne yazmış bu adam be? Dursun haftalığı koyunca cebineee... Gerisi belli!.. Kesilmiştir pavyonlarda benim gibi! Bu yazarlar da nerden bilirler bizim başımızdan geçenleri?»

Tuşlara parmaklarının ucuyla dokunuyor, matrisler şıkır şıkır akıyordu kanallardan. İlk satırı gönder-

di. Aldı kurşunu eline, inceledi. İyiydi. potanın sıcaklığı. Üçüncü satırda matrisler, dağıtıcıda sıkışıp kalmışlardı. Seslendi çırağa:

«Eroool! Bak yukarı be! Makine değil, ömür törpüsü!»

Erol kapıdan seslendi:

«Ustaaa, telefon!»

«Bizim kızlar kokuyu aldılar, galiba.»

Geçti içerdeki odaya:

«Alo, ben Yılmaz. O, Sevgiciğim, nasılsın? Ne, Sevgi değil mi? Pardon, affedersin! Bizim Nuri'nin kızkardeşi arayacaktı da... Nuri... Şeyde... Hastalandı da... Giderken... Affedersin Sevimciğim. Nasıl, Sevim değil misin? Sevil mi yoksa? Sakın Sevinç olmyasın? Hayır, hayır, şaka yapıyorsun. Nasılsın Sevimciğim? Seni çapkın seni! Neee, muhallebicide mi? Öğle paydosunda ancak. Bekliyeceksin değil mi? Pek neşesizsin bir tanem. Hele geleyim de bak nasıl neşeni bulduruyorum sana! Haydi canım, çok çok öperim!»

Nuri sorucu gözlerle bekliyordu makinesinin başında. Yılmaz:

«Baltayı taşa vurduk!» dedi, «Sevgi diye başladım, Sevim çıktı. Dut yemiş bülbüle döndü kız. Alırım gönlünü, Sevgi olmamış da Sevim olmuş, ne fark eder! Aman Pakize'ye açık vermiyelim de. Nerde kalmıştık? Dursun haftalığı cebine indirinceee... tuttu çarşının yolunu. Karısı neler ısmarlamıştı neler. Değil haftalık, istediklerini almak için aylık bile az gelirdi.»

Yılmaz başladı gülmeye. Evlenmeliydi, başka çıkar yol da göremiyordu. Pakize kötü kız değildi. Güzel değildi ama, çirkin de sayılmazdı. Hem canım, zengin güzeli çirkini mi olurdu? Hele Dede bir görüşürse patronla. Eroool! Ulan dürtükle şu matrisleri. Nuri be! Hay Allah, nasıl da boş bulundum yahu! Bu kızların

seslerini bir türlü ayıramıyorum telefonda. Erol! Bak içerde para hazırlığı falan var mı?»

«Ustaaa, telefon!»

Kalktı makinenin başından:

«Alooo!»

İçinden, «yağma yok!» diyordu. «Bir daha mı?»

Sesi tanımişti ama:

«Kimsiniz?» diye sordu.

«Sevim!»

İşitmişti ama, ne olur ne olmaz diye bir daha sordu:

«Kimsiniz efendim? Sevim mi dediniz? Sevim, Sevim ha? Olamaz, nasıl olur? İmkânsız, az önce... Çünkü Sevim... Yani siz dalga geçiyorsunuz benimle. Nerden telefon ediyorsun? Postaneden ha? Gelemem canım, baskıya yetişecek bir iş var. Kovulurum sonra. Çıkamam. Çıkamam diyorum. Kapıyı üstümden kitlediler, var mı ötesi!..»

Haydi güle güle! Yarın ararım seni...»

Yılmaz başladı kara kara düşünmeye:

«Eğer bu son konuştuğum, gerçekten Sevimse, beni muhallebicide bekliyen kim? Eğer muhallebicide bekliyen Sevimseee, bu telefon eden kim? Nuri be, büsbütün çarşafa dolaştırdık işi.»

«Ne oldu?»

«Muhallebicide bir kız beni bekliyecekti ya...»

«Eeee?»

«O kız Sevim değilmiş.»

«Ya kimmiş?»

«Ne bileyim?.. Zaten bu kızları birbirine karıştırmamam, birini bırakıp öbürüne gider miyim? Önce birine tutuluyorum. Bütün kızları, o tutulduğum kıza benzetip düşünüyorum peşlerine. Şimdi ne halt edeceğim ben?»

«Bunları karıştırmamak için bir çare var!»

«Neymiş?»

«Bunlardan biriyle evlenmek!»

«Tabii, en zenginiyle!»

Gene Erol sesleniyordu kapıdan:

«Ustaaa! İdareden çağırıyorlar.»

«Para mı ulan?»

«Para usta!»

«Makineyi kapatmadan fırladı yerinden. Yanaştı masanın başına.» Bordroya bakan Necdet Bey:

«Üçyüz elli lira avansın var!» dedi, «Hepsini de kesiyorum!»

«Yüzü olsun kalsaydı, ağabey!» dedi, dinlemedi.

Geriye yüz elli lira kalmıştı.

Tam odadan çıkarken Hasan Efendi'yle burun buruna geldi:

«Bak Hasan amca!» dedi, «Bugün matbaanın kapısından içeri bir tek taksitçi salarsan gözüme görünme! Bağırta bağırta üçyüz elli liramı kestiler içerde. Ne paltocu, ne ayakkabıcı, ne gömlekçi, ne kravatçı, ne de saaçı!... Eli çantalı, içinden pazarlıklı birini gördün mü, Yılmaz yok! Anladın değil mi? Çaylar, kahveler benden. Kuş uçurmıyacaksın kapıdan. Yarın kim gelirse gönder başıma, vızgelir. Ne bulurlarsa alsınlar üzerimde. Bak Şakir, Hasan amca'ya bir kahve benden!»

Geçti makinesinin başına, bütün alacakların, vereceklerin üstünden bir sünger çekerek işe verdi kendini. Neden sonra, başucunda Nuri'nin dikildiğini gördü:

«Haydi!» diyordu, «Yık elini yüzünü. Beş dakika var zile. Bekletme muhallebicideki küçük hanımı.»

Kalktı, elini yüzünü yıkadı, saçlarını alnına doğru taradı. Kemancı, piyanocu, falan değildi ama, bir bakı-

ma tuşlarla oynadığı için sanatçı sayılırdı. Kapiya yönelmişti ki, Hasan amca:

«Söyle kahveyi» dedi, «Birinci tehlikeyi atlattım!»

«Paranın kokusunu herkesten önce alan bu uyanık kimmiş? Ha? Hangi açığöz?»

«Bilmem! Seni sordu önce. Yok, dedim. Sonra patronu sordu. Odasındaydı ya, çıktı, dedim. Herhalde eski alacaklılardan olacak. Patronu görecekti, aylığından kestirmek için... Tam giderken durdu. Bu Yılmaz ne iş görür bu matbaada? dedi. Ne iş görecektir, haylazın biridir, dedim, bütün gün, ordan oraya sürter.»

«Yaşa Hasan amca!»

«Bugün gelmez mi öğleden sonra, diye sordu. Kapıda dikilip enseliyecekti seni!»

«Ne dedin, çabuk söyle!»

«Ne diyeceğim, çocuksun be! İki gündür hasta yatıyor diye, tıkadım lafı ağzına!»

«İyi demişsin!»

«Böyle sık sık mı hastalanır?» dedi.

«Ne cevap verdin?»

«İçti mi bir hafta kendine gelemmez! Zaten hastalıklının biridir, dedim.»

«Yaşşşa be Hasan amca!»

«Çok mu içiyor, diye sordu. İçmek de lâf mı dedim. Bir başladı mı, tonla içer.»

«Bütün paraları rakıya veriyor, avucunu yala, diemedin mi? Bu herif pardesücü olacak! Sakız gibi de yapışır namussuz. Bak şu pardesüye. Bir ay demeden kolları iplik iplik oldu. Eeee, sonra?»

«Eğildi kulağıma da bu Yılmaz'ın şeyliği var mıdır, yani haylazlığı... Yani şey...»

«Anladım canım, hele tefeci köpeğine de bak, zamparalığını soruyor. Ulan sana ne bundan? Sen de, bütün kazandığını kızlara yedirir deseydin ya?»

«Avucuma bir beş kâğıt sıkıştırdı. Söz aramızda, metresi falan var mı, söyle, dedi. Bak Yılmaz oğlum, almayacak oldum, zorla verdi adam.»

«Çabuk söyle, ne cevap verdin?»

«Genç adam, metresi de olur, kapatması da dedim.»

«Duuur, Hasan amca, sakın bu adam bizim Pakize'nin şeyi olmasın...»

«Valla kimin nesi olur, bilmem ben..»

«Bir daha da matbaanın semtine uğramaz artık.»

«Dedim ki giderken, Allah cndan, verdiği canı bile alamıyor, boşuna dolaşma buralarda, şu ihtiyar halinde üzme tatlı canını, dedim.»

«Bu adam, üstü başı düzgün, hali vakti yerinde, efendiden biri...»

«Tam tarif ettiğin gibi.»

«Tüüh!.. Ayağıyla gelen kısmeti teptik, desene!..»

«Onu bunu bilmem ben! Atlat, dedin, atlattım! Söyle kahveyi!.. Bak Şakir, Yılmaz Bey'den bir kahve! Orta şekerli!»

«İç, beş tane iç, on tane iç, nasıl olsa yandım! Yanmış anbarın öşürü mü olur? Şakir, yap Hasan amcaya bir kahve! Hadi eyvallah!»

Hem yürüyor, hem düşünüyordu. Kimdi muhallebicide bekliyen, Sevil mi, Sevim mi? Hangisi biliyordu Konak'taki muhallebiciyi? Sevil biliyor, Sevim biliyor, Sevgi biliyor, Sevinç biliyor, Oya biliyor, Pakize biliyor. Sakın, sakın? Pakize olmasın!..»

Muhallebicinin önüne gelince vitrindeki tavuk göğüslerinin arasından bir kız göründü. Kumral bir kız... Uzunca yüzlü, çatık kaşlı... Pakize, Pakize'ydi bu! Başkası olamazdı, oydu. Suratı asık, kaşları çatık, oturuyordu köşede.. Şimşek şimşekti gözleri... Kaçacak ol-

sa... Nasıl kaçsın. Görmüştü bile Pakize. Kabak gibi çıkarda ortaya, görülmez miydi.

«Pakize, Pakize'ciğim... Günaydın canım. Çok mu beklettim bir tanem? Bak saat onikiyi beş dakikacık geçiyor. Koşa koşa geldim. Kızma sevgilim, ne var bunda kızacak.»

«Yalancı!»

«Ben mi yalancıyım. Yalanım varsa gözüm çıksın. Hemen yola girdim, koşa koşa sana geldim Pakizeciğim.»

«Pakizeciğin ha? Doğru söyle, sen buraya Sevim'i görmek için mi geldin Sevil'i görmek için mi?»

«Dur anlatayım, bizim Nuri'nin kızkardeşi var ya, ben onu sanmıştım telefonda. Sonra anladım ki, o değil de şey...»

«Hani benden başka hiç kız tanı mıyordun? Yalancı seni. Ben Yılmaz diye birini tanı mıyorum artık. Oysa bugün dedem de matbaaya gidecek, patronunu görecekti. Patronun ne derse desin, seni nasıl överse övsün, vız gelir artık!»

«Üzülme Pakizecim, deden alacağı cevabı, tam yerinden aldı. Yalnız şuna inan ki... Seni bütün kızlardan çok seviyorum. Sevimlerden, Sevinlerden, Sevinçlerden...»

«Seviyorsun ha? Daha sesimi bile ayıramıyorsun onlardan. Nasıl sevmek bu? Haydi, Sevimlerinle, Sevinçlerinle, Sevgilerinle, Sevillerinle hoşça kal!..»

YAĞCILIK

Masama geçmiş, satılmış yazarlara yüklenen bir yazıya başlamıştım. Avrupa gördüğü kılığından, kıyafetinden belli bir memur (hem çantası, hem fotoğraf makinesi vardı çünkü) yapma bir güleryüzle:

«Bay Şadan, sizi görmek istiyorum!» dedi.

Sandalyeye baktı:

«Peki, oturun da görün!»

Oturdu:

«Ben!» dedi, «Delta nebati yağlarının reklâm müdürüyüm!»

«Ben de reklâmla hiç ilgisi olmayan bir yazarım. Üstelik de ne nebati, ne hayvani, hiçbir yağ kullanmam. Çoğu zaman peynir ekmek yerim. Size, yanlış kapı çaldığınızı üzülerek söyleyebilirim.»

«Hayır, hiç yanlış gelmiş değilim. Siz yağ kullanmıyabilirsiniz. Bu hiç önemli değil. Yağın adını kullanın yeter.»

«Adını mı?»

«Sadece adını.»

«Anlıyamadım.»

«Yani bizim yağların adı Delta değil mi?»

«Sizden işittiğime göre, Delta.»

«İşte yazılarınızda Delta geçecek, bol bol.»

«Ne geçecek dediniz?»

«Delta.»

«Nasıl geçecekmiş yazılarımda?»

«Bayağı. Sözgelimi, parti toplantılarından mı söz ediyorsunuz, bir biçimine getirerek başkanın yemeklerini Delta ile pişirdiğini, böreklerini, tatlılarını Delta ile yaptığını, sabahları, kahvaltıda peynir gibi Delta yediğini, hattâ parti genel toplantılarında..»

«Uzatma!.. Yapamam! Ben ne parti başkanlarından, ne de zıkkımlandıkları şeylerden söz ederim. Ben ne dalkavuğum, ne de yağcıyım azizim. Sen yağların için başka remlâmcılar ara! Yani kısaca ben satılmış değil, üstelik de satılmışlara veryansın eden bir yazarım!»

«Siz yazılarınız için para almıyor musunuz patron-dan?»

«Verirlerse...»

«İyi ya, biz de paradan başka bir şey verecek değiliz size... Yazdığınız yazılar için...»

«Yapamam bu tür işler...»

«Hele hele...»

«Uzatma!»

«Haaa!.. Sakın yanlış anlaşılmış olmasın! Ben sizden yağlarımızın övgüsünü istemiyorum.. Yağlarımızı beğenmeseniz de olur. İsterseniz yerin dibine batırın,

hakaret edin isterseniz... Şirketimize, Deltamıza verin veristirin!..»

«Bundan sizin kârınız?»

«Tekzip ederiz... Koymağa mecbursunuz. Bu da ayrı bir reklâm olur. Şimdi gelelim fiyat listesine. Bir Delta yüz lira...»

«Bu da ne demek?»

«Yazınızda geçen her Delta için yüz lira ödiyeceğiz.»

«Ben ilân işlerine bakmıyorum. Buyrun, idare... Nah şu kapıdan çıkın, sağa kıvrılın!»

«İlân verdik gazetenize. Bu da ayrı bir...»

Kafam kızmıştı. Adamı kolundan tuttuğum gibi, dış kapiya kadar uğurladım.

Masaya tekrar oturduğum vakit kalemin ucuna Delta'dan başka tek kelime gelmiyordu. Adamı da Delta'sını da boyamazsam rahat edemiyeceğimi anladım. Oturdum iki sütun yazı döşendim, iler tutar yerlerini bırakmadım. Bugün benden bu kadardı, tek kelime yazacak halim kalmamıştı artık. İki kadeh parlatmazsam sinirlerim de yatışacağa benzemiyordu. Doğru Bedros'ta aldım soluğu.

Aradan, çok değil, üç gün geçti. Yine aynı masanın başında, kalemle başımı kaşıyıp düşünürken, Delta'cıyı karşıda bulmıyayım mı... Aynı yılışık yüzle:

«Çok teşekkür» dedi, «Yazı, istediğimden de mükemmel olmuş!»

«Hangi yazı bu?»

«Canım, şu geçen sayıda çıkan... İsmarladığım yazı...»

«İsmarladığın yazı mı? Sen mi ismarladın o yazıyı bana be!»

«Lütfen şu faturayı...»

«Yine mi sıkacaksın canımı!.. İşlerim çok bugün. Hem, allahaşkına, hakaretin adı ısmarlama mı, sizin şirkette?»

«Bir imza, okadar...»

Çantasını açtı, bir fatura çıkardı.

«Yirmidört Delta geçiyor içinde. Yüzerden 2400 lira. Buyurun şu makbuzu imzalayın. Para işte!..»

Benim yağcılığım, yani Delta Bitkisel Ortaklığı'na satılışım böyle oldu. Bundan sonra, yazılarımda gördüğünüz her Dalta başına, 100 liranın kanatlanıp masanın üstüne konduğuna inanabilirsiniz. Kendimi bir partiye satmış değilim. Delta {bir yüz lira daha} politikayla uğraşmaz. Her nekadar Delta (100) mideyle ilgiliyse de Delta, (100) bir parti değildir. Delta (100) Delta'dır işte, (100). Delta! Delta! Delta!.. Bunlar da fazlası!.. Yüzer liradan şu kadar lira daha... Kısa günün kârı!.. Karaborsa araba yedekparçası satmaktan daha kârlı, hem de daha namusluca bir iş. Delta!... Delta!.. Delta!.. Her eve mutluluk getiren Delta!..

Son Deltaları kitabına, defterine uydurmadan söyledim, biliyorum. İnsan bir satılmaya görsün! Ölçüyü, teraziyi kaçırıyor işte böyle. Bütün satılmışlar gibi, yazdıklarını ayağa düşürüyor.

İKİ TANIK

Şadi Şakrak karabatak gibidir. Bir daldı mı en azından altı ay ortalarda görünmez. Bir özelliği daha vardır: Dalarken dipten doruğa âdembabadır da çıkar-ken iki dirhem bir çekirdek, kont! İngiliz kumaşından elbise, kravatlarında moda yaratıcılarının markası, ayakkabı Avrupa, gömlek Avrupa...

Geçenlerde bizim yokuşta burun buruna geldim Şadi ile. Altı ay olmuştu görüşmiyeli. Dişlerine, gözlerinin içine kadar pırıl pırıldı. Defileye çıkmış gibi boy gösterdikten sonra:

«Boş musun bugün?» dedi.

Güldüm:

«Delikanlının birine sormuşlar...» dedim, «Ne iş yaparsın, diye. Babama yardım ederim, demiş. Baban ne iş yapar diye sormuşlar. Babam mı demiş, boşta

gezer. Dostum, ben de öyleyim. Ömür boyunca hep babama yardım ettim.»

«Gel!» dedi, «Bugün de bana yardım et!»

Girdi koluma, beni Gar Lokantasına doğru sürükledi.

«Anlat!» dedim, «Nerdeydin altı aydır?»

Kazandıklarımı yiyordum!»

«Hayrola, totodan bir şey mi çıktı?»

«Hep aynı şeyler... Yani babaya yardım.»

«Bırak alayı da, anlat şunu!»

Tezgâha yanaşınca büsbütün keyiflendi:

«İki votka, bol limon suyu!» dedi.

Ama gelen votkayı limon suyuna karıştırmadan yuvarladı.

«İşsizdim o günlerde...» diye başladı. «Bilirsin, kafam böyle zamanlarda çalışır benim. Dehamı işsizliğime borçluyum ben!»

«Bırak böbürlenmeyi şimdi!»

«Borç çıktı çıktı, gırtlığıma kadar geldi, dayandı. Kahveciye bile işlemez oldu selâmım. Düşündüm, düşündüm... Verdim kararı... Üstümde başımda para eder ne varsa sattım. İki top birinci hamur kâğıt aldım. Pırıl pırıl bir dergi...»

«Dergi mi? Ne dergisi bu?»

«Turistik dergi! Oteli, gazinosu olur da, dergisi olmaz mı? İlk sayfasına bir baş yazı döktürdüm, Turizm Nedir, ne değildir gibilerden. Sonra dış ticaret konusunda bir yazı daha. Sonra büyük ticarethanelerden bol ilânlar... Baştan başa...»

«Nerden bulun bu kadar ilânı be?»

«Bütün gazeteleri teker teker taradım. En büyük müesseselerin verdiği ilânları çıkarıp koydum dergi-me.»

«Kaç bin bastın?»

«Kaç bin mi? İki top kâğıttan ne basılır? On, on-
üç tanesi mecburi. Savcıya, derlemeye, polise, Basın-
Yayın'a falan filân. Tam yüzelli tane bastım. Baskı bit-
tiği gün, bir çeki düzen verdim kendime. İki üç der-
giyi çantama yerleştirdim. Bir de fatura defteri... Ka-
dioğlu Biraderlerde aldım soluğu. Kapıdaki memur yo-
lumu kesti:

«Çok önemlidir bayım!» dedim, «Müessesesinizin
tutumu ile yakından ilgili, önemli bir iş! Mutlaka gör-
meliyim İlyas Beyefendiyi!»

Adam sersemlemişti. Açtı kapıyı buyrun, dedi,
daldım içeri:

«Efendim!» dedim, Müessesesinizin, ellibin satan
bir mecmuada reklâmını görmek istersiniz tabii. Üç
renk, kuşe kâğıt üzerine. Bakın şu nefasete!»

Serdim dergiyi önüne. Herif, gözücuyla bir baktı:

«Sana bu ilânı kim koy dedi?»

«Hiç kimse» dedim, «Böyle bir mecmuaya nasıl
olsa ilân vereceğinizden emin bulunuyordum.»

«Acaip! Bu güven nerden geliyor, anlamadım.»

«Sağduyumdan.»

«O da kim oluyor?»

Birden suratı karmakarışık oldu:

«Bana bak!» diye yürüdü üzerime, «Al şu paçav-
ranı da, nerden geldiysen, oraya yollan! Seninle uğra-
şacak halim yok benim!»

Dergiyi fırlattı suratıma. Yerden soğukkanlılıkla
aldım. Bu sözler sanki bana değilmiş gibi:

«Beyefendi!» dedim, «Şakayı bırakın da vezneye
bir emir verin, hemen beşyüz liramı ödesinler.»

«Beş yüz lira ha? Defol!»

«Telaşlanmayın! Almadan gitmeyeceğim Beyefen-
di!»

Ben üzerime doğru yürümesini beklerken, o masasındaki zile dokundu.

Beni adamlarını çağırıp attıracaktı..

«Yorulmayın boşuna!» dedim. Beş yüz liranın hepsini birden vermeseniz de olur. Biz müşterilerimize her türlü kolaylığı gösterecek kadar anlayış sahibiyiz. Bu beşyüz lirayı beş taksitte de ödiyebilirsiniz.»

Adamın sabrı tükenmişti. Adamlarının gelmesini beklemeden yapıştı enseme tuttuğu gibi attı dışarı:

«Defool, utanmaz herif!..»

«Eğer» dedim, «Bunu yanına korsam bana da Şadi Şakrak demesinler!»

Kendimi sokakta bulmuştum. Doğru Yenicami'nin arkasında dilekçe yazanlarda aldım soluğu. Savcılığa, İlyas Kadioğlu tarafından hakarete uğradığımı bildirir uzun bir dilekçe döşendim. Çok değil, kırılan izzet-i nefsimin tamiri için tam bir kuruş manevî tazminat istiyordum.

«Çok istemişsin!» dedim.

«Sen işin sonuna bak» diye serteldi.

«Eee, sonra?»

«Aradan çok geçmedi, gazetem için adres verdiğim hanın kapıcısı bir avukatın kartvizitini tutuşturdu elime. Bekliyordum zaten. Kadioğlu Biradeler Müessesine davet ediliyordum. Aramızda hiçbir şey geçme miş gibi kalktım gittim, doğru İlyas Bey'in odasına. Avukatı da oradaydı. Düğmelerine basılmış gibi kalktılar ayağa.

«Buyurun!» diye yer gösterdi patron. «Ne içersin, çay mı kahve mi?»

«İşim çok acele!» dedim, «İçemem!»

«Aramızda bir anlaşmazlık oldu geçen sefer.» diye başladı. Özür diledi uzun uzun...

Ağzımı açıp «estağfurullah» bile demedim.

«Geçen sefer beşyüz lira emretmiştiniz, değil mi?» diye sordu.

«Evet!» dedim, «Geçen sefer beş yüz demiştim, şimdi elli bin diyorum!»

Tokat yemiş gibi kızardı yüzü!

«Bu ne parası?» dedi, «Anlıyamadım!»

«Ne parası olduğunu siz daha iyi bilirsiniz!»

«Eğer manevî tazminatsa, dilekçenizde bir kuruş yazılı!»

«Evet» dedim, «Eğer mahkemeyi sürdürürsek, bir kuruşla kurtulursunuz!»

Avukat söze karıştı:

«Mahkemeyi kazanacağınızdan okadar emin misiniz?»

«Hayır!» dedim, «Hiç emin değilim!», «Çünkü gösterdiğim iki tanık beni tutar mı, tutmaz mı, kesin bilmiyorum!»

«Şu halde kime güveniyorsunuz?»

«Hiç kimseye!»

«Ortada bir hakaretin mevcut olduğunu ileri sürmekte ısrar ediyorsanız İlyas Beyefendi zaten sizden af dilemiş bulunuyorlar.»

«Bir ticaret adamının sözle af dilemesinin hiç önemi yok bence! Elli bin liralık bir çek, işi kökünden çözümleyecektir, sayın avukatım!»

Şadi votka bardağına yapıştı, bir dikişte bitirdi. Üstüne bir yudum limon suyu içti. Limonun sertliği votkadan daha çok buruşturmuştu suratını:

«Limon piyasada yirmibeş kuruş! Hâlâ limontozu kullanır bu herifler! Hırsızlık iliklerimize işlemiş bizim. Hırsızlık!.. Sahtekârlık!.. Şantaj... Açıkgözlülük!»

«Yahu!» dedim, «Neyine güvenip de asılıyorsun Kadioğlu'na? Hiç verir mi elli bin lirayı durup dururken!»

«Kıskıvrak bağladım herifi. İster istemez verecek!»

«Eee, sonra?»

«Sonrası... Kadioğlu, elini iç cebine attı, çıkardı çek defterini. Bıçağın altına giden öküzler gibi mahzun mahzun baktı yüzüme:

«Otuz bin yazıyorum!» dedi, «Artık uzatmayın siz de!..»

«Olmaz!» dedim, «Elli bin!»

«Bir daha müessesemin önünden geçmiyeceğini ze söz verin!»

«Söz!» dedim, «Taksim'e bundan sonra Şişhane'den değil, Tozkoparan'dan çıkacağım!»

«Yahu anlıyamadım. Herif ne halt etmeye veriyor senin gibi adama elli bin lirayı?»

«Vermek zorunda da ondan!»

«Neden vermek zorunda olsun?»

Gürültülü bir gülüşten sonra:

«Hele vermesin bakalım!» dedi, «Yüz milyonluk karısını kaybeder sonra!»

«Nasıl kaybeder?»

«Açtığım bir kuruşluk hakaret davâsına başlandığı gün...»

«Nasıl, anlıyamadım!»

«Nasılı var mı, iki tane şahidim var ki, kale gibi!»

«Yahu adamın seni kovduğu gün yazıhanede kim vardı? Yalancı şahit mi buldun yoksa?»

«Kimse yoktu ama... Ben öylesine iki şahit buldum ki, ikisi bir araya geldiği gün Kadioğlu artık Kadioğlu olmaktan çıkar!»

«Kim bu tanıklar yahu?»

«İşte aziz dostum» dedi, «Benim deham burda. Dilekçemde gösterdiğim iki tanıktan biri Kadioğlu İlyas Bey'in pek muhterem refikaları hanımefendi, öbürü de adı henüz gazetelerin sosyete sayfalarına bile geçmiyen pek sevgili metresleri Sevim Akarışık. Anlaşıldı, değil mi?»

ŞAKİR'İN

BALIĞI

«Verin maça beyine!»

«Bir maça daha!»

«Bir koz!»

«Şu maçaya çak!»

Maçanın kızı da, papaz koz da aynı elde kalmıştı, Gedebot Sami'nin elinde... Sami, kâğıdı maçanın kızıyla tuttu, papaz kozu çekti:

«Ver bir koz da sen bakalım!»

Oyunu izleyen tam on seyirci birden ayağa kalktı:

«Soooooooloooz!..»

Kara Selim, soloz olmuştu, hem de nasıl soloz! Yediyi rahat tutturacak elle, beşi zor tutturmuştu. Selim Efendi'yi iki şey sinirlendirirdi. Biri soloz olmak,

öbürü de, yüzüne karşı birinn açıktan açığa «çingene» demesi... Yüzünün meşin gibi olması, bu ada hak kazandırıyor ama, var mıydı göbeğinden işiyen kabadayı?... Arkasından bile ona kim «Kara Selim!» diye bilirdi.

Otuz iki kâğıda, parça parça yırtıp yutacakmış gibi baktı:

«Vay namussuz kâğıt!» diye kafasını iki yana devire devire söyleniyordu.

Hırsından, yeleğindeki kösteğe asıldı. Öbür ucundan «çümendüfer» marka nal gibi bir saat çıktı:

«Dört, be!» dedi, «Tam dört! Ulan hava da ne erken kararıyor böyle!..»

Havanın karardığı falan yoktu, öyle geliyordu ona. Oniki seyirciye iki de oyuncu katılmıştı. Hep birden tekrarladılar:

«Soooooooloooz!..»

Altmışaltıcılar, tavlacılar, solozcular, oyunlarını bırakmışlar Çingene Selim'e sırtıyorlardı. Tam bu sırada kahvenin kapısı açıldı, Parti Başkanı İbrahim Nalıncı girdi. Kokusundan anlamıştı Nalıncı, soloz olan vardı içerde. Masalara bir göz attı. Kaşla, göz, ona işaret ettiler:

«Seninki soloz cıdu!» diye.

Kara Selim'le kanlı bıçaklıydılar. Hani, karşılıklı iki parti başkanının kanlı bıçaklı olmasında bir aykırılık yoktu ya bunlarınkı hiçbirine benzemiyordu. İkisi de fındık alıcısıydı çünkü. Kıştan bakkaliyeyle, manifaturayla, yok bahasına malı kapatıp, yaz sonu kavga dövüş satıcıdan çatır çatır söken iki insafsız fındık alıcısı... İbrahim Nalıncı, olanı, biteni çoktan anlamıştı. Her şey Çingene Selim'in meşin suratından açık açık okunuyordu. Durumu anladığını belirtmek için, seslendi ocaktan yana:

«Bu boku bilen de oynar, bilmiyen de... Yap Çavuş, bi gave!»

Çavuş'un yalı kahvesi sabahın erken saatlerinden beri harıl harıl çalışıyordu. Hava sabahtan, keşişlemeden göstermiş, çok geçmeden poyraza çevirmişti. Sağlam havaydı Poyraz. Böyle havalarda evlerde kimse kalmaz, yalıya inerdi. Kadınlar tarlaya, erkekler yalı kahvelerine. Bu uzun yolu, «sabahları kâr için, akşamları yar için teperlendi ama, bu kâr, öylesine kâr değil, kumar kârıydı!

Hava poyraza döndü mü, herkesin kanında bir taşkınlık, bir yakıp yıkma isteği yanardı nedense. Kahvenin dumanlı havası, bu pis oyun kâğıtları, yağlı tavla-lar da olmasa, millet rakıya daha ikindiden başlardı. Kumda bir aynakıç takayla, sanki Amerika'yı yeniden bulmağa giden bir avuç gemici uğurlanır, ondan sonra gelsin barbut, gelsin kılıç...

Gene Çavuş'un kahvesi, yalı kahvelerinin en namuslusuydu. Hava karardı mı kahvenin bir duvarını boydan boya kaplıyan pencereye bir perde çekilirdi. Çavuş, perdeye yapıştı mı, artık kahve kahvelikten çıkar, meyhane olurdu. Kalkıp evine gidebilecek kadar kendine güvenenler de, nefsine söz geçirecek kadar güçlüler da çıkardı ara sıra. Bunlar kasabanın ünlü kılıbıklarından sayılırlardı. Motorlar İstanbul'dan dönerken, bu ünlü kılıbıklar için diplomalar getirilir, hep de böyle günlerde, parlak törenlerle verilirdi.

Çinegene Selim, Çavuş'un kahvesine seyrek düşerdi. İşi olmasa bu kahveye adımını bile atmazdı. İnsan, kahveye çıkacak olduktan sonra, Yeni Çarşı'daki memurlar kahvesine çıkar, iki boyunbağlı efendi yüzü görürdü. Çok çeşitli işleri vardı, yoluna koyacak. Hele bir kooperatif işi vardı ki, ayda bir gidip içine tükür-

mese, çoktaaan memleketin başına belâ olacaktı, bu kooperatifçilik.

Kel başa şimşir tarak. Bu köyden bozma ilçeye kooperatif de ne oluyor. Fındık alıcısı mısın, fındık yetiştirene gaz, tuz mu gerek, işte dükkân! Kızına çeyiz, oğluna güveylik mi istersin, işte mağaza. Kız marka lâciverdine kadar, kaldır, götür. Sizden para pul mu soran var? Sen fındıklığından haber ver. Değirmen ağzında mı, kaç dönüm?

Oyun süresince elini gözetliyen, kahve dövücünün hınk deyicisi Damalı Bekir'e döndü:

«Koz yapılmaz mıydı bu elle?» dedi.

«Nasıl yapılmaz? Namussuz kâğıt bu kadar taksimsiz çıkarsa, koz yapanın ne suçu olur?»

«Öyle kâğıt her el gelsin, her el koz yaparım!»

Gedebot Sami:

«Her el de içeri gidersin!» dedi, «Neden koz istiyorsun? Oyna maçıyı! Bakalım maçalar kozun yanında mı, değil mi, bir yokla!»

Gedebot haklıydı ama Damalı Bekir:

«Kâğıt bu kadar ters çıktıktan sonra!» dedi, «Hayır mı gelir?»

Çingene Selim, konuyu değiştirmek için:

«Çavuş!» diye seslendi, «Çayın taze mi?»

Ocaklıktan başını çıkaran Çavuş:

«Bu saatte taze çay mı istiyorsun? Nerdeyse fabrika dağılacak.»

Fabrika dediği, kahvenin az ilerisinde, kolla çalışan bir fındık kırma makinesiydi, elâmet bir şey. Kırılan fındıkları kabuğundan ayırmak için yirmi otuz kız çalışırdı. İşten çıkarken onu, onbeşi, yüklenebildikleri kadar fındık çuvalı sararlardı sırtlarına. Yol, oldukça yokuş olduğu için, otuz kırk kilodan fazlasını taşı-

yanı az çıkardı. Zaten eti ne, budu neydi kızların. Yedikleri üç öğün mısır ekmeğiyle keşti.

Hemen hepsi de kazandığını ne üstüne başına harcıyor, ne boğazına veriyordu. Boynuna bir iki altın takabilen, her şeyini sağlama bağlamış sayıyordu kendini. Sirtına çuvalı saran kız, bir delikanlıya rasladımı, dişlerinin arasına kıstırdığı örtüyü sözde düzeltmek için kovuveriyor, boynundaki altını öğünerek gösteriyordu.

Kocaya gidecek kızın değeri, bu Konak Bayırı'nda ölçülüp biçilirdi. Birinci ölçü, kaç kilo yük taşıyabildiği, ikincisi de altınlarının sayısı.

Damalı Bekir, Çinegene Selim'i dürttü.

«Fabrika dağılıyor!» dedi.

Selim buraya babasının hayrına gelmemiştir. Oğlunun, akşamları fabrika önünde dolaştığını duymuştu. Çavuşun kahvesinden başka, haylaz oğlanı gözetliyebilecek elverişi bir yer yoktu.

Kahvenin önünden geçen üç beş kişilik bir kız topluluğu, çarşı içine vurmamak için sağa saptı. Bunlar, fabrikanın en cılızlarıydı. Çocuk denecek yaşta oldukları halde şalvar giymişler, başlarını sıkı sıkı örtmüşlerdi. Tek gözle, basacakları kaldırım taşlarını kolluyorlardı, takılıp düşmemek için.

Gedebot Sami:

«Bak Selim Efendi, senin oğlana!» dedi, «Koku almış tazi gibi dolanıyor.»

Selim, başını o yana çevirdi:

«Vay anasını!» dedi, içinden, «Doğruymuş dedikleri, hele dur sen!»

Dükkânı bırakıp nasıl çıkardı. Çekmecenin başına kimi oturtabilirdi ki... Oğlan henüz onaltı, onyediy-

şındaydı ama, güvenilir çocuktuk, başkasını oturtmak da ne oluyordu...

Damalı Bekir:

«Bak!» dedi, «Takıldı Düriye'nin peşine!»

Damalı, mahalle kızlarının, yedi göbek soyunu soppunu bilirdi. Altı ay öncesine kadar bekçi tahsildarlığı yapmıştı mahallede. Çalmadığı kapı kalmamıştı.

Kara Selim:

«Hangisi Düriye bunların?» diye sordu.

«Şu ortadaki! Sırtına çuval sarmış olanı!»

«Kimin kızı bu?»

«Şakir'in!»

«Hangi Şakir'in?»

«Fidanların Şakir'in. Şu balıkçı Şakir canım!»

Ne tarla vardı Şakir'de, ne fındıklık. Birbirinden güzel üç kızı vardı, okadar. Üç doymak bilmiyen boğaz. Kızlarının en gösterişlisi de Düriye'ydi.

Düriye köşeyi kıvrılıp da tam kahveden yana dönünce, bütün gözler üzerine çevrildi. Köşeden biri:

«Hey maşallah!» dedi, «Ne kız ya?»

«Diri kız, sallı kız!»

«At gibi maşallah!»

«Sırtındaki, altmış kilo yoksa, yüzüme tükür!»

«Çık, çık, korkma!.. Yetmiş çık!»

«Neyle besliyor Fidanların Şakir bu kızı be!»

«Mısır bazlamasıyla, hamsiyle!»

«Kaç para eder? Kız tam kız ama, Şakir'in kızı.»

Tam bu sırada Şakir'in sesi duyuldu kapıdan:

«Uskumruuuu!»

«Hey mübarek! Canlı canlı bunlar!..»

«Derya kuzuları!..»

«Taze taze!..»

«Diri diri!..»

«Ne balıklar ya!..»

Sanki altmış, yetmiş kiloyu arkasına vurup da Konak Bayırı'na yönelen kızını övüyordu.

«Hey maşallah, dir diri be!»

«Bu balık, başka balık!.. Yok mu ağzının tadını bilen?»

Elindeki sepeti masalara doğru uzatıyordu:

«Ne uskumru ya!»

Başlar sepetteki balıklara döndü. Beş altı istavritin yanında okadar da kolyos vardı ama, kimse uskumru değil, diyemedi. Yetmiş kiloluk fındık çuvalını yüklenip de Konak Bayırı'na tırmanan Düriye'nin babası vardı karşılarında. Şakir, kötü düşünceleri sezmiş gibi:

«Kolyos, uskumru! İkisi de meze olacak değil mi? Hadi hepsine üç kâğıt! İstavritler de beraber!»

Felek İdris bir kere daha sepettekileri inceledi: «Yedi kolyos, sekiz istavrit, iki starongilos, bir zargana!...»

Yani, ağdan ne çıkmışsa. Lüfer bile çıktığı olurdu bu on kulaçlık ağ parçasından. Sabahtan kurardı kayaların çevirdiği koya. Öğleye doğru atlardı sandala, iki kürekte varırdı şamandıraya. Ağdan sandala dökülenleri kıyıda seyrederlerdi. Oyununu bırakıp gelenler bile olurdu. Bu da kumardı. Mevsiminde barbunya çıkardı. Barbunya, kırlangıç, pisi. Hamsiden, gümüşe, lüferden kefala kadar... Felek İdris:

«İki lira vereyim de bırak!» dedi.

«Olmaz, ikibuçuk ver hiç olmazsa!»

«İki! Çavuş'a ver de ayıklasın!»

Balıkçı Şakir tutulmuştu bir kere Felek İdris'e. Onun fiyat verdiği mala, fazlasını verip kimse almazdı. İster istemez Çavuş'un uzattığı tepsiye boca etti. Can çekişir gibi:

«Bir yirmibeş daha!..» diyebildi.

«Al şu iki lirayı da, doğru ağının başına. Akşam çekilen ağın hali başkadır. Ondan alırsın daha çoğunu!»

Hani Felek'in dediği de yabana atılmazdı. Hava poyrazdı çünkü. Hiç belli olmazdı hani! İki üç lüfer çıktı mı birini verirsin kiremitin üstünde fırına. Kafayı bir temiz çekersin. Geriye kalanı da artırmaya kor, üç, beş okutursun!

Şakir, parayı alıp kahveden çıkarken, herkesin bakışlarında bir başkalık, bir dostluk gördü bu akşam. Eğer balıklara Felek asılmasaydı şu efendiler, haydi haydi bir beş kâğıt verirlerdi. İbrahim Efendi, Selim Gedebot, Damalı... Bir cesaret geldi içine:

«Var mısınız?» dedi, «Ağı beş kâğıda çekmecesine!..»

Kahvedekilerin hemen hepsinin kumarcı olduğunu biliyordu. Memleket kumarcıydı zaten. Sepetteki gözle görülen balığa iki lira verirler ama, denizin dibinekinde rahat rahat beş kâğıdı toslarlardı gözlerini kırpmadan.

«Ha, ne dersiniz? Beş kâat. Kadere kırkbeş!»

Bekçi kâtibi, iyi bir şey çıkarsa, karakoldaki Çavuşa hediye götürmeyi düşündü.

«Benden var!» dedi, «Beş kâat!»

Damalı hemen artırdı:

«Beşyüz on!»

Bu akşam temiz müşteriler vardı kahvede. Eğer yüklüce bir balık çıkarsa on mislini alacağını düşündü Çavuş!

«Benden beşyüz otuz!» dedi.

Gedebot ağzının payını verdi ona:

«Beşbuçuk olsun!»

Dipten biri:

«Altı!»

Kara Selim oğlunun adına bir kabadayılık etmeyi düşündü:

«Yedi olsun!»

Bu oğlanı dükkâna bağlamak için Düriye'yi alsa hiç de kötü olmazdı. Güçlü kuvvetli kızdı. Tapusu cebinde olan 5 fındık tarlasına Düriye gibi kızlar gerek-
ti. Böyle iki gelini olsa, Melen'de yeni açmalar bile açardı. Yeni fındıklar alırdı onlara güvenerek...

İbrahim Nalıncı, kafasından geçenleri bilmiş gibi, karşısına çıktı. Onun da bir oğlu vardı. Hem bu iş, biraz parti işi, biraz ticaret, biraz da fors işiydi:

«On yap şunu Şakir!» dedi.

Kara Selim ikinci defa soloz olmamak için, hiç düşünmeden arttırdı:

«Onbeş!»

«Yirmi!»

«Otuz!»

«Elli!»

Memleketin başa göreşen iki pehlivanı karşı karşıyaydı. Ama Şakir, bu işin uzamasında tehlike gördüğü için, arttırmayı burda kesmek istiyordu:

«Elli. Sat!.. tıım..»

«Dur! Nereye satıyorsun? Hele yavaş ol biraz! Bir on lira daha koy benden bakalım!»

«Yüz yap şunu!»

Balıkçı Şakir'in keyfi kaçmıştı. Ya su koyverirlerse?... Çivisi çıkmıştı işin! İster istemez tekrarladı söyleneni:

«Selim Efendi'den yüz!»

«Elli daha!»

«İbrahim Efendi'den bir elli daha! Oldu yüz elli!»

Burda bitmeliydi artık. Fakat Selim yerinden doğruldu:

«Ağır ol!» dedi, «Bir elli de benden, acelen ne?»

«İki yüz oldu!»

«Üç yüz!»

«Dört yüz!»

«Tam beş yüz!»

Kara Selim doğrudan doğruya İbrahim'e döndü:

«Bin!» dedi, «Var mı bir diyeceğin?»

«Yok» dedi, «Haydi, hayrını gör!»

Yenilmişti.

Çingene Selim, cüzdanına yapıştı. Kırmızı bir binlik attı ortaya.

«Al bakalım şunu!» dedi, «Kismetimize ne çıkacak bakalım ağdan!»

Çavuş kahve ocağından çıktı, masanın üstündeki binliği aldı. Şakir'in cebine koydu. Donup kalmıştı Şakir. Damalı ayağa kalkmıştı. Onu sürüp çıkarmıştı dışarı:

«Hadi gidiyoruz ağı çekmeğe! Düşün peşimize!..»

Haber bütün yalı kahvelerine ulaşmıştı. Kâğıtlar masaların üstüne olduğu gibi atılmış, tavlalar kapanmıştı.

«Vay anasını diyorlardı. «Bin lira ha? Olur şey değil!»

Balıkçı Şakir sandalına atladı. İki de delikanlı bindi ağları çekmek için.

Seyircilerden biri:

«Aman Şakir» diye bağırdı. «Ağlar doluysa seslen de başka sandal gönderelim!»

«Sandal az gelir, motor!»

Ağları boyuna çekiyorlardı. Balığa benzer bir şey görünmüyordu. Ağın bir ucundan yapışan Dursun bir ara :

«İki izmarit!» diye bağırdı. Felek kıyıdan:

«Haberciler göründü!» diye Çingene Selim'i avuttuyordu.

«Bir izmarit daha!»

«Bir yahudi balığı!»

«Bir hamsi daha!»

«Bir hamsi!»

On kulaç ağın nerdeyse sonu gelmişti. Bir ara istavritten daha büyük bir balığın çırpındığı göründü. Karnının ağı ağın içinde yalap yalap aynalanıyordu. Bir lüfer olabilirdi bu. Ağın son kulacı da çekildi. Şakir silkeledi sandalın içine:

«Palamut!»

Şaşkın bir palamuttu bu, sürüden kopmuş.

Kürekçilerden biri balığı tuttuğu gibi fırlattı kıyıya kumların üstüne. Balık, Kara Selim'in ayaklarının dibine düşmüştü. İbrahim'in adamlarından biri:

«Palamut!» diye bağırdı. «Çingene palamudu!»

Başka biri sordu gülerek:

«Ne palamudu dedin?»

«**Vay anasını**, bin liraya bir çingene palamudu haaa?..»

«Ne palamudu, ne palamudu?»

«Çingene!»

İbrahim'in adamları kırılıyordu gülmekten. Bin liraya bir çingene palamudu! Olur kepazelik değildi. Sanki karşı partililerden biri eliyle yakalayıp koymuştu ağın içine! Selim'i şu kadar insanın içinde iki paralık etmek, yerin dibine sokmak için.

Çingene Selim, bir kere daha soloz olmuştu akşam akşam...

PEŞİN

TEŞEKKÜR

Saç bitiminde, sağ kulağının üstünde bir kist... Düğmeye benzeyen, şeytan minaresi gibi, et, mi mantar mı pek belli olmayan bir... bir...

Geçenlerde bir sulu arkadaş, şu kadar yıldır bekâr olduğumu bile bile:

«Necati'ciğim!» dedi, «Bu tür nesneler sonradan çıkar ama, kulağı da geçer. Ben senin yerinde olsam, bir ameliyatla hemen aldırıverirdim.»

Sonra yılışarak uzattı parmağını:

«Dur bakayım!» dedi, «Çatalları da belli oluyor mu?»

Çeldim elini öfkeyle:

«Sen kendi boynuzlarınla ilgilensen daha iyi eder-

sin!» diye çıkarıverdim baklayı ağızımdan. O gün bu gün dargınız Ahmet'le.

Sanki darıldık da iş bitti mi? Elim hep orda... Okurken de, yazarken de parmağımın ucu Ahmet'in boynuza benzettiği o nesnenin üzerinde, gözlerim de hep aynada...

İşi daha da ileri götürüyor, bunun sakın bir eşi olmasın diye sol elimle de, sol kulağımın üstünü araştırıyordum. Bir gün parmağımın ucuna sertçe bir nesne dokunursa hiç şaşmayacaktım. Hazırdım böyle bir sürprize!

Her gün işten dönünce doğru musluktaki aynaya koşuyordum:

«Bakalım bugün biraz dah büyümüş mü?» diye.

Körolası, her seferinde biraz daha sertleşmiş, biraz daha sivrilmiş gibi geliyor bana! Belki gerçekten de büyümekte... Bunun santime gelir, grama vurulur yanı da yok ki irileşip irileşmediğini, boy atıp atmadığının farkına varayım!İşe giderken öylesine usturuplu tarıyorum ki saçlarımı, yeri bile belli olmasın diye... Ama herkes benden daha meraklı! Karşı karşıya konuşurken gözleri tam oraya takılıp da, bakışları ile incelediklerinin farkına vardım mı, konuşmanın düzenini karıştırıyor, söylediğimi de, söyleyeceğimi de şaşırtıyorum...

Onlar da pek haksız sayılmazlar hani. Son günlerde namussuz, varlığını belli edecek kadar da uzadı, tombullaştı, bir körbarsak kadar biçimsizleşti. Büyüdükçe başımın derisi geriliyor, saçlar, altından mık-natıs gezdiriliyormuş gibi katmerleşiyor, kafamın derisi bile kızarıyor pençe pençe...

Geçen gün masa komşum Yusuf:

«Oynama!» dedi, «Patlatacaksın şu musibeti!»

İçerledim Yusuf'un uyarısına:

«Sana ne!» dedim, «Patlarsa patlasın!»

«Her yana yayıldığı bir şey değil!» diye yıldı, «Bizlere de bulaştıracaksın...»

Öfkelenmişim Yusuf'a ama, eve gelince de hak vermedim değil. Ya bütün başıma, hele hele öbür kulağımın üstüne, şuraya buraya sıçrarsa... Bütün bir gece dirhem uyku girmede gözüme. Ertesi gün alttan alıp sordum Yusuf'a:

«Sakin kanser olmasın Yusuf'cuğum?»

«Neden olmasın!» dedi, «Kanserin boynuzu, kulağı yok ki!»

Üstelik benimkinin boynuzu da vardı, yanında kulağı da...

«Çok merak ediyorsan, göster doktora.» dedi, «Vaktini geçirmeden..»

«Hangi doktora?»

«Bilmem ki...» dedi, «Gazetelerde çok adı geçen bir operatör var hani... Selâmi mi, Peyami mi... Bir doktor işte!»

«Onu geç,» dedim, «Başkanlar, Bakanlar gidiyor ameliyatlara. Dürbünle izliyorlar locadan oyun izler gibi, çoluk çocuk...»

«Var bir doktor daha... Çok iyi doktor... Bütün hastalar teşekkür ederler ona gazetelerde.»

«Çok para ister böylesi.»

«Bekâr adamsın, verirsin sen de.»

«Daha ucuz bir doktor gerek bizim gibilere...»

«Yahu» diye sinirlendi, «Gösterdin de çok mu para istedi senden? Git, hemen göster.»

Bulmacasını çözdüğü gazetenin sayfasını çevirdi:

«İşte bir teşekkür daha! Dur bakayım, doktorun adını... Şükrü Uzelli... Birini yeniden hayata kavuşturmuş. Yazıyor hasta, çok hâzik doktormuş!»

«Adresi?» dedim.

«Buluruz, telefon kılavuzunda vardır.»

İşi gücü bulmaca çözmekti. Kılavuzda bir ad bulmak da bir sözcük bulmaktan farksızdı. Kalktı, telefoncu kızın odasına girdi, çok geçmeden de döndü:

«Buldum!» dedi, «Yaz Osmanbey'de...»

Söylediği adresi geçirdim defterime, işten çıkınca da hemen gittim. Bir süre kuyrukta bekledikten sonra girdim yanına. Girer girmez bileğime yapıştı:

«Nabız yüksek!» dedi kuşkuyla.

Sonra acır gibi baktı gözlerimin içine:

«Nabız yüksek!» diye üsteledi.

«Korkudan!» dedim.

Beni daha da korkutmak için:

«Temenni ederim ki öyle olsun.» dedi.

«Başka neden olabilir? Sakın şu kulağımın üstündeki...»

Bileğimi bırakıp değdirdi parmağını oraya:

«Hımmmm!..» diye kıvırdı dudaklarını.

«Neden bu kadar büyüttün?» diye çıkıştı.

«Benim ne suçum var?» dedim, «Kendi kendine büyüdü.»

«Suçlusun! Altı ay önce gelecektin bana.»

«Çok mu geç kalmışım doktor bey?»

«Vaktinde gelmiş sayılmazsın... Kökü taaa beynine girmiş.»

«Aman demeyin...»

«Desem de, demesem de öyle işte.»

«Alamaz mısınız?»

Beklediği soru da buymuş gibi rahat bir nefes aldı:

«Haaa!» dedi, «Almasına alırım ama... Çok para ister.»

Sanki bir kolayını bulmuş gibi:

«Ne istesin?» diye sordu.

«Memurum.» dedim.

Suratını ekşitti:

«Memursan kolayı var.» dedi, «Gidersin devlet hastanelerine, aldırırsın.»

«Ben sizin almanız için gelmiştim.»

Birden dağıldı yüzündeki bulutlar:

«Alalım!» dedi, «Dörtbin ben alırım üçbin lira da ameliyathane... Pansiyon parası...»

«Aman doktorcuğum, ben...»

«Yatarsın bir klinikte on gün kadar... On gün de istirahat...»

«Yedibin lira çok, veremem.»

«Kaç yaşındasın?»

«Kırk iki.»

«Genç sayılırsın. Yedi bin liralık yaşayabilirsin daha.»

Bankada tam dokuz bin liram vardı. Yirmi yılda arttırmışım. Eh, dedim biraz kalıyor geriye hiç olmazsa.

«Beşyüzünü olsun kırsanız...» dedim umutsuzca.

«Kırdım, peki!» dedi. «Kırdım ama bu beşyüz lirayla teşekkür edeceksin, bir gazetede.»

«Nasıl yâni?»

«Yazdığım bir teşekkürü imzalayacaksın, ameliyattan önce. Yarın gel, Dörtyol ağzındaki Ege kliniğine... Kahvaltı etmeden gel. Hemen alalım bu tümörü!»

«Tümör mü dediniz?»

«Evet, tümör!»

Çok kötü şeyler duymuştum bu tümör için. Çoğu da habis olurmuş...

«Hadi, hadi!» dedi, «Bırak tabansızlığı... Hepsi habis olmaz bu meretlerin, korkma. Yarın sekizde... Hadi bakalım, vizite parası da almıyorum senden.»

Saat sekizde yatırdım paraları... Kendi isteğimle ameliyat olduğumu bildirir kâğıdı okumadan imzaladım. Sonra o teşekkür mektubunu da... Her şey önceden hazırlandığı için işler tıkırında gidiyordu. Soyduklar beni hastabakıcılar, masaya yatırmadan önce, tümörün bulunduğu yeri usturayla traş ettiler.

Bir kuzu boynuzu gibi açık seçik çıkıvermişti ortaya. Gerçekten sinir bozucu bir şeydi. Belki de kadınların bana yüzvermeyişleri hep bu mantar sertliğinde, et yumuşaklığındaki körbarsak yüzündendi. Bu körbarsak kesilip atılırsa, kör talihim de onunla birlikte kesilip atılmış olacaktı.

Beni ameliyat masasına yatıran hemşire, benden tiksizmez görünen bakışlarla, geleceğimin ufuklarını açar gibi gülümsüyordu. Ama burnuma yapıştırdığı gazlı bezle hiç de görüldüğü gibi olmadığını koymuştu ortaya... Ben, ben olmaktan çıktığım için ona kızacak gücü bile yitirivermişim bir anda, bayılmışım.

Gözlerimi bir yatakta açtığım zaman hemen sağ kulağımın üstüne uzattım sağ elimi.. Değil tümörü, sağ kulağımı bile bulamadım yerinde. Başımda, sekiz on kere dolaştırılmış bir sargı bezi, ancak sol gözümü açıkta bırakmıştı.

Mideme vuran narkozun bulantısını geriye itmeye uğraşırken başhemşireyi buldum karşımda. Geçmiş olsun demeye vakit bulamadan:

«Geliyorlar!» dedi, «Gazeteciler geliyor, konuşacaklar sizinle.»

«Buyursunlar.» demek istedim tek gözümle.

Elleri, kâğıtlı kalemler, fotoğraf makineli, teypli kalabalık bir grubun ortasında gülümseyen Doktor Şükrü Uzelli, şöyle bir doğrulduğumu görünce:

«Aman!» diye yürüdü üzerime, «Sakin kıpırdanma, dikişleri sökersin!..»

Hemşire bir bardak su uzatmıştı tam bu sırada. Ben aptalca uzanıp almak isterken flâşlar yanıp sönüverdi.

Hal hatır sormaya başladı doktor:

«Nasılsın, iyi misin?»

«Nasıl iyi olurum ki!» dedim, «Bu sargıların içinde.»

Elinde bir şişeyle geldi hemşirelerden biri. İçinde körbarsak gibi bir şey vardı. Doktor, gazetecilere:

«İşte tümör!» dedi, «Beyninden söküp aldık bu tümörü!»

«Kulağımın üstündeki değil mi bu?» dedim.

Flaşlar yanıp sönmüştü şişeyi bana gösterirlerken. Doktor:

«Tümörü dışarda sanıyor!» dedi gazetecilere.

«Kulağımın üstünde değil miydi?» dedim.

Güldüler katıla katıla.

«Yoksa tümörün kökünü kurutmak için kafatasımı mı açtınız?»

Durmadan gülüyorlardı. Ne vardı gülecek?

Gazetecilerden biri:

«Baş ağrısı yapıyor muydu bu tümör?» dedi.

«Baş ağrısı... Can sıkıntısı, her şey yapıyordu. Hele aynada görünce deliye dönüyordum.»

«Neyi?»

«Bu tümörü!»

«Bakın,» dedi, «Tümörü aynada gördüğünü söylüyor hâlâ!... Öyle gelir hastaya... İdrak yanılması... Tümör beyin üzerine öylesine baskı yapar ki, onu gözleriyle görürcesine canlandırır aynada...»

Sonra bana döndü:

«Son günlerde...» dedi, «Arkadaşlara karşı davranışın nasıldı?»

«Bir gün şaka yapmıştı arkadaşlardan biri... Sonradan çıkan boynuz, kulağı geçer diye...»

Doktor, yine gazetecilere yorumlamasını yaptı sözlerimin:

«Tümörü bir boynuz gibi görüyor! Peki arkadaşının bu şakasını nasıl karşıladın?»

«Yürüdüm üzerine. Bana demek istiyordu ki...»

«Krizler başlamıştı. Almasaydık tımarhaneyi boylayacaktı. Tam zamanında müdahale ettik.»

Genç bir gazeteci:

«Evli misiniz, bekâr mı?» diye sordu.

«Nasıl evlenirim bu tümörle!» dedim. «Arkadaşların şakaları daha da anlamlı gelirdi o zaman.»

Doktor:

«Bu tümörden çıldırıp cinayet işleyenlere çok rastlanır.» dedi, «Geçenlerde Amerika'da bir hasta, sekiz kişiyi makinalı tüfekle taradıktan sonra kendini de öldürmüş.. Otopside beyinde bir tümör... Hem de benim aldığım tümörün yarısı kadar. Düşünün bi ke-re, bu hasta kaç adam öldürecektiler ilerde. İstanbullulara büyük geçmiş olsun.»

Gazetecilerin soruları üzerine, konuşmanın gidişi, daha bilimsel yönler kaymıştı.

«Efendim,» dedi, gazetecilerden biri, «Beynin zarına bastıran tümörü aldınız diyelim, beyin zarını da gerektiği zaman soyabilir misiniz?»

Başka biri, daha da açıkladı:

«Armut soyar gibi...»

«Yakında olacak bu da...» dedi, «Zar soyulunca da bir naylona sarılacak beyin..»

«Bir soru daha. Beyin yerine, yâni insan beyni yerine demek istiyorum, maymun beyni konsa...»

«Haaa!..» diye kesti sözünü doktor. Önce maymun beynini yine maymun beyni ile değıştirelim:

«Gövdeye giren beyin... Vücuda sahip çıktığına göre, vücudun gerçek sahibi sonradan gelen beyin mi, eski vücut mu?»

«Her halde beyin olacak...» dedi doktor, «Bununla beraber beni bu hukukî meseleler ilgilendirmez. Ne para, ne pul...»

Doktorun meslek aşkıyla yanan gözleri, benim sargı içinden bakan tek gözümle karşılaşınca bulanır gibi olmuştu. Konuşmaların benimle bir ilgisi kalmayınca geçtiler koridora, ikişer üçer...

Ertesi günkü gazeteler şu manşetlerle çıkmıştı:
«Başarı ile sonuçlanan açık beyin ameliyatı.»
«Beyin, kafatasının dışında iki saat nasıl çalıştı?»
«Deliren bir hastanın beynindeki tümör, kavanozda!..»

«Altı saat yirmi dakika ameliyat masasında yatan hasta, dünyaya yeniden gelmiş gibiyim, dedi.»

«Doktor Uzelli insan beynini pek yakında maymun beyniyle değıştirecek!»

Sonra, iç sayfalarda, peşin imzaladığım açık teşekkür... Tek gözümle okumaya başladım:

«Beni adım adım cinnete götüren beynimdeki muazzam tümörü, açık beyin ameliyatı sonunda, insanüstü bir maharetle almayı başaran, ciddî rahatsızlığımı âni ve nâzik müdahalesiyle bertaraf ederek beni yeniden hayata kavuşturan büyük insan, kazık operatör Şükrü Uzelli'ye sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarken onu asiste eden...»

Uzayıp gidiyordu açık beyin ameliyatının peşin peşin imzaladığım açık teşekkürü... «Büyük insan ve kazık operatör» sözcüklerine gözüm takılmıştı, bir daha okudum. Harf yanlışlığı vardı, hazık sözcüğünde... «h» harfi gitmiş, yerine «k» harfi gelmişti. Bu tür teşekkürleri dizmekten bıkip usanan bir m rettibin ufacık ve yerinde bir şakası olabilirdi bu yanlışlık!

KARTAL

UZAYLANDI!..

Meşrutiyet Kiraathanesinin Nizamettin Bey'i, bugünlerde gene Komiteci Nizami Yalçın kesilmişti. Ay yolcuları yola çıktığı gündenberi radyo başından ayrılmıyor, sanki inişleri kalkışları o yönetiyor, yörüngesinden çıkan ana gemiyi yerine yeniden o oturtuyordu.

Ay, yolcularından ikisi Kartal'dan inip te ayda yürüyüşe geçince radyonun sesini bastıran bir nutuk çekmeye başladı:

«Gider bu adamlar! Aya da gider, güneşe de!»

Öğretmen emeklisi Cemal Zülfü Bey, gazetesini kapatıp gözlüğünü cebine yerleştirirken sırf onun dalına basmak için:

«Uğurlar olsun Nizamettin Bey!» dedi, «Gene nereye gidiyorsun! Süveyşten geçip Mısır'a mı?»

Nizami Yalçın'ın eski İttihatçılığına dokunmak istiyordu. İkinci Dünya Savaşının Jandarma Komutanı Barlas:

«Hayır, Süveyşten değil, Tobruk'tan geçip te...» dedi, «Rommel'in peşine takılarak!»

Öğretmen Zülfü Bey yolunu sapıtan konuşmayı yörüngesine oturtmak için:

«Almanlar sağlıklarında Kahire'ye gidemezler ama...» dedi, «Böyle aya giderler işte, iyi bir patron bulurlarsa!»

Bir lâf karıştı gerilerden:

«Braun da Braun'muş haa!..»

«Bu iş yalnız bir Braun işi değil, tekniğin bir zafe-ri! Elektronik beyinler herşeyi kılı kırk yararak hesap ederken aya gitmek te iş mi yani! İnsan gözünü karar-tıp, uzay gemisine bir oturdu mu haydi Allah selâmet versin! Ver elini ay!.. Nasıl olsa istim geriden geliyor. Bir Huston uzay merkezi var ki, şoför Cemil yanlışlıkla atlasa gemiye onu istediği yıldıza karga gibi indirir.»

«Ama Braun dedi ki...»

«Ne dedi?»

«Ne kadar teknik ilerlerse ilerlesin, bu işler insansız yürümez dedi!»

«Doğru! Senin elektronik beyin dediğin makineyi geliştiren, bu duruma getiren kim, insan değil mi? Doğru söylemiş Braun!»

Vali emeklisi, Hurşit Bey, bu zaferi soyut insan kavramının içine kitleyip bırakacaklardan değildi. Herşeyin gün ışığına, daha doğrusu ay ışığına çıkmasını istiyordu:

«Yani...» dedi, «Zafer kimin, onu söyleyin siz! Almanların mı, Amerikalıların mı, yoksa?..»

Nizami Yalçın:

«Yoksası moksası yok dostum!» diye çatal çatal bağırdı, «Braun hangi millettense, zafer onun!»

Barlas yeterli bulmadı bu konuşmayı:

«Yolcuların bilet parasını kim verdiyse!..» diye Nizami Yalçın'ın lâfını ağzına tıkmak istedi, «Açık söyle kim kazandı zaferi! Ha, kim kazandı?»

«Kim mi kazandı... Demek zafer kazanılan bir şey, öyle mi? Para gibi, yani?»

«Evet!» dedi tarım müdürü, «Bilirsiniz Napolyon'un dediğini! Kim çok para yatırır o kazanır savaşı!»

Genç ozan Yılmaz İzbilen, emeklilerin konuya el koymalarına kızmış olacaktı ki, bir yörünge ayarlaması yapmak için:

«Aydedenin sakalı, dünya çocuklarının eline geçti!» diye bir soyutlama salladı. Bu başlangıç konuya girmek içindi sadece. Delikanlı lâfın yularını eline geçirdi mi, bırakmazdı bir daha. Nizami Yalçın radyonun düğmesini açtıkça açtı, böylece aydedenin sakalını kurtardı Yılmaz'ın elinden. Radyo Kartal'ın aydan ayrılmasının müjdesini veriyordu:

«Sükunet üssünden kanatlanan Kartal...»

«Anlamadım!» diye bağırdı Barlas, «Sükunetin nesinden?»

«Üssünden!»

«Üssünden haa! Vay anasını!»

«Ne var bunda şaşacak!»

«Üsle sükunet nasıl yanyana gelir! Üssün olduğu yerde sükunet olur mu be!»

«Canım orası bölge bölge. Sükunet Bölgesi... Fırtınalar Bölgesi...»

«Keşke onlar Fırtınalar Bölgesine inmiş olsalardı da, Sükunetin sakinliğini bozmasalardı!»

Nizami Yalçın biraz daha açtı radyoyu. Bu, tartışmaya bir son vermek içindi.

«Aydan havalanan Kartal...»

Üniversiteli Tuncer bağırdı:

«Yalan!»

«Ne yalanı be! Yani havalanmadı mı Kartal?»

«Hayır havalanmadı!»

«Tüm inkârcı bunlar be! Tüm anarşist! Bozguncu!»

«Neden inkârcı oluyormuşuz! Kartal nasıl havalanır! Hava mı var ki ayda! Spikerin uzaylandı demesi gerekirdi!... Kartal, havalandı değil! Kartal uzaylandı!»

«Haa!.. Bak, bu doğru işte!..»

«Doğru tabii! Çenesi düşük Aldrin'in havadan sudan konuşması da yalan, öyle değil mi? Havanın, suyun bulunmadığı yerde, havadan sudan konuşulur mu hiç!»

«Evet, evet! Dereden tepeden konuştular diyecekti spiker!»

«Bu da yanlış! Tozdan, topraktan demesi daha doğru olurdu. Ayda tozdan, topraktan başka ne var ki!»

Radyonun spikeri anlatıyordu:

«Bir sandık taş... Bir sandık toprak... Bir şişe de güneş rüzgârı getiriyorlar beraberlerinde...»

«Davul tozu yok mu?»

«Davul tozu yok ama, ay tozu var!»

«Aman, aman!.. İstemiyoruz, ay tozu getirmesinler!»

Zülfü Bey:

«İşte bu yüzden...» dedi, «Elektrik süpürgesiyle bir temiiiiz süpürmüşler üstlerini başlarını... Kartaldan ana kabine geçerken...»

«Demek ay tozu getirmiyorlar, minare gölgesi getirirlerdi bari!»

«Ne minaresi! Şeytan minarelerine bile rastlamışlar ayda! Gölgesini nereden bulacaklar! Bunun yeri-
ne taze taze serin, güneş rüzgârı...»

«Kışın güneşini, yazın da rüzgârını kullanmamız için!»

«Bunlar getirdikleri... Ya bıraktıkları?»

«Bir zeytin dalı, bir de plaket!»

«Plaket mi?»

«Üzeri yazılı bir çelik levha!»

«Ne yazılmış üzerinde?»

«Biz bütün insanlık adına, barış için geldik buraya!»

«Savaş için geldik diyemezler ki!» dedi Barlas, «Bu adamlar, nerde bir tek insan görse onunla savaşmadan yapamazlar!»

«Ya savaşırılar, ya da dolarla satın almaya kalkarlar...»

«Ayda savaşacak tek insan bulamadıkları içindir, barış için gelişleri.. Bununla birlikte ayda ne var ne yok daha belli değil! Hele getirilen topraklar bir incelensin... Mikrop mu var, bakteri mi, bir anlaşılsın... Bir de bakıyoruz ki aydan getirdikleri mikroplar, biraz kendilerine geldikten sonra bize savaş açmışlar, almışlar dünyayı elimizden!»

«Demek inanıyorsun, ayak bastıklarına, öyle mi hocam?»

«İnanmayıp ta ne yapacaksın, bizim Süleyman Bey resmen ilân etti ayak bastıklarını! O gece uyku kaçtı benim, bütün gece aya bakıp !âhavle çektim!

Ben baktıkça, ay kızardı kızardı, ateş parçasına döndü!»

Üniversiteli Tuncer:

«Kızarmış değil, Hüdaî Efendi,» dedi, «Kızmış olacak!»

«Neden kızsın!»

«Ay ne bilsin gelenlerin barış için geldiklerini! Armistrong'un burası 'Sükunet Üssü!' dediğini de düşünce ateş kesilmiştir!»

«Hayır Tuncer'ciğim!» dedi Zülfü Bey, «Ay kızsın kızsın Armstorg'un ilk önce aya inerken sol ayağını basmasına kızmıştır, hem de besmele çekmeden!»

Spiker yeni haberler veriyordu:

«Ana gemiye kenetlenen Kartal, yolcularını aktardıktan sonra boşluğa bırakılmıştır!»

Nizami Yalçın radyo başından:

«Geliyorlar!» diye bağırdı, «Safra ata ata geliyorlar! Yaşasın!»

«Atsınlar bakalım!» dedi Barlas, «Bir dahaki yolculukta attıkları bak'ın nasıl ayaklarına takılacak!»

«Trafik kazası dediğin böyle olur abi!» dedi. Şoför Cemil, «Hiç olmazsa, kedigözü yapıştırırsalardı arkasına bu Kartal'ın!»

«Gittiler, geliyorlar, kazasız belâsız!»

Lâfın yuları şoför Cemil'e geçmişti:

«Kaza da olmaz belâ da! Herifçioğulları tam uykularını alıp direksiyonun başına öyle geçiyorlar! Bizim gibi uykulu uykulu kullanmıyorlar arabalarını! Üç kişi içerde! Uykusu gelen çekiliyor geriye! Geçen gün kamyonla Urfa'ya kadar gittim geldim. Gözlerimi kırpmadan! Aya gitmek te iş mi be! Onlar kabadayıysa Urfa'ya gidip gelsinler bakalım!»

«Peki seni bindirseler gider misin, bu ecel teknesine!» diye sordu Zülfü Bey.

Şoför Cemil:

«Neden gitmeyecekmişim!» dedi, «Uyku dersen uyku! Kayıntı dersen, kayıntı! Üst baş da patrondan! Yol dersen ayna gibi! Ne geriden sollayan var, ne karşıdan toslayan! Bir de gidip geldikten sonra onbeş gün karantina! Gel keyfim, gel!»

SUYA DÜŞEN

UMUTLAR

Hani karabiber denilen yavrucuklar vardır ya, kara kaşlı, kara gözlü... İşte böyle bir esmer güzeliydi Handan... Aynaya bakmayı öğrendiği ilk günden beri sabah akşam hep kurum karası saç, tava karası kaş, üzüm karası göz gördüğünden mi nedir, sarıya, ölesiye tutkundu. Bu sarıya tutkunluğu ilkin kurdelesinden başlayarak açığa vurmuştu kendini, tam «Sarı kurdelem sarı» şarkısının çıktığı yıllarda...

Yıllar geçtikçe kendisi esmer olarak kalsa da, ne si varsa sarardı, kurdelesinden, patiklerinden, kısa çoraplarından başlayan sarılık tutkusu, çamaşırlarına, yatak örtülerine, odasının badanasına, perdelerine kadar yayıldıkça yayıldı. İlyazdan çok, sonbaharı, erguvandan, salkımdan çok fulyaları, katırtırnaklarını sev-

meye başladı. Esmerler kendisinden bir tatlı söz bile işitmeden, yüzlerine göz kuyruğu ile bakılmadan geçip gittiler. Gönlünde hep sarışınlar filizlenip boy at-tilar, vakti gelince de döktüler yapraklarını teker teker, yerlerini yeni sarışınlara bırakarak...

Okumaya yazmaya, annesinin öncülüğüyle başladığı ilk günlerde bile yaşıtları, bembeyaz kaymak kâğıtlara yazılar karalarken hep sarı defterler istemişti Handan. A harfinin çatallarını, sarı kalemlerle sarı defterlerin sarı kâğıtlarına çiziktirip durmuştu. Alfabe-yi söktürdüğü bu ilk günlerde, «Ne olacaksın büyü-yünce?» diye sordukları zaman, «Yazar olacağım!» de-mişti. A yazmasını kolay sandığından olacaktı her hal-de! Yaşıtları hep «Doktor olacağım, mühendis olaca-ğım.» deyip dururlarken...

Kimbilir, yazar olmayı da annesi koymuş olacaktı aklına! Ah, keşke yazar olmakta direnseydi de, yete-neklerinin dışına doğru sürüklenmeseydi. Zararsız bir tutkudur yazar olmak çünkü... Hiçbir şey edinemezse kişi, mektup yazmayı olsun öğrenir sonunda. Kazan-dibi, tavukgöğsü ısmarlamak zorunda kalmadan, aşk mektuplarını olsun kendisi yazar.

Evet, her şeyi annesinden öğrenmişti Handan... Nazlanmayı, durup dururken kavga çıkarmayı, tabak bardak kırmayı, boyanmayı, süslenmeyi, göz süzüp du-dak bükmeyi... Alfabe-yi de annesinden öğrenmişti, üç dört yaşlarında...

«Ya müzik?»

Ah o müzik!.. Onu da annesinden öğrenmişti iş-te. Konakta bir ut vardı, büyükbabalardan, paşa dede-lerden kalma... Paşa dede ut çalmazdı ama, toplardı ihvanını selâmlığa, onlara çaldırırdı.

Handan Soylyuer, bir gün utun telleri değiştirilirken, annesi ojeli tırnaklarıyla, «la si do re si do» yu tımbırdatıvermişti. Bunun söze aktarılması «Oğlan yaylı» anlamına gelirdi. Ertesi gün de utu yerine kaldırırken, «do si la si si» yi tımbırdatmıştı. Bu sesler de «Kız yaylı!» demekti. Handan, annesinin yarım yamalak parmak basılacak yerleri göstermesinden yararlanarak hemen kapıvermişti bu sesleri...

Ertesi gün misafirlerin bastırđıęı bir saatte kucağına kendinden daha tombul, kendinden daha anlayışlı kocaman ut'u yerleştirip aldırtmışlardı ona. Eliyle karıştırdığı naneye, ağzıyla şunları da ekleyince şylesine bir bulamaç çıkıvermişti ortaya:

«Oğlan yaylı kız yaylı
Dayanamıyorum ben gayrı!
Ben mektebe gidiyom
Kaldım annemden ayrı!»

«Hârika!» diye bağırdılar dinleyenler, «Hârika!..»

Keşke almasaydı Handan, keşke sylemeseydi bu dörtlüğü. Dinleyen misafirlerin:

«Hârika!» diye üzerine atılmaları, Meclisten yeni çıkan hârika çocuklar kanununun maddelerine saldırı mak gibi bir şeydi yaptıkları... Hemen tutanaklar tutuldu, ifadeler alındı, en kısa zamanda Paris'e sürgün edildi yavrucak. Daha kötüsü, annesinin de aynı kanunun, aynı maddelerine çarptırılmış olmasıydı. Suça kışkırtan anne olduğu gibi, suçun doğrudan doğruya taaa kendisiydi... Zavallı anne ister istemez çekti cezasını, çocuğuyla birlikte, tam altı yıl. Altı yıl sonra yeni atanmış bir ğrenci müfettişinin yan tutmayan raporuyla cezaları bağışlanarak yurda dönmüşlerdi.

Türkiye'ye döndükleri gün Handan'ın biyografisinin ilk bölümü de sona ermiş bulunuyordu. Handan'ın ilk teşebbüsü böylece suya düşüyordu işte... Ama

sarıya karşı olan tutkusu hâlâ sürüp gidiyordu. Sarı telli sapsarı bir kemanı vardı Handanın. Bunu sevmesi gerektiği için seviyordu. «Oğlan yaylı» yı çalmıyordu artık ama, tombul utlarda, işte bu yaylı aracı çalmaya uğraşıyordu.

«Kemal Hurşit bey»in yetenekli, yeteneksiz bütün müzik severlerin kapısından gelip geçtikleri Nişantaşı'ndaki konağına gidip gelmeye başlamıştı Handan Soyluer de... Fransızların anlayamadıkları hârika çocuk büyümüş, yerine dâhî bir genç kız gelmişti bu noktada.

Fransızlar anlayamamışlardı yeteneklerini ama, işte sonunda Kemal Hurşit bey anlamıştı ya!..

Bir gün Hurşit bey:w

«İşte Handan...» demişti, «Size akkompanye edecek piyanist Erol Gürkan.»

Şöyle başını kaldırıp bakınca ilk önce sapsarı saçlar görmüştü Handan Soyluer, sonra bal rengi gözler... Sonra, daha sonra... Hiçbir şey görmemişti gözleri, ama hiçbir şey!

Erol Gürkan, yalnız piyanosuyla değil, nesi varsa kullanmıştı eşdeşlik edebilmek için... Elden düşme sapsarı arabasını, sarıya boyanmış odasındaki sapsarı kadehlerden içirdiği viskilerle, sapsarı çarşafklar içindeki yaldızlı karyolasını...

Annesi soruyordu her ikisine ayrı ayrı:

«Ne vakit nişanlanacaksınız?» diye.

«Konserden sonra.» diyorlardı her ikisi de ayrı ayrı.

Sapsarı kâğıtlar asıldı kentin duvarlarına, ağaçların sarı yapraklarını döktüğü bir mevsimde... Konser sezonu başlamıştı. Ekimin bilmem kaçında konserleri vardı, sinemadan bozma geniş bir konser salonunda... Biletlerin hemen yarısını Handan'ın annesi dağıtmıştı

eşe dosta... Bir yarısı da sayfa sayfa reklâmların çekiciliğine dayanamayan konser meraklılarınca satın alınmıştı... Daha doğrusu sosyete sayfalarına el altından yazdırılmış dost yazılarının içtenliğine inananlar tarafından...

Salonu doldurmaları, yalnız Kemal Hurşit bey'in her ikisi için bestelediği piyano, keman ve orkestra tarafından çalınacak Anatoli adlı konçertoyu dinleme için değildi elbet... Biraz da bu iki biribirine denk esmer-sarı uyumunu incelemek içindi... Kemal Hurşit bey'in prezantasyonuyla açılmıştı perde... Belediye orkestrası pusuda, kendilerine «Haydi!» diyecek sihirli çomağı bekliyordu. Gözler notalardan çok, bu iki sevgiliye dikilmişti.

Sarışın erkek, sarışınlığının hinoğluhinliği içinde «tam siper» di, piyanosunun diz çukurunda... Sesler, ne de olsa usta bir akortçunun İngiliz anahtarıyla kıskıvrak bağlanmıştı. Ama keman... Keman için kesin bir sınır çizelemezdi, gerilen tellerin üzerinde...

Mevsim sonu öksürükleriyle sürüp gidiyordu konser. Sinirli parmaklar nerelere bastığının farkında olmadan, o tel senin, bu tel benim yalpalıyordu... Yalnız tel üstünde ileri geri tökezlenmelerle kalmıyordu parmaklar, telden tele de atlayıp sekiyordu.

Basamağının üstünde çomağını sinirli sinirli oynatan Maestro, genç de olsa işin farkına varmış, kemanın sesini surdillemek için orkestrayı coşturup gürültüye boğma zorunluğunu duymuştu. Hani başaramıyor da değildi. Davulcu bile, çoktan anlamıştı işin içyüzünü... Davulunu yerli yersiz tokmaklamaya çalışıyordu bütün gücüyle..

Handan Soyluer, her gün, banyoda bile tökezlemeden mırıldandığı notaları derleyip toplayıp dizemez

olmuştı tellere, Sürttüğü yayın baskısından kurtulan kaçak sesler, kulakları tırmalamaya başlamıştı çoktan. Frenleyemediği coşku yüzünden boyuna yer değiştiriyordu mezürler... Albaştan etmesi gereken bir bölümü atlamış, yanlışının farkına varınca da birden zınk diye duruvermişti. Ne geriye dönebiliyordu, ne de ilerleyebiliyordu. Birden silinivermişti notalar sayfaların üzerinden. Piyano almış başını, gidiyordu. Koşup yetişmek istese de, güç kalmamıştı parmaklarında. Yay ile keman iki ayrı enstrüman gibi düşüvermişti iki yanına.

İki sinirli el, birden havada açılıp durduruvermişti orkestrayı. Biten konserle birlikte bir biyografinin ikinci gölümü de böylece sona ermiş oluyordu.

Sona eren, konser değildi sadece, kendisine hayat boyu eşdeşlik etmesi düşünülen bir sarışının da kendisini bırakıp gitmesiydi.

Sürüp giden umutsuzlukları temiz bir «intihar» paklardı ancak. Bir gün, Orhan Veli'nin şiirine boş vererek attı kendini denize. Suyu düşen hayâllerinin, Boğaz'ın mavi sularına vuran bir yansımasıydı bu atılış...

Ama olmadı...

Handan'ın bu teşebbüsü de, yaptığı bütün teşebbüsler gibi yarım kalmıştı. Bir delikanlı, bir dalışta çıkarıvermişti suyun yüzüne onu. Yuttuğu bol su kâr kalmıştı yanına. Kendine gelip de gözucuyla karşıındaki gence bakar bakmaz:

«Ah, yazık!» demişti, «Bir esmermiş beni kurtaran!..»

YAŞSA,

ULAN İNEEEK!...

Bir aydır yalı kahvelerinde dedikodusu sürüp giden maç bugün yapılacaktı, tabakhanenin arkasındaki düzlükte. Bundan önceki maçlar, türlü nedenlerle yapılamamıştı, başlanan maçlar da bitirilememişti havanın gerginliği yüzünden. Çok daha önceleri kulüpler henüz yoktu ama, Aşağı Mahalle ile, Yukarı Mahalle arasındaki zıtlık, bu memlekette ilk dükkân, bu memlekette ilk pazaryeri, bu memlekette ilk parti açıldı açılalı sürüp gidiyordu. Bu yüzden bu memlekette ne açılırsa, hep ikişer ikişer açılırdı. Yalnız Hükümet Dairesi bir taneydi, o da tam iki mahallenin kesiştiği çizgi üzerinde.

Yukarı Mahalle Ataryemez takımını açtığı gün, Aşağı Mahallede karşısına Ataryatar takımını çıkar-

miştı ona inat. Futbol, iki mahalle arasındaki geleneksel geçimsizliği sürdürmek için arayıp da bulunmaz bir oyundu, cirit gibi bir cenk oyunu...

Oyunun oynanacağı yer üzerindeki çekişmeler günlerce sürmüştü. Çok daha biçimli, daha geniş alanlar vardı ama, her biri takımlardan birine seyirci avantajı bakımından üstünlükler sağladığı için sakıncalı görülmüştü. Seyirci avantajı sorunu yanlış anlaşılmasın. Seyirciler, maç nerde yapılırsa yapılsın aynı seyircilerdi ama, dengeyi bozan pencerelerden bakması gereken başörtülü kadın başlarıydı. Her ne kadar alana inmezlerdi ama, kağıt yapıştırılmış camlar arkasından bakmaları bile oyunun gidişine yeteri kortede etkili olurdu, bir iki denemeden anlaşıldığına göre.

En sonunda kasabanın güngörmüş kişilerinden Seydali'nin bulduğu tabakhane arkası, iki takımı tutanları da susturmuştu ister istemez. Tabakhanenin iki mahalleden hiç biriyle ilintisi yoktu. Çünkü yeri ne aşağıdaydı, ne yukarda... Hattâ kasaba dışında olduğu için (üstelik te kokusu yüzünden) bu memleketin malı mülkü bile sayılmazdı. Sahibi bile yakın köylerden birinde doğup büyüme idi.

Seyirciler daha sabahtan üçer beşer almışlardı yerlerini tabakhane arkasında. Yalnız seyirciler mi? Yeme ile, içme ile uzaktan yakından ilgisi ilişkisi olan bütün satıcılar da yerlerini almışlardı. Simitçiler, ayrancılar, yemişçiler, gazozcular, peynirli pideciler, lâhmacuncular...

Önce top alanına hakem çıktı. Yumruk kadar bir bekçi düdüğü, boynundaki sicimde sallanıyordu. Alanın taç çizgisine kadar sokulup bağdaş kurmuş olan

seyirciler, uzunlu kısalı parmaklarını ağızlarına getirerek bir ıslık korosu halinde hakemi selamladılar.

Hakem de düdüğünün akordunu yapmak için üç uzun altı kısa üfürükle selâmı karşıladı. Bu aynı zamanda oyuncularını çağırma anlamına da geliyordu. Önce Ataryemez takımı göründü. Kimisinin kışında paçaları sıvanmış kara don, kiminin sırtında kolları sıvanmış mintan vardı. Ayaklarında da adamına göre, postal, mes, potin, kalçalı kundura, cizlaved lâstik...

En önde kaleci Ali tırısı kalkmıştı, arkasında on-bir oyuncu çalımlı bir eşkinle koşuyordu. Asıl kaleci Şoför Recep Adapazarı'na kavun götürdüğü için yerine muavini Çakır Ali'yi yollamıştı. Zehir gibi kaleciydi Çakır Ali... Deve gibi boyuyla kale duvarının üstünden geçen şütleri bile armut toplar gibi toplardı, ama küçük bir kusuru vardı, ayağının burnundan geçenleri eğilip tutamazdı bu boy yüzünden.

Ataryemez'liler önce alanın poyraz tarafına döndüler:

«Sağol, sağol, sağol!..» diye beşyüz kadar seyircinin ömrüne dua ettiler, sonra tersyüz edip üç kere daha haykırdılar!

Ama karşı tarafta ömürlerine dua edilecek kimsecikler yoktu. Üç beş inek bayırda otliyordu kendi hallerinde, o kadar... Bunlardan biri başını kaldırdı selâmlara karşılık verdi:

«Mooo!...»

Çakır Ali, kucağındaki topu alanın ortasında minareledikten sonra, kaleye koştu. Sağaçık Köfte Bekir, yere düşen topu fiyakalica istop etmeğe kalkıştı ama dumanı fazla aldığı için ayağını biçimlice çıkaramamıştı, top bir iki zıpladıktan sonra Ayva Nuri'nin önüne doğru yuvarlandı.

Ayva Nuri böyle zıplaya zıplaya gelen paslara bayılırdı:

«Tut ulan Çakır!» diye bir asıldı ama, nerdeeee!... Top korner noktasından havalanarak hıyar bostanına düştü. Bostana her giren topun, en azdan beş hıyara mal olduğunu bilen bostan sahibi topu hiç durdurmadan geldiği yere yolladı. Top bu sefer Piç Necmi'deydi. Tuttursa tuttursa kaleyi Piç Necmi tutturabilirdi ama, onda da bir terslik vardı bugün. Bir sol yapıştırmak istediye de 45 numara ayakkabı, topun bir karış üstünden geçmişti. Kıydan:

«Ulan sen de fazla çekmişsin dalgayı!» diye yuhladılar.

Hakem saatine bir kere daha baktı, düdüğünü sinirli sinirli üfledi. Hep böyle yapardı, bu Ataryatar takımı, hâlâ görünürlerde yoktu kimsecikler.

Ataryemez'liler boş durmamak için işi tek kaleye döktüler. Maç için hiç antrenmanları yoktu. Nasıl olabilirdi ki... Ancak bugün bir araya gelebilmişlerdi. Yarım saatlik bir antrenman yaptılar, bir araya gelmişken...

Hakem maçı unutmuş, ileri geri koşarak tek kaleyi yönetiyordu. İki penaltı verdi haybeden, ikisi de avut olmuştu çekilen şutların. Kaleci şanslıydı bugün.

Bir ara aklına gene maç gelmiş olacaktı hakemin. Korner köşesine kadar giderek düdüğünü çaldı kesik kesik... İlerdeki mısır tarlasından önce takımın kapitanı Çakıldak Hayri boy gösterdi:

«Patladın mı be!» diye çıkıştı hakeme, «Daha kafamızı bile bulamadık!»

Çok geçmeden de kaleci önde, tek sıra Ataryatar takımı çıktı alana.

Para atmak için kaptanlar hakemin yanına geldiler. Ama kimsede atacak bozuk para yoktu. Ufak para darlığı vardı memlekette. Hakem yerden bir çöp alarak kaptanlara uzattı, çözümledi bu işi de...

Herkes yerini alınca bir sorun çıktı ortaya! Hakem de dahil, bütün formalar siyah - beyazdı. Daha önemlisi, takımların biri oniki, biri on kişiydi. Onluk takım kaptanı:

«Takımımızda siyasî temizlik yaptık, sol açığı attık!» dedi, «Aşırı giderlerse sol hafı, sol beki de atacacağız!»

Karşı taraf:

«Oyuncular tamam sayılır, işte hepsi yirmiiki kişi!» diye savunmasını yaptıysa da hakem bunu da yutmadı, fazlasını çıkardı.

Bu tartışmalar sürüp giderken Ataryatar'ın sol açığı da gelmişti. Enayi, yeni evli olduğu için, çıkmamıştı karının koynundan.

Oyun çok durgun başlamıştı. Formalar siyah-beyaz, beyaz - siyah olduğu için paslaşmalarda kimse sıkıntı çekmiyordu, Hakem bile karışıyordu arasıra oyuna. Bir ara çok sertleşmişti oyun. Ataryatarlılar biçmeğe başlamışlardı. Biçilenlerin hep kendi takımlarından olduğu anlaşılınca, kırıcılıktan çabuk vazgeçtiler. Hava sıcak mı sıcaktı. Herkesin dili dışardaydı bir karış. Yöneticiler, alana durmadan soğuk gazoz, soğuk bira taşıyorlardı.

Bir ara tam Ataryatarlılar, karşı kaleye indikleri sırada, çayırdaki ineklerden biri yanlışlıkla dalıvermişti içeri. Top, sağaçığa geçince, inek üzerine gelenlerden ürkererek santra'ya doğru dalmıştı. Sonra Ataryemezli forların arasına karışıp karşı kaleye doğru koşmaya başladı. Ataryatarı tutan seyirciler yırtıyorlardı:

«Hakeem!.. Oniki kişi oynuyorlar!..»

«At birini dışarı!..»

«Ulan hakem at şu ineği be!..»

Ama hakemin gözü yeni giren oyuncuda değil, toptaydı. Ataryemezliilerin ortaladığı top, ineğin ayaklarından sol açığa geçmişti. Solaığın ortası yeniden ineğin n ayaklarını buldu. Tam kalenin önüne doğru kuyruğunu kaldırmış koşuyordu ki, Ataryemez'i tutanlar bir ağızdan bağırmaya başladılar:

«Ulan inek, şt!..»

«alımla! Gir kaleye!..»

«ık kafaya! Boynuuuz!..»

«Dayan!..»

«Ulan inek! Ne duruyorsun? Dayan!..»

Gürültüden büsbütün rken hayvan, kaleyi ahır kapısına benzetip içeri dalmak isteyince, bek korkudan yana çekilmişti. Sol açığa geçen top yeniden yer tutan ineğin ayaklarına çarpınca bomba gibi bir şt kalenin sol köşesinden direği sıyrarak yokladı ağları!

Ataryemezliiler gırtlaklarının bütün gücüyle bağırıyorlardı:

«Goooll!..»

«Yaşşa ulan inek!..»

«Ulan omuzlayın ineği!..»

«Yaşa aslan!..»

Bal gibi gold bu!..

Ataryemezin santraforu tekme yiyip çıkmıştı zaten. Siyah - beyazlı takım, söylendiği gibi oniki oyuncuyla değil, tam onbir oyuncuyla oynuyordu.

Hakem, haklı olarak topu santraya yolladı. Her oyunda hiç yoktan hır çıkarmayı huy edinen Ataryatar takımı yine çamura yatmıştı. Bu kez de atmadan yatmıştı çamura!

Maç özel maçı, oyuncu sokmak, oyuncu çıkarmak serbest olduğu gibi, lisans da aranmayacaktı özel anlaşmaya göre... Yani yersizdi Ataryatarlıların itirazları. Değil bizim federasyona, FIFA'ya başvurular da hava alırlardı. Herşey «nizamî»ydi, ineğin siyah-beyaz forması bile... Ataryemezli seyirciler «Yuuuh!..» çekerek verdiler ağızlarının payını. Ataryatar takımı alandan çıkarken bütün Ataryemezli seyirciler doldular hüryaaa alanın ortasına. Oyunun tek golünü atan alçak gönüllü oyuncu çimen sahanın fazla uzayan otlarını eksiksiz dişleriyle biçmeğe çalışıyordu. Taraftarlar tuttukları gibi dört ayağından sallasirt ettiler. Çarşı içinden geçirerek kulübe doğru taşıldılar «Hamsiyi koydum ta ta tavvaya!..» şarkısını söyleye söyleye.

Yolun iki yanına dizilen sporsever halk, avuçları patlayıncaya kadar alkışlıyorlardı yoldan geçenleri:

«Yaşa ulan ineeek!..»

«Yaşa aslaaan!..»

«Yaşşaaa!..»

«Bi tanesin şu memlekette!..»

«Yaşşa, ulan ineeek!..»

UZUN BOY

İNCE BEL

Horoz Bar'ın patronu Camgöz Halit, çengeldeki faturaları çekip çıkarmış, sermişti masanın üzerine. Neydi bu kepazelik... Güvenip kasaya bıraktığı adamda mı vardı bir sakatlık, garsonlarda mı, yoksa gece gündüz demeden uçuşa çıkan kızlarda mı?... Bu gidişle kirayı bile ay başına kadar denkleştirip çıkaramıyacaktı ortaya.

Şefgarsonu çekti karşısına:

«Hep içeri, hep içeri!...» diye başladı, «Tam işler tıklarına girdi derken tepetaklak oluyoruz! Bir baskın, bir masraf kapısı... Piyasada da yaprak kıpırdamaz oldu!»

«Hep böyle olur ay sonlarında Halit bey.» diye savunmaya geçmek istedi şefgarson, tıktı lâfı ağzına Camgöz Halit:

«Kaç tane aylığa bakan müşteri var ki?...»

«Var üç beş tane, hem de gediklisi barın!» dedi.
«Bir şişe birayla kızlarağası kesiliyorlar başımıza!»

«Bizi pamukçular.. incirciler, üzümcüler.. tütün-
cüler paklar! Aylıkçı mı, istemem... Sen liseyi bitir,
üniversiteyi bitir, geç dört yüz lirayla bareme. Sonra
dadın barlara, gece kulüplerine. Kızlarımızı baştan çı-
kar. Ne kadar olsa okumuş herifler, ağızları lâf yap-
masını biliyor. Tek konyağa onaltı kâğıdı bayıldı mı
bırakır mı kızın yakasını? Dön baba dönelim! İster ki
bütün gece sıradan bütün kızlarla dans etsin de acı-
sını çıkarsın, verdiği paranın. İşimiz aylıklılara kaldıy-
sa, çekelim şimdiden kepenkleri. Söyle şef, neye kı-
çın kışın gidiyoruz böyle?...»

«Halit beyciğim!» dedi, bir konsomatris kızın cil-
vesiyle, «Yaşlandı kızlarımız... Elimizde civcivlerimiz
kalmadı! Bütün barlar silme gençleştirdi kadroları...
Yaşlarını onsekize çıkarıp onbeşinde kız çalıştırıyor-
lar.»

«Hadi ordan sen de!» diye tersledi patron, «Tu-
rist mevsimine girdik. Turistler ne yapsın onbeşinde-
ki kızları? Onlara var mı göbek!... Bar kızı dediğin yir-
mibeşe, otuza dayanmadan oriyantalın üstesinden
gelemez. Kalça, göbek ister gelen turist... Şimdiki kız-
lar kurşun kalem gibi...»

«Onlara da razıyım ben. Olsa bir düzine kızımız.
Bol avans istiyorlar diye barındırmıyorsun ki!»

«Alsınlar parayı, sonra pırrr haa? Namussuzların
gölzeri hep bizde açılır, bizim Horoz Bar'da, kedi en-
cekleri gibi... Sonra alırlar voltalarını.»

«Keyiflerince gitmek ister onların!»

«Nermin'in keyfince gittin de ne oldu, şimdi söy-
letme beni! Yüz vermeyeceksin bunlara, gaddar ola-
caksın! Bunu bilir bunu söylerim, yine de kızlarda de-

ğil suç, hep bizde!... Geriden geriye her şeyine göz kulak olacaksın kızın.»

«Haklısın beyim. Yemesi içmesiyle... Giyimi kuşamıyla...»

«Daha çok yattığı yerle... Yatıp kalktığı adamla... Ama kıskanmadan, hır çıkarmadan... Yerine göre borçlandıracaksın... Yerine göre tutup elinden parasını alacaksın! Kızın dostunu bile kendi elceğizinle bulup sokacaksın koynuna! Öylesine yumuşak başlı delikanlılar bulacaksın ki, ipleri hep elinde olacak. Benim diyen adam barcı olamaz, ince iştir barcılık... Kim salıvermiş bu adamı içeri?... Hişşşt, ne arıyorsun burda sen?...»

Sıskası çıkmış, kirli pasaklı gençten biri dikiliyordu ortada.

«Kim soktu seni içeri? Kapıcı nerde?»

Şefgarson suçlu suçlu:

«Bira'ya göndermiştim.» dedi.

Camgöz ters ters baktı:

«Bar neden batıyor diye durmuş da sebebini arıyoruz.» dedi, «Bar böyle böyle batar işte! Ne giren belli ne çıkan. Sidikli Baba'nın tekkesi sanki!... Hırlı mıdır, hırsız mı, biri girer kapıdan... Taaa burnumun dibine kadar da gelir... Heeey!... Ne arıyorsun bu kılıkla barda sen?...»

Delikanlı duyulur duyulmaz bir sesle:

«İş arıyorum...» dedi, «Mutfakta falan...»

«Çek arabanı, yallah!... Aşocağı değil burası!...»

«Bardak, tabak... Bulaşık... Siler süpürürüm ortalığı... Yerleri silerim.»

Geniş geniş güldü Camgöz:

«Sen önce yüzünü gözünü sil. Nedir bu pislik be... Atın şunu dışarı. Yılmaz, sen geç kapıya. Tut kolundan, götür şunu da.»

Yılmaz tam kolundan tutup itelerken:

«Hele dur...» dedi patron, «Bırak gelsin yanına.»

Delikanlı önce duraladı. Bir kalleşlik olmasın işin içinde, diye. Halit Camgöz'ü inceledi. Patlak ayak-kabılarını sürüye sürüye yaklaştı. Gözgöze geldiler.

«Kaç yaşındasın sen?» diye sordu patron.

«Onyedi, onsekiz...»

«Var mı nüfus cüzdanın?»

«Almıştım yanıma...»

«Ver bakayım!»

İç cebinden çekti çıkardı. Cüzdanla birlikte kirli bir astar da fırladı dışarı.

«Buyur!» diye uzattı.

Karıştırıp doğum tarihine baktı Camgöz:

«İyi!» dedi, «Onsekiz... Adın?»

«Dursun.»

Kapattı cüzdanı ama, geri vermedi.

«Aman ne berbat isim!» dedi, «Kaç gündür yıkamadın yüzünü, bakalım?»

Önüne bakıyordu Dursun. Uzun boyluydu, inceden... Beli de inceydi. Yüzü biçimliydi ama, pisti. Boynu kulakları...

«Gel.» diye taktı peşine.

Helânın yanında bir duş vardı, ağır sarhoşlar için... Tanıdık sarhoşları ayıltmak için kullanılırdı:

«Gir şuraya.» dedi, «Soyun... Neyin varsa sar, sarmala...»

Barın karşısında bir konfeksiyoncu vardı. Çalıştırdığı kızlara öteberi alırdı veresiye... Girdi içeri, birkaç parça giysi aldı. Ayakkabıcıdan da bir çift spor pabuç... Döndü. Uzattı elindekileri duşun kapısından:

«Sabunla başını adamakıllı.» dedi, «Sonra giy şunları. Şimdilik...»

Bilirdi kirne ne yakışacağını... Çok geçmeden Dursun'u giyinmiş karşısında görünce beğeniyle süzdü dipten doruğa. Alamadı kendini gülmekten! Ürkütmemek için de:

«İsmarlama elbise yaptıracağım sana sonra.» dedi, «Üstündekileri burda çalışan kızlardan aldım. So-kağa çıkacak değilsin ya... Çalışacaksın içerde... Bardak, tabak... Temizlik işlerinde...»

«Ben kız değilim ki...» diyecek oldu.

«Sus!» dedi Camgöz, «Kızlar insan değil mi? Pislikten suratına bakılmıyordu. Adama döndün birazcık.»

Dursun rahatlamıştı, yıkanıp, paklanıp ne de olsa adama dönmüştü ya...

«Adın, Dursun değil bundan sonra...» dedi patron, «Dursan! Bir de Menekşe ekleriz başına olur bitter! Nüfus cüzdanındaki «u» yu da «a» yaptık mı tamamdır!»

«Olur mu?...» diyecek oldu.

«Mis gibi olur!» dedi, «Ben böyle neler oldurdum şimdiye kadar! Çalışmana bak sen! Erkekle kız birbirine karıştı artık!»

Saçlarına ilişmişti gözü:

«Nedir bu saçlar?» diye çıkıştı, «Kaç aydır berberin önüne oturmadin? Olmaaaz!... Bir genç kız için bile bu kadar saç fazla. Gel bakalım içeri.»

Kızların soyunma giyinme, boyanıp süslenme odasına soktu, ite kaka. Boynuna eski bir peçete sarıp aldı makası eline... Saçların bir tutamını, kartal kanadı, indirdi sağ gözünün üstüne... Kulakların üstüne sarkanları geriye tarayıp düzeltti. Açılıp açılıp baktı karşıdan. Çantasındaki traş makinesini getirip taktı prize. Siskalıktan henüz sakallaşmamış ayva tüylerini aldı makineyle, ensesini temizledi:

«Oldun şimdi bir hanım kız!» dedi. «Kalk ayağa bakalım. Yürü!... Uzun boy, ince bel... Kısa at adımlarını! Daha kısa! Biraz sonra kızlar gelmeye başlar, aç gözünü de, yürümesini, kıvrımını öğren onlardan! Seni bu hale getirdim, biraz da sen gayret et! Çeki düzen ver kendine! Haydi bakalım, doğru mutfağa! Kadehleri, bardakları sabunlu sudan geçir, gıcır gıcır!...»

Dursun önüne bakıp dikiliyordu suçlu suçlu.

«Ne duruyorsun!» dedi patron, «Yürü mutfağa!»

«Bey!... Ben hep böyle...»

«Ne olurmuş hep böyle kalırsan?» diye kesti sözünü.

«Hep böyle... Kızlar gibi...»

«Şimdiye kadar erkek oldun da ne oldu? Biraz da kız ol! Kıvrabilirsen... Yâni demek istiyorum ki bu işi kıvrabilirsen, üç beş gün sonra da seni konsomatris yaparım, çıkarırım ortaya! Gül gibi geçinir giderisin! Hele elin bardak tutmaya, çatal kullanmaya yat-sın. Hiç belli olmaz, bir de bakmışız, yıldız olup çıkmışsın. Uzun boy, ince bel... Kimin kızından aşağısın be!»

KARŞIDAKİ TOP AĞAÇ

Halıcıoğlunun üstünden, Yahudi Mezarlığını ikiye bölen sırtlara geldik. Hava sıcak mı sıcaktı. Kışlık ur-balarımızı çıkarmamıştık daha. Herşey emirle idi, askerlikti bu... Komutanlarımız her türlü sıkıntıya, darlığa, yokluğa, eziyete alıştıracaklardı ki bizi, sapına kadar asker olalım. Asker acıkmaz, asker uyumaz, asker yorulmaz, asker hastalanmazdı. Askerin terlemesi gerekirdi ama, terliyorduk durmadan. Hele yol, şu söylemesi ayıp yokuşa sarınca...

Bugün yol uzadıkça uzamış, anamızdan emdiğimiz süt fitil fitil gelmişti burnumuzdan. Çamaşırların tenimize kolalanmış gibi yapıştığı bir sırada Yüzbaşı, vermişti beklediğimiz komutu:

«Bölük, dur!»

Eğitim yerine gelmiştik. Yüzbaşı, bir sigara mo-

lası verdi mi doyum olmazdı artık tadına. Ama bugün bizim Akif Bey barut gibiydi. Sigara için kibriti çaksak uzaktan ateş alacağa benziyordu. «Tüfek çat» komutu beklerken:

«Üçüncü bölük!» diye gürledi, «İstikamet, karşıdaki top ağaç! Marş marş!..»

Bu marş marş ta nereden çıkmıştı! Omuzumdaki Hoçkis'i sıyrıp almıştım elime... Marş marşsa, marş marş!...

Askerlik çağını Roma'da geçirip, otuzbeşinde yarım kalan üniversite öğrenimini bitirmeğe çalıştığı sırada babasının ölümü üzerine Paris'ten dönen Feridun:

«Yandık!» dedi, «Ben yatıyorum arkadaş!»

Kilosu boyuna bakarak ağır bastığından mı, yaşı bizden ileri olduğundan mı, yoksa biraz rahata düşkün olduğundan mı, nedir, böyle sıkıntılı işlerden hiç hoşlanmazdı. Seksen kişilik bölüğün göz dolduran kalabalığına karışıp koşarken ayağı takılmış da yuvarlanmış gibi atıvermişti kendini yere, sürünerekten bir kura kaymış, kıvrılıp kalmıştı.

Elbet bu marş marş'ın bir geri dönüşü de olacaktı. Top ağacın altında yalıyacak değildik ya! Dönerken katılacaktı aramıza.

Biz kanter içinde top ağacı bulmuş, «Hazirol» durumunda çalkılıp kalmıştık.

«Geriye dön!..»

Döndük. Yüzbaşı çok uzaklarda kalmıştı. Bütün vücudumuzla soluk alıyor, bölükçe kendimize gelmeğe çalışıyorduk.

«Üçüncü bölük, istikamet top ağaç, manga kolu!»

Eh, bu komut marş marştan daha az yorucu olduğu için hiç tepki göstermemiştik. Mangadaki yerlerimizi alıvermiştik. Manga kolunda herkes eşini bul-

muş, bense tek kalmıştım. Feridun çukurda yatıyordu çünkü. Arkadaki mangaya döndüm.

«Eş değiştir!» dedim yavaştan.

Dedim ama, Feridun cephaneci olduğu için onun yerini tutacak tüfeksiz tek kişi yoktu geride. Herkesin omuzunda birer tüfeği vardı, bir fundanın içine sokacak değillerdi ya!

İsteğimin uygulanma olanağı yoktu bu yüzden. Yüzbaşı sıkı bir yürüyüşle bize doğru geliyordu. Gözleri bölükte olduğu için sağındaki solundaki çukurları izleyecek durumda hiç değildi. Mahmuzları şakırdatta şakırdatta geldi, elleri arkasında dikildi karşımıza:

«Böyle askerlik olmaz!» dedi, burnundan soluyarak.

Askerlik böyle olmazdı, biz de biliyorduk, hele böyle Haziran sıcaklığında.

«Saat tuttum...» dedi, «Tam bir saat onsekiz dakikada geldiniz bugün talim yerine!»

Bu yolu hava sıcak olmazsa biz, ellibeş dakika rahatça alıyorduk.

«Size söylüyorum, olur mu böyle şey?»

«Olmaaaz!..»

«Savaşta olsak, düşmana tam yarım saat, zaman kazandırmış olacaktınız! Yani düşman sizden yarım saat önce dikecekti bayrağını tepeye!...»

Birden gözü mangadaki boşluğa takılıvermişti. Sanki Feridun'u bir kurşunda çukura ben yuvarlamışım gibi dikti gözlerini üzerime:

«Nerde bu adam?»

Arkama döndüm, Feridun'un yokluğunu, daha yeni anlıyormuşum gibi, şaşkın şaşkın bakıp kaldım.

«Sana soruyorum!» diye gürledi, «Nerde bu adam!»

«Vardı az önce!» dedim.

«Ne oldu, geberdi mi?»

Çavuşa döndü:

«Var mıydı yola çıkarken?»

«Vardı komutanım!»

«Ne oldu?»

«Marş marşta döküldü komutanım!»

Askerlikti bu! Ölmek te vardı, öldürmek te....

Dökmek te vardı, dökülmek te...

«Çık!» dedi bana, «Bul cephanecini!»

Birden geriye döndü. Feridun işin sarpa sardığını anlamış olacaktı ki, yattığı çukurdan kalkmış, sendeleye sendeleye geliyordu. Yüzbaşının baktığını görünce birden çöktü, bir ayağını oğuşturmaya başladı.

«Heeey!..» diye bağırdı Yüzbaşı, «Ne oldu be?»

«Ayağım burkuldu efendim!»

«Efendim yok!»

«Ayağım burkuldu komutanım!»

«Askerin ayağı burkulmaz!»

«Burkulmaz komutanım!»

«Geç yerine!»

Bir komut:

«Bölük marş! Adi adım!...»

Eğitim yaptığımız düzlüğe doğru yürüyorduk. Feridun:

«Paçayı kurtardım mı dersin?» diye sordu yavaştan.

«Öyle görünüyor!» dedim.

«Yuttu mu, ayağımın burkulduğunu?»

«Daha belli değil!»

«Heeey! Kim orda konuşan!..»

Düzlüğe gelince bölüğü durdurdu. Bakışlarıyla Feridun'u arayıp buldu:

«Çık sıradan!»

Feridun sıradan çıkar çıkmaz:

«İstikamet!» diye bağırdı Yüzbaşı, «Karşıdaki top ağaç! Marş marş!..»

Öyle ya, bütün bölük marş marş yaparken Feridun yatmamış mıydı, çukurun içinde... Yanına mı kalacaktı!..

Feridun ağır aksak, sendeleye sendeleye koşarken:

«Olmaaaz!» diye seslendi geriden, «Böyle marş marş olmaz! Dur! Geri dön, marş marş!..»

Soluk soluğa gelmişti Feridun. Yüzbaşı, onun soluk almasına vakit bırakmadan verdi komutunu:

«İstikamet! Top ağaç, marş marş!..»

Feridun, az önce söylediğinin büsbütün de yalan olmadığını belirtmek için hafiften sendeliyordu. Yüzbaşının gözünden kaçmamıştı bu oyun:

«Dur!» diye bağırdı, «Geri dön marş marş!..»

Feridun yanımıza dönünce:

«Bak arkadaş!» dedi, «Sendelemeyi bırakmazsan akşama kadar dilin dışarda tazı gibi koşarsın! Anlıyor-sun değil mi? Hazirol! İstikamet, gerideki top ağaç, marş marş!..»

İşin inceliğini kavriyacak kadar anlayışlıydı Feridun. Koşu atı gibi parladı birden. Sendelemeden, tökezlemekten yıldırım gibi biriken gücü ile koşmaya başlamıştı. Yüzbaşı:

«Dur!» diye bağırdı, «Hah işte böyle! Geç yerine!»

Yerine geçmişti ama, boyuna söyleniyordu:

«Dur sen!» diyordu, «Bak nasıl canına okuyacağım senin! Eğer canına okumazsam, bana da...»

«Sus!» dedim, «Duyacak...»

«Kurutmazsam kökünü bana da Feridun demesinler!»

«Bırak şimdi!»

«Yaşatmıyacağım onu!»

«Sus be!»

«Yaşatmıyacağım! Kurtaracağım bütün bölüğü!

Hele Pazar gelsin!..»

Aradan bir Cumartesiyle bir Pazar geçmişti. Halı-cioğlundaki kâhvelerde iskambil oynamaktan, şişe şişe ucuz şarap içmekten pestilimiz çıkmıştı. Ertesi gün yolumuz gene bu ünlü yokuşa sarınca, Hoçkis maki-nalı tüfeği ağırlaştıkça ağırlaşmıştı omuzumda.. Hava-lar hergün biraz daha ısınıyor, bu yürüyüşler de ısın-dığı ölçüde çekilmez oluyordu. Ama Feridun hiç orali değildi bugün. Bir ara:

«Ver şu tüfeği!» dedi, «Biraz da ben taşıyayım!»

Yapmadığı şeydi bu Feridun'un:

«Hayrola!» dedim, «Yakıştıramadım sana!»

«İnsanlık öldü mü be!»

Gözü de saatteydi, maraton koşucusu gibi.

«Saat nasıl?» diye sordum.

«Rekor!» dedi, «Bugün bir buçuk saatte alacağız alanı!»

«Hazırol gene marş marşa!»

Bölük mayalandıkça mayalanıyordu sıcaktan. Yüz-başı, bize bir düzen vermek için ikide bir, durduruyor, yeni bir güçle yürütme çabasıyla canlı canlı komutlar verip bizi göreve çağırıyordu.

Alana bir saat otuzbeş dakikada vardığımız za-man, o da burnundan soluyordu bizim gibi. Bununla birlikte askerlik hiçe sayılmış, göreve sırt çevrilmişti. Herhalde ufaktan bir ceza düzenliyecekti:

«Bölük dur!» diye gürledi.

İlkokul çocukları gibi tıpır tıpır bir duruş...

«Ayıp diye bir şey vardır!» dedi, «Bir saat otuz-beş dakika! Nerdeyse eğitim süresini yolda geçire-ceksiniz! Size soruyorum, olur mu böyle şey?»

«Olmaz komutanım!»

«Üçüncü bölük, istikamet! Karşıdaki top ağaç!..»

Başını çevirip bize verdiği «İstikamet»e baktı. Bizim de bakımımız gerekirdi, piyade talimnamesine göre. Top ağacı aradık, şaşılacak şey, yoktu yerinde! Nasıl olurdu bu! Koskoca top ağaç nereye giderdi!..

Yüzbaşı yanlış bir yöne baktığını sanarak arandı karşı sırtlarda. Yeniledi komutunu:

«İstikamet!.. Karşıdaki... Top... Ağaç!..»

Evet, top ağaç yerinde yoktu! Yüzbaşı da farkına varmıştı bu yokluğun! Feridun arkamdaki diziden:

«Zor bulursun top ağacı!» dedi.

Anlaşılmıştı işin içyüzü, Pazar'ı boş geçirmemişti Feridun.

Yüzbaşı son bir çabayla:

«Üçüncü bölük!» diye bir komut daha verdi. Yönünü yöresini gözden geçirdi. Bizi koşturmak için «İstikamet» verecek bir dikili çöp bile yoktu karşı sırtlarda.

Birden yumuşayıvermiş, çatılan kaşlarının kırıışığı dümdüz olmuştu. Sanki ılık bir meltem geçmişti yüzünden. Duyulur duyulmaz:

«Üçüncü bölük!» diye seslendi, bir komut daha:

«Çök!»

Elini sigara paketine attı, getirdi gerisini:

«On dakika sigara molası!»

ŞARIL ŞARIL!..

Belediye Meclisi üyesi Şakir Elitemiz:

«Göreceksiniz» dedi, son kadehlere doğru. «Bakin göreceksiniz, bu şehrin su meselesi diye bir şey kalmıyacak. İşte, yeni Belediye Başkanımız koltuğuna geçti, oturdu!»

Meslekte hiçbir şeye inanmamayı kendi başarısı için ilke edinen İhsan Diksöz:

«Demek sular bundan sonra yarım saat daha fazla akacak!» dedi, «Yani altıda değil de altıbuçukta kesilecek!»

«Tam yirmidört saat, şarıl şarıl, hiç kesilmeden akacak! Görürsünüz!»

Öylesine şarıl şarıl içtiler ki Nahit Elitemiz misafirlerinin kaçta kalkıp gittiklerinin farkında bile olmadı. Karısının, kepçeyle kovadan alıp döktüğü suyla elini yüzünü yıkayıp girdi yatağa. Sıcak yaz gecelerinde

içki iyi gelmiyordu, başına vuruyordu. Serin suyla bir duş yapıp yatsa çok iyi olacaktı ama, akşamın altısında kesiliyordu bu sular. Sabaha doğru, dörtte, dörtbuçukta geliyordu ancak.

Yatar yatmaz, kütük gibi 'uyudu. Yatması ile horlaması bir olmuştu. Ama duyan kimdi. Karısı da ondan aşağı kalmıyordu yorgunlukta. Hava sıcak mı sıcaktı. Üstündeki yorganı bir tekmede atmıştı uykusunun arasında. Susuzluktan yanıyordu cayır cayır. Kovayla içse, sönmeyecekti ateşi. Neler, ne karışık düşler görüyordu. Birkaç yıl önce açılış töreninde bulunduğu Hirfanlı Barajı dolmuş, dolmuş, savaklarından akmaya başlamıştı şarıl şarıl. Dayamış ağzını savaklara, durmadan içiyordu. Öylesine içiyordu ki, ağzından gelen sular, alt yanından yol bulup akıyordu. Nasıl akış, köpüre köpüre... Su, ağzından girip gerisinden çıkıyordu, ama, gene de susuzluğu sönmüyordu. Ne ateşi bu. Uykusunun arasında bir zil sesi duyar gibi olmuştu acı acı. Yarı uyur, yarı uyanık, karısını dürttü:

«Kalk,» dedi, «Zil mi çalıyor ne?»

Biliyordu karısının top atsalar uyanmıyacağını.

«Hişt, hanım,» diye bağırdı, «Bak kapıya!»

Karısı oturmuş, gözlerini oğuşturuyordu:

«Gece yarısı kadın mı gider kapıyı açmaya! Erkeksin, sen git!»

Temizel de oturmuştu yatağın üstüne. Zil durmadan çalıyordu. Yalnız zil mi, yumruklanıyordu da...

«Heeey, açın kapıyı! Öldünüz mü be? Su şarıl şarıl akıyor. Duymuyor musunuz?»

Karısı dağıtamamıştı sersemliğini:

«Ne diyor bu adam?» diye sordu kocasına.

«Baraj taşmış, güldür güldür savaklardan...»

«Ne barajı? Sakın musluk...»

«Yok yok, Hirfanlı barajı, şarıl şarıl...»

Karısı fırladı yataktan. Mutfaktan sesi duyuluyordu:

«Heey, kalk, göl olmuş ortalık!.. Masalar, sandalyeler yüzüyor!»

Kapı güm güm vuruluyordu durmadan:

«Açın kapıyı, su içinde kaldık! Kapatın şu musluğu be!»

Elitemiz, olanı biteni anlamıştı. Musluk akşamdan açık kalmıştı. Sabaha doğru da su gelince, kaptan kaccaktan lavabonun deliğı tıkanmış, su, önce mutfağı taşmıştı. Bir yolunu bulup döşemenin altında birikmiş, sonra da alt katın tavanından, şarıl şarıl akmıştı.

Kapıdaki, İbrahim Bey'le karısıydı, şu alt kattakiler... Karısı, iki çocuğı, Erol'la Birol. İbrahim Hamlacı, hızını alamamış, bağıırıyordu:

«Kepazelik bu kadar olur! Yeni aldığım mobilyalar su içinde kaldı. Ufak oğlan, az kalsın yer yatağında boğuluyordu.»

Nahit Elitemiz'in karısı musluğu kapatırken:

«Bizim suçumuz ne ki?» diyecek oldu, «Hep kabahat belediyede! Su kesilmese muslukları açık bırakıp yatar mıydık!»

«Yok, hayır,» dedi kocası, «Kabahat ev sahibinde. Ben şu bulaşık yalağının deliğini biraz genişletelim dedim de hiç kulak asmadı. Kulak asmazsa böyle tıkanır işte!»

«Bizim masalar, sandalyeler ne olacak? Ne boyaları kaldı, ne cilaları...»

«Cilalasın ev sahibi, bana ne?»

«Bana ne olur mu? Musluğu da ev sahibi açık bırakmadı ya. Rezalet, kepazelik!»

Tepesi atmıştı Nahit Elitemiz'in.

«Yahu!» dedi, «Bırakın yakamızı da evi temizliyelim. Halı, kilim, tüm su içinde. Masalar, sandalyeler,

parkeler... Hep Sular İdaresinde kabahat. Getireceğim Belediye Meclisine bu meseleyi. Akşam olmadan suları kesmek de ne oluyor. Bizi halk ne demeye seçti? Bak, göreceksin, yarından tezi yok, duman attıracağım Sular İdaresi'ne!»

«Mahvettiniz evimi! Karton piyer olduğu gibi indi aşağı! Sizin yaptığınız düpedüz rezilliktir!»

«Ne yapalım, olmuş bir kaza... Unutkanlık. Açık bırakmışız musluğu, ölüm yok ya bunda! Belki de misafirler açık bıraktı. Bile bile yapmadık ya. Bir i'ci sandalye ıslandıysa ne olmuş. Canınıza bir şey olmadı ya. İnsan güpegündüz yolda giderken araba altında kalıyor. Buna da şükür.»

«Buna unutkanlık diyorsunuz ha? Unutkanlık değil bu, düpedüz hay... Hay... hayvanlık!»

«Vaaay, hakaret ha? Hanım duydun mu ne söylediğini? Durun siz, ben bilirim yapacağımı!»

«Daha ne yapacaksın, söyle, ne yapacaksın daha?»

«Hanım, nasıl olsa battı bu ev! Aç şu musluğu da görsünler ne yapacağımı. Tavanı olduğu gibi indirmezsem aşağı, bana da Belediye Meclisi Üyesi Nahit Elitemiz demesinler! Yarın gelsin de o Belediye Zabıtası, ceza yazsın bakayım. Yazsın da alnını karışlıyayım ben o Belediye Zabıtası'nın!»

Hanım, kocasından daha soğukkanlı çıktı. Aşağıdan alarak örtbas etti işi. Ama İbrahim Bey'in büyük oğlu Erol daha da soğukkanlı davrandı:

«Yürü gidelim baba!» dedi, «Ben bilirim yapacağımı onlara!»

Bütün gün, katların ikisi de temizlikle uğraştı. Möbleler parlatıldı, parkeler cilalandı. Nahit Elitemiz bu yüzden oturuma da katılamamıştı, Meclis'te Yorgun düştüğünden erkenden uyuyuvermişti.

Gene uykusunda bir baraj dolmuş, savakları gene açılmıştı şarıl şarıl. Ensesinden doğru soğuk suların girdiğini duyunca fırlamıştı yataktan. Ama bu sefer taşan Hirfanlı Barajı değildi.

«Heeey, karı!» diye bağırdı, «Boğuluyoruz.»

Hemen lambaya el attı Saniye Elitemiz. Barajın savakları gerçekten açılmış, akıyordu tavandan:

«Koş hanım!» diye bağırdı, «Şu üst kattakiler... Hay allah belalarını versin! Böyle sersemlik olur mu be? Koş da uyandır şunları, musluklarını kapatsınlar.»

Nahit Elitemiz'in karısı üst kata koşmuş, kapıyı yumrukluyordu.

«Nedir bu rezalet, sel götürüyor bizim katı! Uyanın ayol, ölü toprağı mı attılar üstünüze?»

Üst kattakiler uyanmış, Naciye Hanım saçını başını yoluyordu:

«Kim açık bıraktı bu musluğu? Kız Sevim, sakın sen açık bırakmıyasın?»

«Valla, sıkı sıkı kapadımdı yatmadan önce!»

İşte bu yalandı. Yatmadan önce musluğu bir yoklasaydı, bu işler gelmiyecekti başlarına.

Erol, ne yapıp yapmış, kandırmıştı Sevim'i. Tam deliğin üstüne bir tabak konmuş, musluk da açık bırakılmıştı. Taşan suların yayılmaması için de gizli yollar açılmıştı.

Meclis üyesi:

«Yarın Belediye'den bir ekip göndereyim de görün siz!» diye bağıırıyordu. «Olur kepezelik değil, evimi mahvettiniz! Kartonpiyer olduğu gibi indi halının üstüne!»

Naciye Hanım açmıştı bayrakları:

«Ne yapalım, oldu bir kaza, bile bile yapmadık ya. Dua edin tavanın olduğu gibi üstünüze inmediğine!»

«Bütün sandalyeler, masalar...»

«Canınıza bir şey olmadığına şükredin! İnsan güpegündüz, karşıdan karşıya geçerken, araba altında can veriyor. Allah kazadan, beladan korusun! Olmuş bir unutkanlık!..»

«Unutkanlık değil bu, düpedüz hay... Hay... Hayvanlık!..»

«Vaaay, hakaret ha?.. Efendi, efendi, duydun mu ne söylediğini. Hele dur sen! Sevim, aç musluğu dibine kadar da görsünler. Hayvanlık nasıl oluyormuş!..»

Birinci kat da uyanmıştı. Erol, merdivenin alt başından sesleniyordu:

«Geçmiş olsun Nahit Bey Amca! Musluk mu açık kalmış? İnsanlık hali, olur böyle dalgınlıklar... İçeri girin de silin ortalığı. Silip süpürün de bizim kata sızmasın! Bir dalgınlıktır olmuş işte! Allah başka keder vermesin! Hep Sular İdaresinde kabahat! Yarın Meclis'e götür de bu su işini, kökünden çözümlensin artık! Sizleri ne demeye seçtik! Yarından tezi yok, duman attır şu Sular İdaresine! Şimdi, silin ortalığı da rahat bir uyku çekin. Haydi iyi geceler!..»

B U D A İ K İ M A S A L

KEKLİK GELİYİ

PIRRR!

Heybeli Sanatoryumu'nda yatarken İyidere'-li Dursun'dan dinlediğim bir köylü fıkrasından çıkardım bu öyküyü. Dursun'a sevgilerle...

R. I.

Recep, Zıgana dağlarının ötesinde, kuş uçmaz kervan göçmez bir köyün yamacına gelip konmuştu tek başına. İnsanlardan kaçmıştı Recep. Çalışmasına çalışabilirdi ama, insanı böyle hor görmeleri, böyle tepeden bakmaları gitmemiştii hoşuna Recep'in.

Bir gün külebisini omuzuna vurduğu gibi çıktı dağlara. Yol kesip adam soymak için değil, tek başına yaşayıp kimseye eyvallah etmemek içindi bu dağa çıkış...

Külebisi ile eğretileri kesip fundaları biçip oturttu sayvanını açtığı düzlüğe.

Ne kurttan korkardı Recep, ne ayıdan... «Onlar benden korksun!» derdi, ama iplik kadar bir akarsu görse soğuk soğuk terler boşanırdı sırtından. Denizlerden korkup ormanlara sığınması, böyle dağ başlarında tek başına yaşaması bu yüzdendi belki de... Akarsu gözlerini karartır başını döndürürdü Recep'in. Tir tir titremeye başlardı suyun sesini duydu mu...

Bu kuş uçmaz, kervan göçmez dağların başında, elinden hiç düşmedi külebisi. Eğretileri biçti, fundaları kesti. Bu yamaçlar üzerinde karnını güne verip yatan bir açmanın sahibi oldu sonunda... Beline doladığı ipi yamacın başındaki köknarlara bağladı, çapalayıp durdu kaya gibi sert toprağı günlerce...

Neden mi belinden bağlıyordu ipi Recep? Ayağı sürçüp de yamaca bir çamaşır gibi serili duran avuç içi kadar tarlasından tepe taklak aşağılara doğru yuvarlanmasın diye...

Yuvarlanırsa ne mi olurdu? Yamacın dibinden bir su şırıltısı geliyordu. Kayalardan dövüne dövüne akan suyun Recep'e başdönmesi veren şırıltısı...

«Açma» sından ilk aldığı ürün, onu çok umutlandırmıştı, Götürdü, pazarda sattı bir bölümünü. Sayvanına bir sayvan daha ekledi. Oturur hale getirmek için duvarlarını sıvadı kireçle... Bir ayna aldı, astı duvara... Altına üstüne birer çul aldı, üstüne başına da...

İkinci yıl sonunda, eli ayağı düzgünce anasız babasız bir kız buldu. Evlendi Emine'yle...

Recep artık ipinin ucundan tutturacak diri diri candan bir arkadaş bulmuştu kendisine. Sağdıçsız evlendiği için Emine'nin ip tutmaktan başka ne işlere yarayacağını kestirememişti ilk günlerde. Belki de bu yüzden, hastalanmış, yataklara düşmüştü Emine.

Ama ne de olsa Emine sudan ürkmediği gibi, kulağı delik, gözü açık bir köy kızıydı. Bu dağların bir anası olduğunu öğretti Recep'e. Dara düşünce her şeyin ona sorulacağını da öğütledi. Bir gün başvurmak zorunda kaldı Recep, bu dağların anasına:

«Uuuy dağların anası!...» diye ünledi, «Emine hasta oldu, ne edeceğüm oni?...»

Dağların anası Emine'den başkası olamazdı. Ses verdi ağaçların arasından:

«Uuuy Recep!» dedi, «Emine hasta oldiyse eyi edecesun oni!»

«Nasıl eyi edeceğüm oni, ya de bana!»

Nasıl iyi edeceğini de öğretti dağların anası, ertesi sabah kalktı ayağa Emine, ipin ucuna yeniden yapıştı dipdiri...

Yaramıştı Emine'ye dağ havası. Güzelleştikçe güzelleşmişti. Saçları topuklarını dövüyor, yanakları parıl parıl yanıyordu. Ünü komşu köyleri sarmıştı Emine'nin. Hani «Yâri güzel olanın başı dertten kurtulmaz.» diye bir türkü vardır ya. O türkü sanki Recep'in üstüne yakılmıştı. «Açma» sını kurda kuşa karşı korurken karısını da itten köpekten kollamak zorunda kalmıştı. Dertsiz başı derde girmişti Emine'si yüzünden.

Bir gün durup dururken bir jandarma çaldı sayvanlarının kapısını, bir kâğıt uzattı. Emine'yle kendisinin falan gün, falan saat ilçede bulunması yazılıydı kâğıtta, mahkemede tanıklık için... Bunu jandarma eri ağızdan da söylemişti Recep'e. Söylemesine söylemişti ya, ne tanıklığıydı ikisinden istedikleri? Sordular jandarmaya. Mıstağ efendinin yilkısından iki at çalınmıştı.

«Haberimiz yok!» dediler, «Görmedik bilmiyoruz!»

«Nasıl haberiniz olmaz!» dedi, jandarma, «Kim var sizden başka dağ başında yaşayan! Sizin haberiniz olmaz da kimin haberi olur!... Görmeniz, bilmeniz gerek sizin!»

«Kendi işimizde, gücümüzdeyiz biz!»

«Bunu yargıca anlatın, ilçeye inin de!»

Bir sabah gün doğmadan düştüler yollara... Hava bir sıcaktı, bir sıcaktı, kavruluyordu ortalık. Günes yükseldikçe daha da artıyordu bu cehennem sıcağı...

«Ah! Bir dere olsa da yıkasam elimi, yüzümü!» dedi Emine.

«Neee!...» diye çıkıştı Recep, «Dere mi dedin?»

«İrmak, dere! Akarsu olsun da... Gireyim içine de serinliyeyim!»

«Bak şu namussuz karıya! Nasıl da ister ölümümü benim!»

«Ne ölümü Recep!»

«Dere demedin mi?»

«Dere dedimse...»

«Ölümümü istiyorsun demektir benim! Ne kötülük ettim sana ben!»

Kızıp köpürüyordu Recep. Arkalarından bir yolcu yetişti, girdi aralarına:

«Nedir zorunuz?» dedi.

«Korkarım dereden!» dedi Recep, «Bu karı ölümümü ister benim!»

«Dereden korkarsın ha?» dedi yolcu, «İnsanlık hali! Her insan bir şeyden korkar... Ben de keklikten korkarım! Onların arasında dolaşırken pırrr diye ayağımın dibinden bir keklik kalktı mı ödüm kopar benim! Geçenlerde bizim evin arkasındaki çayırdaki dolaşırken iki keklik kalkmaz mı pırrr diye... Düşüp bayılmışım!...»

Oysa bu adam, Emine'nin ününü duyan, hani şu jandarmanın söylediği çalınan atların sahibinin oğluydu... Kimbilir, atların çalınması da uydurmaydı belki de... Emine'yi yurdundan, yuvasından edip yollara düşürmek içindi bu oyun...

«Yaaa!...» dedi Recep, «Sen de keklikten korkarsın ha!... Ben ne kurttan korkarım, ne ayıdan... Domuzdan da korkmam, sırtlandan da... Tuttuğum gibi ayırırım ayaklarını karşıma çıkan canavarın!»

«Ya insandan? İnsandan korkmaz mısın?»

Hiç düşünmemişti bunu. İnsandan korkulur muydu, korkulmaz mı, geçmedi aklının kenarından.

«Bilmem.» dedi, «Hiç işim düşmedi insana.»

«Hele düşsün de öğrenirsin. Demek sen sudan korkarsın öyle mi?»

«Öyle... Sudan, akarsudan korkarım ben. Dereden, çaydan, ırmaktan...»

«Hiç korkma aslanım, yanında ben varken.»

Hava sıcak mı sıcaktı. Emine açılıp saçılıyordu. Yürüdükçe yanakları al al oluyordu nar gibi... Gözleri yol aldıkça süzülüyor baygınlaşıyordu.

Adam, Emine'ye bakıyor, baktıkça da:

«Doğruymuş dedikleri!» diyordu, «Çarpılası, dediklerinden de baskın, tevatür güzelmiş!»

Tam yamaçtan inip de yolları düzlüğe vurunca bir çağıltı duydular dövüne dövüne akan bir derenin çağıltısı... Recep:

«Aman!...» dedi, «Bir dere olmasın sakın!»

«Bir ırmak.» dedi ağanın oğlu.

«Aman deme!»

«Hem de yolumuzun üstünde.»

«Geçemem ben ırmaktan!» dedi Recep, «Başım döner, gözlerim kararır.»

«Geçmemiz gerek.»

«Geçemem, korkarım.»

«Korkma... Ben varken hiç korkma.»

Yol dolana dolana ırmağın kıyısına gelip dayanmıştı. Bu akarsuyun elbet bir köprüsü vardı daha aşağılarda ama, adam kurnazlığından saptırmıştı onları yoldan:

«Şimdi...» dedi, «Önce ben bacımı vururum omuzuma, geçiririm karşıya... Sonra seni!»

«Aman, zahmet olmaz mı sana...»

«Ne yapalım, yok ki başka çaresi...»

Çekip tuttuğu gibi sırtladı Emine'yi. İşin zorluğunu açığa vurmak için suyun içinde tökezleye tökezleye yürüyordu, ha yıkıldı, ha yıkılacak... Beri yanda Recep, ha şimdi kapaklandılar, ha şimdi kapaklanacaklar diye yüreği ağzında bakıyordu arkalarından. Sağ selâmet karşıya geçtikleri zaman bir ohhh çekti beri keçeden...

Karşıya geçmişlerdi ama, adam hâlâ indirmemişti yükünü arkasından, basıp gidiyordu. Oysa söylediğine göre Emine'yi indirip hemen dönecekti geriye. Dönüp kendisini de sırtlayacaktı.

«Heeey!...» diye seslendi, «Nereye gidiyorsun? Bırak Emine'yi de, gel al beni...»

Hiç oralı değildi adam, boyuna gidiyordu ardına bakmadan.

«Sana söylüyorum...» dedi, «Dön geriye!»

Adam dere boyundaki sazların arasından vurmuş fundalara doğru ilerliyordu boyuna.

«Heeey!... Emmioğlu!...»

«Nereye gidiyorsun be!... Bırak Emine'yi diyorum sana!»

Adamın söyledikleri gelmişti aklına yolda gelirken... Neden korkardı bu adam, keklikten değil mi? Tamam!...

«Heeey!... Keklik geliyiii!...»

«Bak, bak, bak!... Keklik geliyiii!...»

«Pırrrr!... Keklik geliyiii, pırrrr!...»

Hiç aldırın yoktu. Adam boyuna gidiyordu fundalıklara doğru.

«Heeey!... Emmioğlu! Keklik geliyi pırrrr!... Keklik geliyi pırrrr!...»

«Sana söylüyorum, duymuyor musun be! Bak tepede, keklik geliyi!...»

Deliye dönmüştü Recep. Emine'si gidiyordu elden. Dağlardan yana döndü, seslendi akıl sormak için dağların anasına:

«Heeey! Dağların anası!... Emine'yi kaçırıyorlar, ne edeceğüm?...»

Suların sesi boğuyordu, kendi sesini. Bir şarıl-tıdır gidiyordu... Dövüne dövüne akıyordu sular, çağılıtlarla:

«Huşşş!... Huşşş!... Huşşş!...»

Bu çağılıtları «Koşşş!... Koşşş!... Koşşş!...» diye anlayan Recep, kunduralarını bile çıkarmadan vurdu dereye. Hışımla bir solukta karşıya geçti. Yarı beline kadar ıslanmıştı ama, sağ selâmet varmıştı karşı kıyıya. Koştı peşlerinden:

«Heyyy!... Ya pirak Emine'yi daaa!...»

Adam dönüp bir de baktı ki, Recep arkasında... Birden hızlandı. Bütün gücünü toplayıp çalıların arasında izini kaybetmek istedi. Dizleri titriyordu zangır zangır... Gittikçe ağırlaşıyordu yükü.

Emine birden silkinip kurtuldu adamın elinden. Koştı sarıldı kurtarıcısının boynuna:

«Recep'im! Aslanım benim!»

ALTIN

EKİCİSİ

Bir varmış bir yokmuş, kiminin karnı açmış, kiminin karnı tokmuş. Aç olanların sayısı tok olanlardan kat be kat çokmuş. Kaf Dağının ötesinde, kırkpınar ülkesinde alinteriyle geçinen, gece demeyip gündüz demeyip çalışan, çalışıp çabalayıp ekmek parasını güç doğrultan, evsiz, barksız, tarlasız, topraksız bir Tosun varmış. Ama ne tosun, tosun değil tosuncuk! Yürekli çocuk, bilekli çocuk! Yapmadığı iş, yormadığı düş yokmuş Tosun'un. Kimin bir müşkülü varsa, Tosun koşar, kimin bir sıkıntısı varsa canını dişine taker, üstesinden gelirmiş. Bir Tosun ki güçlülere karşı başı dik, düşkünlere karşı boynu eğik. Sözün kısası, canını adaktan, gözünü budaktan sakınmazmış bu Tosun.

Günlerden bir gün Kırkpınar ülkesinde hoşa git-

mez bir iş, bozuk düzen bir gidiş olmuş. Tapınaktan bir kandil alınmış, alınmış değil, çalınmış. Şamdan bu, kimin işine yarar? Yemek istesen yiyemezsin, içmek istesen içemezsin, atsan atılmaz, satsan satılmaz! Kime satacaksın ki... Kim olsa, bunun tapınağın kutsal şamdanı olduğu bilinir. Din ulularından birinin eliyle kubbeye asıldığından mı, yurt ulularından birinin armağanı olduğundan mı, her nedense taç sahibi sultan, taht sahibi hakan, kızmış köpürmüş bu uygunsuz işe. Kentin valisine buyrultu çıkarınış:

«Ne yapıp yapacak, bu hırsızı bulup çıkaracaksın!»

Şamdanı bulmak zor ama, hırsızı bulup çıkarmak kolay. Kim var kentte, yorgansız, urgansız, ayransız, tahtarevansız? Kim var evsiz barksız, topraksız, özel arabasız?

Kim olacak, Tosun.

Kelepçeyi taktılar
Vurdular prangayı
Sanki adam öldürmüş,
Sanki soymuş bankayı

Adaleti gözgöre
İki pula sattılar
Tosun gibi adamdan
Bir suçlu yarattılar.

Her gün sopa, her gün işkence, her gün cop, her gün sövgü... Ve bir gün yargıcın karşısında buldu Tosun kendini:

«Demek bu şamdanı çalan sensin?»

«Çalmadım kör olayım, görmedim, bilmiyorum!»

«Sen almadın ama, alabilirsin! Çalmadın ama, çalabilirsin! Var mı evin barkın, tarlan toprağın? Var mı başını sokacak bir çatın, çatıda bir kadın, ahırda atın, denizde yatın, boynunda kravatın? Şu halde sen çaldın bu kandili, mademki hiçbir şeyin yok, sana önce urgandan bir boyunbağı gerek. Asın bunu!»

«Ey ahali, malınızda gözüm oldu mu bugüne dek?»

«Olmadıııı!»

«Yan baktım mı size bir gün olsun?»

«Bakmadııııı!»

«Doğru yoldan ayrıldığımı gördünüz mü?»

«Görmedik!»

«Söyleyin ben yapar mıyım böyle bir namussuzluk?»

«Yapmazsııın!»

«Sus! Yapmadın ama, yapabilirsin!»

«Tosun yapmaz!»

«Uzatmayın, çekin ipini!»

«Dur bir dakika!»

«Ben yapmadım amma, belki bir gün yapabilirim! Çalmadım amma, belki bir gün çalabilirim! Asmayın demiyorum, asın beni, ama bir zenaatım var ki, Kırkpınar ülkesini ihya edebilirim dipten doruğa, göçüp gitmek istemiyorum sizlere yararlı olmadan. Kırkpınar ülkesini garkedebilirim altına.»

«Çek ipini kandıramaz bizi!»

«Benden söylemesi! Demek babadan kalma zenaatım benimle birlikte göçüp gidecek ha! Yazık! Oysa çil çil altın eker, çil çil altın biçerim ben!»

«Nasıl? Altın mı ekip biçersin?»

«Zenaatım bu! Altın ekip biçmek!»

«Hiç ekip biçtin mi?»

«Ekmedim ama, ekebilirim! Biçmedim ama biçebilirim!»

«Çıkarın urganı boynundan. Götürün bunu saraya!»

Demir bakır tunç şakırtıları arasından sur dışındaki görkemli saraya vardılar. Bahçedeki tavusların arasından geçip kılkuyruk Sultanın huzuruna çıkardılar. Sultan:

«Söyle!» dedi, «Nedir zanaatın?»

«Altın eker biçerim!»

«Hiç ekip biçtin mi?»

«Ekip biçmedim ama, ekip biçebilirim!»

«Böyle bir zanaatın var da neden ekip biçmedin bugüne kadar?»

«Ben fakir bir adamım! Benim ne işim olur altınla?»

«Doğru! Sen fakir bir adamsın! Senin altınla ne işin olur? Altın bizim gibiler için... Bu saray, bu alay, bu kalay, altınsız yürümez! Pekiii, ekicibaşı, en kısa zamanda topraklarımda çil çil altınlar ekip biçeceksin! Bu işi başarırsan, kelleni kurtarırsın! Başaramazsan keilen dibinden gider! Bugünden tezi yok, hemen başla işe!»

«Emriniz başım üstüne Sultanım!»

Sarayın en gösterişli bir odasını ayırdılar bizim Tosun'a. Gümüş tepsiler içinde, gümüş kaplarla getirdiler yemeğini ayağına. Yedi içti, düşündü kara kara Tosun... Sonra kırk çeşit toprak istedi Sultan'ın kırk tarlasından.

Bir gün sabrı taşan Sultan çağırdı Tosun'u huzuruna:

«Behey düzenbaz!» diye gürledi, «Daha ne zamana kadar bekliyeceksin! Söyle ne zaman yapışa-

caksın kara sabanın kulpuna? Behey nabekâr, sen buraya yatıp yuvarlanmaya mı geldin?»

«Sultanım!» dedi Tosun, «Ancak kırk çeşit toprağın kırk günde incelemesi bitti. Şu var ki ben bire yüz verecek toprağı ararken, bire beş yüz verecek toprak buldum sayenizde!»

«Başla! Öyleyse, ne duruyorsun?»

«İlk rahmetlerden sonra Sultanım, hemen başlayacağım! Beklerim ki toprağın tavı gelsin. Vakitsiz ekersek altınlar pul pul çürür. Üç kat çifti var, bu tarlanın!»

Ama ilk yağmurlar bir türlü yağmaz, yaz gelir geçer, bir damla yağış yüzü görmeden kışı bulurlar. Kar kardır, rahmet değildir ki. Hazinenin altından yana tamtakır, yerin demir göğün bakır olduğu bir gün kendiliğinden girdi huzura Tosun:

«Sultanım!» dedi, «İlk bereketli rahmetler düştü! Tarlayı üç kat kara sabandan geçirdim. Ha tava geldi, ha gelecek!»

«Daha ne duruyorsun? Kellenin dibinden uçmasını mı bekliyorsun?»

«Tohumluk altın istiyorum sizden.»

«Bir dirhem altın bile yok hazinede! Tohumluk olarak, biraz Meksika buğdayı var, okadar.»

«Ne ekip biçeceğim ben altın yoksa?»

«Altın şamdan var, altın tas var, altın çatal kaşık var.»

«Ne ekersem, onu biçerim!»

«Ben çil çil altınlar isterim senden!»

«Tohumluk çil çil altınlar verirsen Sultanım, çil çil altınlar alırsın benden!»

«Gelsin darphane nazırı!»

Getirildi huzura Darphane Nazırı palas pandıras...

Çil çil altınlar istendi tohumluk... Ne arasın hazinede

altın? Peki öyleyse, derlenip toplansın diye emir verdi Sultan, ne varsa altın üzerine, sahan, çatal kaşık. Ne varsa, yedi ceddinden miras, basıla emriyle darp-haneye gönderildi.

Darphane geceli gündüzlü çalışıp ancak bir şinik altın basabildi tohumluk. Sultan sıcağı sıcağına getirtip koydu Tosun'un önüne altınları:

«Al sana bir şinik altın! Toprak bire beşyüz vereceğine göre tam beş yüz şinik altın isterim senden! Al götür istediğin gibi ekip biçebilirsin!»

«Ben mi ekeceğim?»

«Ya kim ekecek?»

«Ben tırnağımın ucunu bile süremem bu altınlarla!»

«Behey hilekâr! Tohumluk altın isterim diyen sen değil misin?»

«Bendim ama sultanım, ben altına elimi süremem! Hırsızlık damgasını yemişim alnıma. Toprağa altını serpecek kişi hırsızlık etmemiş, namuslu bir kişi olacak. Eğer en küçük bir şaibeyle damgalanmış, hırsızlık olaylarına adı karışmış, ve memleketin en yetkili temizleyicileri bu şaibeyi çıkaramamış, kişiler olursa, bütün altınlar çürüyüp toprak olur sonra. Bütün saray başımıza yıkılır çatıır çatıır.»

«Çağırın saray kapıcısını gelsin.» Gelsin de eksin bu altınları!»

«Emriniz sultanım!» diye koşuştular saray adamları. Tuttukları gibi çıkardılar huzura. Sordu Sultan:

«Memlekette ne iş yapardın?»

«Enfiye kerhanelerinde çalışmışeem. Kına fu ruht eylemişeem. Tömbeki zeri yatı etmişem. Sultanım!» diye başı önünde cevap verdi Tebrizli kapıcı.

«Tamam! Demek ziraattan anlarsın sen! Ben de sana altın ektirecektim!»

«Na danışırsen sultanım, anlamirem.»

«Altın ekeceksin, altın!»

«Bes! Men keten tohimi ekip biçmişem. Şeker kamışı yetiştirmişem. Velakin sim'ü zer üzerine heç zeriya etmemişem!»

Vurdu iki elini birbirine sultan:

«Cellât!» dedi.

«He he he! Şaka danışirem şahım! Bizim diyar'ı Eyranda, nevrüz gelende bütün ahali sahraya çıkıp altın zeriya ederler.»

«Tamam! Şu var ki bir hırsızlık falan geçmiş olmaya başından. Ektiğin tohumlar en ufak olur, kellen gider sonra!»

«O nasıl kelamdi şahım? Ekerem derim bu kelle gider, ekmezem derim bu kelle gider. Bu kelle değil, gülle di?»

«Konuşma fazla! Demek başından böyle bir olay geçmedi öyle mi?»

«Serimden şöyle bir şe güzeşt etmiştir sultanım! Zamanı evailde bir gün kayıkhane kapısında nöbet dutmakta iken... Haremden bir ip sallanır serim üstüne.! Depemde ip gidip gelir.»

«Haremden mi dedin? Söyle çabuk, ne oldu bu ip?»

«Serimi kaldırmış bakmışem ki, bir püser döne döne inmekte.»

«Koş yakala!»

«Beli, uzatmış destimi yakalamışem.»

«Aferin!»

«Tam derdest etmişem ki bir altın bırakmış avucuma!»

«Bırak altını, yakala çabuk!»

«Beli yakalamışem! Üç altın bırakmış avucuma!»

«Tut getir!»

«Beli, tutup götürmüşem. Beş altın bırakmış destime!»

«Saray Muhafızına teslim et, ne duruyorsun?»

«Beli, muhafıza teslim edende on altın bırakmış avcuma!»

«Hay allah!»

«Beli şahım! Bakmışem elin püseriyle başe çıkamirem, azat etmişem keratayı!»

«Ne haltein be! Tüh! Asın bu adamı kaçırdığı adamın yerine! Alın, götürün. Çağırın bana kilercibaşığı!»

Kilercibaşı Apostol oğlu Anastas huzura girdi:

«Oriste sultanimu. Kalimera sas!» diye eteklemek istedi Sultanı.

«Kısa kes! Sen ekeceksin şu altınları!» diye gösterdi bir şinik altını.

«Ben ekezeyim, yati? Ben anlamaz, ekmekten biçmekten. Ben gelmiş bu sarayda Akrapolis taverna! Siz istiyezek benden ena poturaki duziko... Ena karakapi stafilina... Ena bukali mastika.. Ben yok reçberis!»

Gürledi Sultan:

«Ekeceksin!..»

«Ne! Polikala ekezek, ekezek... Ama ne ekezek?...»

«Oooo panyamu!.. Ben altın ekezek?»

«Evet!» dedi Sultan, şu var ki başından bir hırsızlık vakası geçmiş olmasın!»

«Yook hırsızlık! Var bizim ambasadör... Yapazak bir resepsiyon... Ben tasiyacak kilerden kavyar, suzuk, pastırma...»

«Saray kilerinden öyle mi?»

«Sizin kiler, bizim kiler... Atina'dan gelezek bizim ambasadör, edezek sizin saray nazirlarını davet. Sizin pasalari, sizin amabasadorleri... Bozazak domuz sar-küteri midelerini. Ben götürezek sizin kilerden temiz yağ temiz pastırma, suzuk, kavyar... Sizinkiler alışmış temiz yemek, temiz içmek. Temiz suzuk, temiz pas-tırma!»

Bu adamın pastırmasını çıkarın da gönderin amba-sadorlarına, hediye!..

Çağırın bana başmuhafızı! Çabuk!.

Bütün madalyalarını takan Başmuhafız çıkarıldı huzura:

«Emriniz Sultanım!»

«Sen baş muhafızsın öyle mi?»

«Evet Sultanım, başmuhafızınız!»

«Yani başkorkuluk!»

«Evet Sultanım, görevini dürüst yapan bir baş-korkuluk! Hiçbir zararlı çaylağı saray bahçesine indi-rip sarayın tavuklarını kaptırmıyan, hiçbir kartalın göl-gesini sarayın üstüne düşürmeyen, kurdu kuşu tiril ti-ril titreten sadık bir korkuluk!»

«Güzell! Sadakatini şu altınları tarlama ekmekle göstereceksin şimdi de!»

«Majesteleri afbuyursunlar, ben ne ziraattan an-larım, ne siyasetten ne de ticaretten. Bütün alışveriş-lerimi bile cariyeniz refikam yapar Piyeksten! Yap-sam yapsam, ekilmiş tohumluk altınları kargalardan koruyabilirim!»

«Lâf istemem! Bu tohumlukları sen ekeceksin. Meğerki başından bir hırsızlık olayı geçmemiş ola!»

«Bir korkuluk, iki çapraz oduna geçirilmiş bir ce-ket... Kalkar gider de kendi ceplerini nasıl doldurur, başkaları gelip birkaç altıncık bırakmazsa? Şerefli bir kişi olarak ben... Ancak...»

«Sus! hâlâ şeref ha? Alın götürün şunu çiftliğime de bir copa oturtun. Öylesine oturtun ki ölüsü de dirisi gibi korkuluk olarak bana hizmet etsin! Çağırın bana Eczacıbaşı.»

Eczacıbaşı jikletini çiğneye çiğneye içeri girdi:

«İş sana düşüyor! Sen ekeceksin bu altınları, John!»

«Önce yapıyor ben altınları dezenfekşin! Bikoz var altında kolera!»

«Heey, üzerinde turam olan hiçbir altında kolera mikrobu clamaz. Çünkü altında kolera mikrobu barınmaz, John!»

«Altın çok kötü para, dolar sağlam para! Biz geldik barış gönüllü, var ikili anlaşma!»

«Uzatma! Kral Dögol haklıdır. Altın altındır. Dolar yokken de altın vardı. Şu altınları var ya, sen ekeceksin onları!»

«Yok sizde hiç negro? For sürmek toprak. Ben anlıyor ancak ilâçtan!»

«Ekeceksin diyorum sana! Sen ekmezsen ben seni ekerim!»

«First dezenfekşin, sonra var ekmek ben! Var depolarda çok ilâç. Verecek köylüye. Yüzde yirmisekizden! Var bizde yardım plân. Ödeme taym uzun! Var dostluk, var frendşip, var barış, piis...»

Bu altınlar ekilecek, okadar! Adın hırsızlığa karıştı mı karışmadı mı onu söyle sen!»

«No hırsızlık! Yok bizim dikşineri hırsızlık. Var bizim dikşineri yardım, var dikşineri faiz! Var dostluk, var umeniti, var kommers.»

«Cellat!»

«Yok cellat! Var ikili anlaşma! Ben gidiyor Amerika izinli. Godbay majesti.»

«Var ikili anlaşma Eh, güle güle! Çağırın bana perukâr başıyı!»

Perukâr başı, traş için çağırıldığını sanarak altın leğeni, altın ibriği, havlularını, usturalarını, sabunlarını toparlayıp girdi huzura:

«Emirleriniz Sultanım!..»

«Biliyorsun niçin çağırdımı.»

«Aman Sultanım nerden bileyim!»

«Bırak kırılıp dökülmeyi, bilirsin sen.»

«Kuzum canım efendim, a benim şevketli Sultanım, iki gözüm çıksın ki bilmiyorum!»

«Dinle, sen ekeceksin, bu altınları, iş sana düşüyor!»

«Ben ekeceğim öyle mi Sultanım? Ayağım bugüne kadar toprağa bastıysa, kırılsın vallahi! Bendeniz zati şahaneye hizmetten başalıp da ziraatle mi uğraşabildim? Aaah, elimden gelseydi de şu bir şinik altını avuçlayıp avuçlayıp serpseydim toprağa, ah ne hoş olurdu avuçlamak! Ama gelmez ki elimden efendim.»

«Avuçlayıp toprağa sepmek de iş mi be? Kıvırır-sen sen!»

«Kıvıramam efendim. Nasıl kıvırırım?»

«Kıvırırsıııın, bilmez miyim seni? Yalnız şunu öğrenmek isterim senden.»

«Emredin Sultanım Efendim!»

«Elinden bir kaza çıktı mı bugüne kadar?»

«Benim elimden mi? Ne gibi bir kaza Sultanım Efendim?»

«Meselâ, sirkat gibi...»

«Kimsenin malına kendi isteği olmadan el uzatmış değilim, bugüne kadar! Yalnız zati şahane bir gece...»

«Öhhö öhhööö! Ben mi?... Senden ne istedim?»

«Aman efendim, unutmuş olacaksınız!.. Şehzade-

liğınız yıllarında, pederiniz Sultan Palamut Hazretlerinin konsolu şerifinden bir kutu... Altın kakmalı bir enfiye kutusu... İsrarlarınıza dayanamayıp...»

«Sus bire hain yaptığın hırsızlık yetmiyormuş gibi bir de iftira ha? Alın götürün, bu perükârı hüdaven-digârı nabekârı!. En keskin usturayla kelle-i habisini dibinden kesin! Çağırın Başveziri bana!»

Kapıdaki çığırtnan herhangi bir saray adamını çağırır gibi adını yüksek sesle söyleyip çağırdığı için Başvezir başına gelecekleri çoktan anlamıştı. Kapıdan çığartkanlık eden kapıcıbaşıya başladı çıkışmağa:

«Behey nadan! Böyle münadilik olur mu? Bir Başvezir böyle mi huzura çağrılır?. Seni biedep, seni bi-haya!..»

Başkapıcı aşağı kalır mıydı ondan, verdi veriştir-di:

«Ey deveyi hamudu, sapiyla armudu, tahtıyla Sul-tan Palamut'u yutan kişi. Gir de göstereyim sana Sul-tan! Haydi bakalım, Vezirim, dayan!»

Başvezir kalbini tutarak olduğu yerde kıvrıldı kal-dı ve mabeyinci telâşla Sultan'ın yanına girdi:

«Çok müessif bir hâdisat Sultanım! Başvezir haz-retleri geliriken kalp sektesinden merdiven başında kalıbı dinlendirmiş bulunuyorlar!» diye olanı bite-ni anlattı. Sultan:

«Hımmm!» dedi, «O da anlaşıldı! Peki Nesimaçi! Bu işi sen yapacak ve altınları tarlaya sen ekecek-sin!»

Hoşafın yağı kesilmişti Nesimaçi'de. Ama Başve-zir gibi hemen kendini kaybetmedi:

«Emriniz başüstüne Sultanım!» dedi, «Ekeyim ek-mesini, yapayım yapmasını, ama nasi yapayım! Zatı Şahane darda kalıp da sarraflara işimiz düştüğünde onlardan alırım yuzda on. Yuzda on da zatı şahane ve-

rir. Her ne zamançi hazine nazirinin başı sıkışssa baş-
vurur bendeniz Nesimaçi'ye. Elimde ne varsa verirum
düşük mü düşük faiznan. Bütün dost maslahatgüzar-
ların maslahatını ben çekip çeviririm, sayei şahane-
de. Bir hediye taktimi düşünülse ben temasa geçerim
bizim kuyumcularnan, Zatı Şahane namina! Onlar ve-
rirlerse yuzda on, haram midur bana bu komisyon?
Bütün aldıklarım yüzde on faizlan, emrindedir Hazi-
ne Nazirinin. Alsin kullansin ki Sultan'ım, yabancı ban
kalara muhtaç olmayalum. Yabancı devletler züğürt-
lüğümüzü duymasinlar ki, ilerda buyuk buyuk istik-
razlar yapalum! Böyla buyuk buyuk hizmetlarda bulu-
nan ben Nesimaçi kulunuz çil çil altinlari nasıl olur
da toprağa atarum. Nasıl taş olmaz ellerum sonra. Ve-
relum bu altinlari bizim serbest sermaye piyasasına
da yüzde altmış faizilen çil çil altinlar kazanalum. Yu-
nahtur Sultanım, bu altinlari toprağa atmak, çok yu-
nah!..»

Alalum bire beş yüz serbes sermaye piyasasın-
dan kâr, verelum bunlari piyasaya!

«Evvelâ, alayım ben senin canını da vereyum can
bankasına!... Offf!.. Yok mu bu sarayda namuslu
adam? Eli hırsızlığa bulaşmamış... Çağırın Valide Sul-
tanı da bir çare bulsun bu işe! Nedir bu başıma gelen-
ler?»

Komşu odada perde arkasından olanı biteni izle-
yen Valide Sultan girdi oğlunun yanına:

«Ne var evlâdım, ne oldun gene?» diye kucakla-
dı oğlunu, «Ahh, dudakların uçuklamış ayol, kim kor-
kuttu seni? Rüyanda Cengiz Hanı mı gördün?»

«Aaaah, keşke onu görseydim de bugünleri gör-
meseydim! Sarayda eli hırsızlığa bulaşmamış tek ki-
şiye raslıyamadım.»

«Aman nasıl olur bir tanem!»

«Tohumluk altınlar elimde kaldı. Bunları toprağa serpecek tek namuslu adam yokmuş meğer! Benim tonton anneciğim, yapsan yapsan sen yaparsın, sen ekersin bu altınları!»

«Ben mi ekeceğim, ben annen öyle mi?»

«Hırsızlığa adı karışmamış bir sen kaldın bu sarayda.»

«Ben bu sarayda olacağım, adım da Valide Sultan olacak da, hırsızlığa karışmıyacağım öyle mi? Söyletme şimdi beni...»

«Söyle de öğreneyim.»

«O kısır babandan hamile kalıp da...»

«O kısır babamdan mı... Ha, anladım! Canım bunun hırsızlıkla ne ilgisi var?»

«Var, olmaz olur mu? Baban olacak kopuğu susturmak için verdiğim çil çil altından, Sultan olacak katırın izniyle mi verildi sanıyorsun?»

«Sus! Çağırın hani o...»

«Soyunu sopunu öğrenmeden mi susturacaksın anneni?»

«Sus diyorum namussuz kadın.»

«Ben namuslu olacağım, sen dünyaya geleceksin öyle mi? Baban olacak saray baltacısı...»

«Sus diyorum. Susmazsan ben seni susturmasını bilirim.»

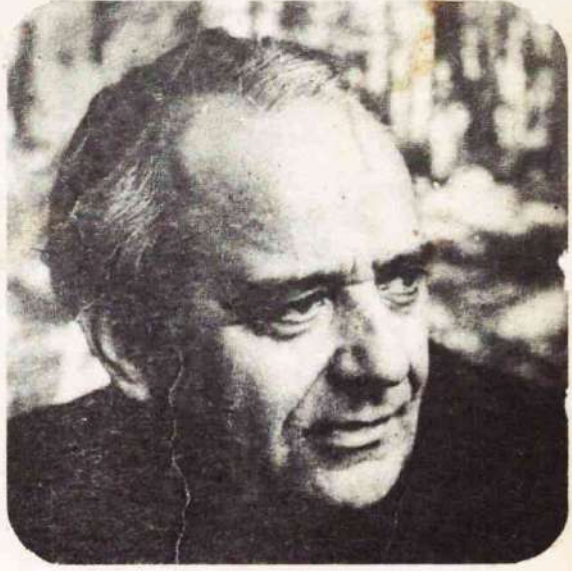
Kapının dibinde olanı biteni baştan sonuna kadar ilziyen Tosun birden içeri girdi:

«Sultanım!» dedi, «Görülüyor ki sarayınız erkânı arasında hırsızlığa eli bulaşmamış tek temiz adam yok! Kala kala siz kaldınız. Eğer hazinenizden çil çil altınların dolup taşması arzu buyruluyorsa, bu zahmet sizin katlanmanız gerekiyor. Halktan biri yüklenir, tohum torbasını arkasına, Zatı Şahaneleri de mübarek elleriyle...»

«Sus behey rezil! Ben mi ekeceğim! Bu adi işe beni mi layık görüyorsun! Bre insafsız, bre vicdansız, bre izansız! Sarayımı başıma yıkıp ocağımı viran etmek mi niyetin? Rezil rüsva mı etmek istiyorsun beni? Yıkıl huzurumdan! Getireceğin servet seninle birlikte yedi kat yerin dibine batsın! Defol!»

Tosun başını alıp çıktı, başladı diyar diyar dolaşmağa! Az gitti, uz gitti. Üç bahar bir güz gitti. Bu yıl Ankaradan geçti, sizlere de selâm etti!

«Rifat Ilgaz Mizah toplumsal niteliğini kazandıran önemli bir yazarımızdır. Onun mizahı yeni bir komedi türüne yönelttiği görülür. Rifat Ilgaz toplum yaşantısının dramatik sahnelerindeki komik unsurları ön plana çıkarmıştır.»

Fahri Önger

«Mizah, ilgaz'da yaşamının tek belirli yönüdür. Şiirlerinde de hikâyelerinde olduğu gibi bu satır yanı, açıkça göze çarpar. O kelimenin tam anlamıyla hicivdir. Mizahta katıla katıla güldürmekten çok, okuyucuyu düşündürmeyi, yaşantılarının, daha doğrusu gerçeklerin acı sonuçlarını anlatmayı yararlı ve gerekli bulur.

Onbeş yılı öğretmenliklerde geçen hayatının önemli bir bölümü de hastalık yüzünden hastanelerde, şairlik ve yazarlık yüzünden hapisanelerde geçmiştir. Şiirlerinde olduğu gibi hikâyelerinde de bu yaşantılarının izleri görünür.»

Ferit Öngören

«Türk şairi ve yazarı Kastamonu öğretmen okulunu bitirdi. (1930) İlkokul öğretmenliği yaptı. Gazi Eğitim Enstitüsünü bitirdikten (1938) sonra Türkçe öğretmeni olarak çalıştı. Mizah yazıları ve oyunları ile ün kazandı.»

Meydan-Larousse

Yeni hikâyeleri içermekte olan ALTIN EKİCİSİ, Rifat Ilgaz'ın denetli altında yayıma geçen bir dizinin ilk kitabıdır. İkinci kitap : PALAVRA.

SINIF YAYINLARI